

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
דין־חשבון שנתי תשס"ח
2008/2007

מוגש מטעם מועצת האקדמיה לאסיפה הכללית
של האקדמיה לפי סעיף 11 לחוק
האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
תשכ"א-1961

פרופ' מנחם יערי
נשיא האקדמיה

העורכת אביטל בר
עורכת לשון יהודית (דיתיק) ידלין

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
כיכר אלברט איינשטיין, ת"ד 4040, ירושלים 91040
טלפון 02-5676222, פקס' 02-5666059
דואר אלקטרוני: avital@academy.ac.il
אתר האינטרנט: www.academy.ac.il

על הכריכה:

מתוך עטיפת ספרו של יהושע בלאו "מילון לטקסטים ערביים-יהודים מימי הביניים"
בהוצאת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והאקדמיה ללשון העברית, שראה אור בשנת תשס"ו (2006).
כ"י בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי Heb 4° 5703
פירוש המשנה לרמב"ם
סדר מועד, מסכת כיפורים, סוף הפרק השביעי ותחילת הפרק השמיני
אוטוגרף הרמב"ם בערבית יהודית

עיצוב, סדר והפקה: סטודיו אמיתי 02-6512233

התוכן

מבוא

5	ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
7	מועצת האקדמיה, מנהל האקדמיה
8	נושאי משרות בעבר ובהווה
9	חברי האקדמיה
15	רשימת מקבלי הפרסים וציוני הכבוד

דוח פעילות

1. פעילות מועצת האקדמיה והאסיפה הכללית

17	1.1 מינוי חברים חדשים לאקדמיה
17	1.2 טיפוח הצעירים במדע
17	1.2.1 מרכז הקשר לחוקרים ולמשתלמים ישראלים בחו"ל
18	1.3 ייעוץ והערכה לגורמי ממשל ולציבור בישראל בסוגיות נסמכות-מדע
19	1.3.1 דוח ועדת ההיגוי לנושא המחקר הביוטכנולוגי בעידן הטרור
20	1.3.2 דוח הוועדה הציבורית-מדעית לליווי תכנית מהל"ב
20	1.3.3 ועדת היגוי לנושא המחקר הביורפואי בישראל
21	1.3.4 תכנית למערך אקולוגי רב-גורמי (המאר"ג)
22	1.3.5 "מידע על מדע" – כינון מסד נתונים על המדע בישראל
22	1.4 היזמה למחקר יישומי בחינוך
23	1.5 הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (תל"מ)
23	1.6 הקרן הלאומית למדע
24	1.6.1 תכנית ביכורה

2. הפעילות בחטיבה למדעי הטבע

25	2.1 חקר גנום האדם
25	2.2 הוועדה המייעצת לביואתיקה
26	2.3 קרינת סינכרוטרון
26	2.3.1 מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון – SESAME
27	2.4 פיזיקה של אנרגיות גבוהות
27	2.5 קרן בת-שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל
29	2.6 אוספי הטבע הלאומיים למחקר
29	2.7 פורום מדעי הטבע

3. הפעילות בחטיבה למדעי הרוח

30	3.1 מפעלים במימון האקדמיה
30	3.1.1 הפלאוגרפיה העברית
31	3.1.2 האנומסטיקון של ארץ ישראל
32	3.1.3 המפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה על שם עזרא פליישר
32	3.1.4 מפעל התפילה

	מפעלים בתמיכת האקדמיה	3.2
33	3.2.1 המפעל המשותף עם MGH	
33	3.2.2 מפעל המילון של הפרסית האמצעית	
34	3.3 הוועדה ליישום הדוח בנושא עתיד מדעי הרוח באוניברסיטאות	
34	3.4 בדיקת תחום ההיסטוריה	
34	3.5 פורום צעירי מדעי הרוח והחברה	
37	4. פעילות ההוצאה לאור	
39	5. קשרים בין-לאומיים	
40	5.1 קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים	
44	5.2 מפעלים אזוריים	
45	5.3 קשרים עם מוסדות בין-לאומיים	
	6. מלגות, מענקים ופרסים	
50	6.1 מפעל מלגות אדאמס לתלמידי מחקר	
51	6.2 מלגות קרן פולקס בישראל	
51	6.3 פרס "טבע"	
51	6.4 מלגות רופא-חוקר	
52	7. הרצאות, כינוסים ואירועים בבית האקדמיה	
55	8. תקציב האקדמיה	
56	9. ועדות האקדמיה	
59	10. נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות	
	11. נספחים	
60	11.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים	
62	11.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים	
66	12. חברים שהלכו לעולמם	

ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

בראשית שנות החמישים החלו לדון במשרד החינוך והתרבות על אפשרות הקמתן של שתי אקדמיות: האחת למדעי הרוח והאחרת למדעי הטבע. בשנת 1955 הוקמה ועדה בראשותו של שר החינוך, פרופ' בן-ציון דינור, ובהשתתפותם של אחדים מבכירי המדענים, והיא דנה בהצעות להקמת האקדמיות. הוועדה המליצה לפני הממשלה לפתוח בצעדים לקראת הקמתה של "פּרה־אקדמיה". הממשלה קיבלה את ההצעה, אולם ההתנגדות שהתעוררה בכנסת הביאה לגיזתה. באותה השנה פנתה משפחת ון ליר לממשלת ישראל והציעה להקים בירושלים "מרכז לקידום התרבות" שימשש מקום מפגש לאנשי מדע, לאנשי רוח, להוגי דעות ולאנשי אמנות. ההצעה נדונה בממשלה בדצמבר 1955 ואושרה. בהחלטה נאמר ש"המרכז לקידום התרבות יאכסן את האקדמיה ללשון העברית ואת האקדמיות (העתידות לקום) למדעי רוח וטבע ולאמנויות" ומטרתו תהיה "ריכוז הישגי המחקר האקדמי הגבוה". בעקבות ההחלטה הקצתה הממשלה את חלקת הקרקע שעליה עומדים היום האקדמיה למדעים ומוסד ון ליר. ואולם, עקב ההסתייגויות שנתעוררו באותה התקופה מהקמת האקדמיה שינתה הממשלה את החלטתה, ובנוסח המתוקן של ההחלטה מ־8 במרס 1956 הושמט הסעיף הקובע כי המרכז יאכסן את האקדמיות הלאומיות.

על אף נסיגתה של הממשלה מהחלטתה הראשונה נמשכו המאמצים להקים את האקדמיה. בראש היוזמים עמד פרופ' אהרן קציר. הוא הציג לפני דוד בן-גוריון את תכניתו להקים שתי אקדמיות, שתפקידן יהיה, בין השאר, לרכז את הדגולים שבין אנשי הרוח, המלומדים, המדענים והאמנים בישראל; להשתתף בתכנון המדעי-הלאומי של פיתוח הארץ; לייצג את ישראל בפורום של המדע הבין-לאומי; לקיים מגע מתמיד עם הגופים המקבילים בחוץ-לארץ; לקיים פעולות אחרות בעלות אופי אקדמי או חינוכי. דוד בן-גוריון נתן את ברכתו להצעה.

לאחר גישת הכנה של פרופ' אהרן קציר עם רקטור האוניברסיטה העברית ונשיא הטכניון, שנדונו בה הצעותיו של קציר, זימן דוד בן-גוריון ב־28 בנובמבר 1957 דיון בפורום רחב כדי ללבן את הבעיות הכרוכות בייסוד האקדמיה. בדיון השתתפו גם שר החינוך והתרבות דאז, זלמן ארן, שר החינוך לשעבר, פרופ' בן-ציון דינור, ופרופסורים מן המוסדות להשכלה גבוהה. הדיון נסב על אופייה של האקדמיה ועל תפקידיה, וגם הובאו נימוקים בעד ונגד הקמתה. בסיכום הדיון הוחלט על הקמת ועדה מכינה לקראת הקמת האקדמיה, אף כי נשארו בעינם חילוקי הדעות וההיסוסים בקרב משתתפי הדיון באשר להקמתו של מוסד מעין אקדמיה.

ביוני 1958 נתמנתה ועדה שמתפקידה היה להציע רשימת מועמדים לוועדה המכינה. ועדה זו חרגה מן התפקיד שהוטל עליה והכינה גם טיוטה של הצעת החלטה בדבר הקמת "בית ועד" או "אקדמיה". באוקטובר 1958 הגיש שר החינוך והתרבות את ההצעה לפני הממשלה, והיא אושרה ב־9 בנובמבר 1958. לפי ההצעה ייפתה הממשלה את כוחם של ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות למנות ועד מכין להקמת "בית ועד" (אקדמיה) למדעי הרוח והטבע, שישבו בו אנשי המדע הדגולים במדינה. ב־17 בדצמבר 1958 פנה דוד בן-גוריון אל אנשי המדע והרוח שהוועדה המליצה עליהם והזמינם לשמש חברים בוועדה המכינה להקמת האקדמיה.

אלה חברי הוועדה המכינה:

שאול אדלר, אריה דבורצקי, ברנרד צונדק, יואל רקח, אפרים א' אורבך, בן-ציון דינור, נפתלי ה' טורסיני, ליאון מאיר, יעקב פולוצקי, נתן רוטנשטרייך, גרשם שלום, פרנץ אולנדורף, נתן רוזן, מרכוס רינר, יצחק ברנבלום, אהרן קציר

חברי כבוד:

חנוך אלבק, מרטין בובר, יצחק פ' בער, שמואל ה' ברגמן, משה צ' סגל, יחזקאל קויפמן

מתפקידה של הוועדה המכינה היה לעבד תקנון ל"בית הוועד". ואמנם בישיבתה הראשונה של הוועדה, ב־6 בינואר 1959, נקבעה ועדה להצעת תקנון. הצעת התקנון עובדה במהלך שישה חודשים וב־12 ביולי 1959 אישרה אותה מליאת הוועדה המכינה. תקנון זה היה "תקנון האקדמיה הלאומית למדעים", והוא אושר בממשלה ב־13 בספטמבר 1959. כך נוסדה האקדמיה למעשה ונתאפשר לה להתחיל בפעילותה. ב־27 בדצמבר 1959 נתכנסה הוועדה המכינה בראשותו של מרטין בובר והכריזה על הקמת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. חבריה הראשונים היו חברי הוועדה המכינה.

ב־23 בפברואר 1960 התקיימה ישיבתה הראשונה של האסיפה הכללית של האקדמיה בהשתתפות ראש הממשלה דאז, דוד בן-גוריון, והוא ישב בראשה. בישיבה נבחרו פרופ' מרטין בובר לנשיא האקדמיה ופרופ' אהרן קציר לסגן הנשיא.

עיגון מעמדה של האקדמיה הלאומית למדעים בחוק המדינה נעשה לאחר שוועדת השרים לענייני חקיקה הכינה בשיתוף עם חברי האקדמיה, הפרופסורים אהרן קציר וגרשם שלום, הצעת חוק לאקדמיה. ב־14 ביוני 1961 אישרה הכנסת את "חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א-1961". במרס 1962 נתפרסם ברשומות "תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים", לאחר שהאסיפה הכללית של האקדמיה אישרה אותו.

אלה מטרות האקדמיה ותפקידיה*:

1. לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
2. לטפח ולקדם פעילות מדעית;
3. לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית;
4. לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ-לארץ;
5. לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
6. לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
7. לעסוק בכל פעילות אחרת שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

* על פי חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א-1961.

מנהל האקדמיה

ד"ר מאיר צדוק
מנהל האקדמיה

יוסף לנץ
הסמנכ"ל לכספים ולמנהל

טלי אמיר
מנהלת ההוצאה לאור

אביטל בר
הדוברת ומנהלת קשרי הציבור

בוב לפידות
ראש האגף לקשרים בין-לאומיים
ורכז החטיבה למדעי הרוח

ד"ר יוסי סגל
רכז החטיבה למדעי הטבע

בת-שבע שור
מנהלת פרויקטים מיוחדים

מועצת האקדמיה תשס"ח

פרופ' מנחם יערי
הנשיא

פרופ' רות ארנון
סגנית הנשיא

פרופ' רפאל משולם
יו"ר החטיבה למדעי הטבע

פרופ' יוחנן פרידמן
יו"ר החטיבה למדעי הרוח

פרופ' יעקב זיו
הנשיא לשעבר

ד"ר מאיר צדוק
מנהל האקדמיה

נושאי משרות בעבר ובהווה

נשיאי האקדמיה

2004-	פרופ' מנחם יערי
2004-1995	פרופ' יעקב זיו
1995-1986	פרופ' יהושע יורטנר
1986-1980	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1980-1974	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל
1974-1968	פרופ' גרשם שלום ז"ל
1968-1962	פרופ' אהרן קציר ז"ל
1962-1960	פרופ' מרטין בובר ז"ל

סגני נשיא

2004-	פרופ' רות ארנון
2004-1995	פרופ' חיים תדמור ז"ל
1995-1994	פרופ' מנחם יערי
1993-1986	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1986-1980	פרופ' יהושע יורטנר
1980-1974	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1974-1968	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל
1968-1962	פרופ' גרשם שלום ז"ל
1962-1960	פרופ' אהרן קציר ז"ל

יושבי ראש החטיבה למדעי הרוח

2007-	פרופ' יוחנן פרידמן
2007-2001	פרופ' ב"ז קדר
2001-1995	פרופ' שאול שקד
1995-1989	פרופ' יהושע בלאו
1989-1986	פרופ' אהרן ברק
1986-1983	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1983-1980	פרופ' דן פטינקין ז"ל
1980-1974	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל
1974-1969	פרופ' יהושע פראוור ז"ל
1969-1963	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל
1962-1960	פרופ' גרשם שלום ז"ל

יושבי ראש החטיבה למדעי הטבע

2007-	פרופ' רפאל משולם
2007-2004	פרופ' אלכסנדר לויצקי
2004-2001	פרופ' דן שכטמן
2001-1995	פרופ' רות ארנון
1995-1992	פרופ' יעקב זיו
1992-1989	פרופ' יצחק שטיינברג
1989-1986	פרופ' ישראל דוסטרובסקי
1986-1980	פרופ' שמשון אברהם עמיצור ז"ל
1980-1974	פרופ' יגאל תלמי
1974-1968	פרופ' ארנסט דוד ברגמן ז"ל
1968-1963	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל
1963-1960	פרופ' יואל רקח ז"ל

חברי האקדמיה

החטיבה למדעי הטבע

שנת הבחירה		
תשכ"ד/1964	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אגמון, שמואל
תש"ן/1990	פרופסור לפיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	אהרונוב, יקר
תשס"ו/2006	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	אורן, משה
תשנ"ז/1997	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	אלון, נוגה
תשס"ב/2002	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אמרי, יוסף
תש"ן/1990	פרופסור לאימונולוגיה כימית, מכון ויצמן למדע	ארנון, רות
תשנ"ג/1993	פרופסור לביוכימיה חקלאית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בירק, יהודית
תש"ס/2000	פרופסור לגאופיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	בן-אברהם, צבי
תשנ"ז/1997	פרופסור לפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקנשטיין, יעקב
תשס"ב/2002	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	בדנשטיין, יוסף
תשנ"ט/1999	פרופסור לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	גרונה, יורם
תשנ"ח/1998	פרופסור לנירוביולוגיה, מכון ויצמן למדע	גרינולד, עמירם
תש"ך/1959	פרופסור-מכון למתמטיקה, מכון ויצמן למדע	דבורצקי, אריה*
תשס"ו/2006	פרופסור להידרולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב	דגן, גדעון

*לאחר הבאת דוח זה לדפוס הלך מאתנו פרופ' אריה דבורצקי, נשיאה הרביעי של האקדמיה, מדען גדול ורב פעלים. יהי זכרו ברוך.

1982/ב"ב תשמ"ב	פרופסור-מכון לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	דוסטובסקי, ישראל
1978/ח"ח תשל"ח	פרופסור-מכון לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	הררי, חיים
2000/ס"ס תש"ס	פרופסור-מחקר לביוכימיה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	הרשקו, אברהם
2002/ב"ב תשס"ב	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	וילנר, איתמר
1988/ח"ח תשמ"ח	פרופסור לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע	וילצ'ק, מאיר
1981/א"א תשמ"א	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	זיו, יעקב
1993/ג"ג תשנ"ג	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	זכאי, משה
2001/א"א תשס"א	פרופסור לרפואה, המטולוגיה, המרכז הרפואי ע"ש שיבא ואוניברסיטת תל-אביב	זליגסון, אורי
1975/ו"ו תשל"ו	פרופסור לביולוגיה, מכון ויצמן למדע	זקס, ליאו
1998/ח"ח תשנ"ח	פרופסור למיקרוביולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	חת, אילן
2000/ס"ס תש"ס	פרופסור לביולוגיה מבנית, מכון ויצמן למדע	יונת, עדה
1973/ג"ג תשל"ג	פרופסור לכימיה, אוניברסיטת תל-אביב	יורטנר, יהושע
2007/ז"ז תשס"ז	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	ירדן, יוסף
1963/ג"ג תשכ"ג	פרופסור לאווירונאוטיקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	כוגן, אברהם
1991/ב"ב תשנ"ב	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לוי, רפאל דוד
1999/ט"ט תשנ"ט	פרופסור לכימיה ביולוגית, האוניברסיטה העברית בירושלים	לויצקי, אלכסנדר
1985/ה"ה תשמ"ה	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לינדשטראוס, יורם

תש"ל/1970	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	ליפקין, צבי
תשנ"ה/1994	פרופסור לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	משולם, רפאל
תשס"ג/2003	פרופסור לביוכימיה וביולוגיה מולקולרית, האוניברסיטה העברית בירושלים	סידר, חיים
תשל"א/1971	פרופסור-מכון לאימונולוגיה, מכון ויצמן למדע	סלע, מיכאל
תשל"ד/1974	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פורסטנברג, הלל
תשל"ח/1978	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל-אביב	פיאטצקי-שפירו, איליה
תשס"א/2001	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	פנואלי, אמיר
תשנ"ב/1991	פרופסור לפיזיקה שימושית	פרומן, דב
תשס"ד/2004	פרופסור-מחקר לביוכימיה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	צ'חנובר, אהרן
תש"ך/1960	פרופסור-מכון לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע	קציר, אפרים
תשס"ו/2006	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	קשדן, דוד
תשמ"ב/1982	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רבין, מיכאל
תשס"ה/2005	פרופסור לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	רבל, מישל
תש"ם/1980	פרופסור לרפואה פנימית, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	שטיין, יחזקאל
תשמ"ז/1987	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	שטיינברג, יצחק צבי
תשס"ה/2005	פרופסור לגנטיקה מולקולרית, אוניברסיטת תל-אביב	שילה, יוסף
תשנ"ו/1996	פרופסור-מחקר להנדסת חומרים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	שכטמן, דן

1988/ח"ח תשמ"ח	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלח, שהרן
1998/ח"ח תשנ"ח	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	שמיר, עדי
1992/ב"ב תשנ"ב	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	שרון, נתן
1984/ד"ד תשמ"ד	פרופסור-מחקר להנדסה כימית, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	תדמור, זאב
1963/ג"ג תשכ"ג	פרופסור לפיזיקה גרעינית, מכון ויצמן למדע	תלמי, יגאל

החטיבה למדעי הרוח

1989/ט"ט תשמ"ט	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אומן, ישראל
2006/ו"ו תשס"ו	פרופסור למחשבת ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	אידל, משה
1996/ו"ו תשנ"ו	פרופסור להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב	איזק, בנימין
1965/ה"ה תשכ"ה	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אייזנשטדט, שמואל נח
1992/ב"ב תשנ"ב	פרופסור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	אנגלרד, יצחק
2000/ס"ס תש"ס	פרופסור לחקר השואה, האוניברסיטה העברית בירושלים	באואר, יהודה
1981/א"א תשמ"א	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	ביינארט, חיים
2003/ג"ג תשס"ג	פרופסור לקודיקולוגיה ופלאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בית-אריה, מלאכי
1968/ח"ח תשכ"ח	פרופסור ללשון וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בלאו, יהושע
2007/ז"ז תשס"ז	פרופסור למחשבת ישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב	בלידשטיין, יעקב

תשכ"ו/1966	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-חיים, זאב
תשל"ו/1975	פרופסור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברק, אהרון
תשנ"ו/1996	פרופסור לבלשנות ושפות שמיות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גולדנברג, גדעון
תשנ"ט/1999	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרוסמן, אברהם
תשנ"ג/1993	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	דלסקי, הלל
תשמ"ח/1988	פרופסור לכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב	הלפמן, אלחנן
תשנ"ח/1998	פרופסור לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	הנדלמן, דון
תשס"ו/2006	פרופסור לכלכלה ולמתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרט, סרג'יו
תשנ"ו/1996	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרן, מנחם
תשס"ו/2006	פרופסור להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב	וולקוב, שולמית
תשס"ז/2007	פרופסור לספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	טורניאנסקי, חוה
תשנ"ב/1991	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ייבין, ישראל
תשנ"ב/1991	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	יערי, מנחם
תשס"ד/2004	פרופסור למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב	כהן, נילי
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	נבו, רות
תשנ"ב/1992	פרופסור לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה	נבון, דוד

תשנ"ה/1994	פרופסור לאפיגרפיה ופלאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	נוה, יוסף
תשס"ה/2005	פרופסור ללימודים קלאסיים, אוניברסיטת תל-אביב	פינקלברג, מרגלית
תשנ"ה/1995	פרופסור למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב	פרידמן, דניאל
תשנ"ט/1999	פרופסור ללימודי האסלאם, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרידמן, יוחנן
תשס"א/2001	פרופסור לתלמוד, אוניברסיטת תל-אביב	פרידמן, מרדכי עקיבא
תשס"א/2001	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	צפירי, יורם
תשנ"ח/1998	פרופסור להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים	קדר, בנימין זאב
תשנ"ג/1993	פרופסור ללשון ולספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קולברג, איתן
תשנ"ה/1994	פרופסור להיסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב	קונפינו, מיכאל
תשס"ב/2002	פרופסור לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה	קוריאט, אשר
תשל"ו/1975	פרופסור ללשון וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קיסטר, מאיר יעקב
תשס"ה/2005	פרופסור לאשורולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן	קליין, יעקב
תשס"ד/2004	פרופסור להיסטוריה ולתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	קפלן, יוסף
תשנ"ה/1995	פרופסור לכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב	רובינשטיין, אריאל
תשמ"ח/1988	פרופסור ללימודים הודיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	שולמן, דוד
תשמ"ו/1986	פרופסור ללימודים אירניים ולמדעי הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, שאול
תש"ס/2000	פרופסור לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים	ששה-הלוי, אריאל

רשימת מקבלי הפרסים וציוני הכבוד תשס"ח (2007-2008)

פרופ' שמואל אגמון

◆ חתן פרס א.מ.ת במדעים מדויקים בתחום המתמטיקה ומדעי המחשב

פרופ' בנימין איזק

◆ חתן פרס ישראל בחקר ההיסטוריה הכללית

פרופ' שמואל נח אייזנשטדט

◆ דוקטור לשם כבוד מטעם אוניברסיטת חיפה

פרופ' נוגה אלון

◆ חתן פרס ישראל בחקר המתמטיקה

פרופ' רות ארנון

◆ דוקטור לשם כבוד מטעם אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

פרופ' יהושע בלאו

◆ נבחר לנשיא כבוד של החברה הבין-לאומית לערבית בינונית ולערבית מעורבת
◆ חתן פרס Franz Rosenthal מטעם החברה המזרחנית האמריקנית
◆ קיבל את פרס Judaica Reference על ספרו "מילון לטקסטים ערביים-יהודיים מימי הביניים", מטעם איגוד הספריות היהודיות (AJL), ארצות הברית

פרופ' אהרן ברק

◆ חתן פרס א.מ.ת במדעי החברה בתחום המשפטים והקרימינולוגיה

פרופ' אורי זליגסון

◆ זכה בעיטור The Robert P. Grant Medal מטעם הארגון הבין-לאומי לתרומבוזיס והמוסטזיס

פרופ' עדה יונת

◆ כלת פרס מפעל חיים "למען נשים במדע" (נציגת אירופה) מטעם UNESCO-L'ORÉAL, פריז
◆ דוקטור לשם כבוד מטעם אוניברסיטת אוקספורד, אנגליה
◆ זכתה במדליית הזהב על שם Linus Pauling, סטנפורד, ארצות הברית
◆ זכתה במדליית הזהב על שם George E. Palade, דטרויט, ארצות הברית

פרופ' יוסף ירדן

◆ חתן פרס א.מ.ת במדעי החיים בתחום הביוכימיה והמיקרוביולוגיה

פרופ' רפאל משולם

◆ זכה בפרס מיוחד מטעם International Association for Cannabinoids in Medicine
Cologne (IACM), גרמניה

פרופ' חיים סידר

◆ חתן פרס וולף ברפואה

פרופ' הלל פורסטנברג

◆ חתן פרס וולף במתמטיקה

פרופ' דב פרומן

◆ זכה במדליית אדיסון מטעם הארגון הבין-לאומי IEEE, ארצות הברית

פרופ' אהרן צ'חנובר

◆ דוקטור לשם כבוד מטעם מכון ויצמן למדע
◆ נבחר לחבר חוץ באקדמיה הלאומית האמריקנית למדעים (NAS)
◆ נבחר לחבר חוץ באקדמיה הלאומית למדעים וטכנולוגיה של דרום-קוראה

פרופ' בנימין זאב קדר

◆ דוקטור לשם כבוד מטעם אוניברסיטת חיפה

פרופ' איתן קולברג

◆ חתן פרס רוטשילד במדעי הרוח

פרופ' מיכאל רבין

◆ נבחר לחבר חוץ בחברה המלכותית באנגליה
◆ דוקטור לשם כבוד מטעם אוניברסיטת Wroclaw, פולין
◆ נבחר לחבר חוץ באקדמיה האירופית (Academia Europea)

פרופ' אריאל רובינשטיין

◆ נבחר לחבר חוץ באקדמיה הבריטית

פרופ' נתן שרון

◆ נבחר לחבר כבוד בחברה הביוכימית הקרואטית

דוח פעילות

1. פעילות מועצת האקדמיה והאסיפה הכללית

1.1 קבלת חברים חדשים לאקדמיה

האסיפה הכללית של האקדמיה בחרה ביום כ' באייר תשס"ז בשלושה חברים חדשים: פרופ' יעקב בלידשטיין, פרופ' חוה טורניאנסקי ופרופ' יוסף ירדן. טקס קבלת החברים החדשים לאקדמיה והרצאות הבכורה שלהם היו בחנוכה, ביום ב' בטבת תשס"ח, בבית האקדמיה.

1.2 טיפוח הצעירים במדע

מועצת האקדמיה החליטה להדק את הקשר של האקדמיה עם דור המדענים הצעירים ועם המדענים לעתיד – תלמידי המחקר. לפיכך האקדמיה ממשיכה לקיים את קבוצות "פורום הצעירים", הן במדעי הטבע והן במדעי הרוח והחברה, ובהן נפגשים חוקרים צעירים עם עמיתיהם מהאוניברסיטאות השונות ונועדים עם מדענים בעלי שם בתחומם מהארץ ומחו"ל ומעלים סוגיות ובעיות הנוגעות להם ולתחומי מחקריהם. כמו כן האקדמיה תומכת בתלמידי מחקר מצטיינים במדעי הטבע באמצעות מלגות קרן אדאמס (ראו פירוט בפרק מלגות, מענקים ופרסים).

לאחרונה יצאה גם האקדמיה ביזמה חדשה לכינון קשר עם מדענים, חוקרים צעירים ותלמידי מחקר ישראלים בחו"ל באמצעות "מרכז הקשר" (להלן).

1.2.1 מרכז הקשר לחוקרים ולמשתלמים ישראלים בחו"ל

ביולי 2007 הקימה האקדמיה מרכז קשר בין האקדמיה לבין מדענים ישראלים צעירים בחו"ל. מטרת המרכז בשלב הראשון היא לסייע למדענים ולחוקרים ישראלים השוהים בחו"ל למצוא מקום עבודה מתאים בתוך הקהילה המדעית בארץ.

מרכז הקשר הוקם לפי אחת ההמלצות של ועדת שוחט (הוועדה לבחינת מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, בראשות מר אברהם (בייגה) שוחט; דוח הוועדה הוגש לממשלת ישראל ביולי 2007). בדוח, בפרק של ועדת המשנה לקידום המחקר האקדמי, המלצה מס' 31 שבו נוגעת לסוגיית הקשר עם חוקרים ומשתלמים ישראלים בחו"ל ומצביעה על האקדמיה הלאומית למדעים כמוסד המתאים לכינונו ולביסוסו של מערך קשר נאות עם חוקרים ומשתלמים אלה.

נשיא האקדמיה, פרופ' מנחם יערי, שהיה חבר בוועדת שוחט, עמד בראש ועדת המשנה שעסקה במחקר המדעי בישראל וטיפוחו, ובכלל זה בנושא החוקרים הישראלים השוהים בחו"ל. ועדת המשנה ביקשה לבדוק מה ניתן לעשות כדי לשמור על קשר עמם ולהקל במידת האפשר את שובם ארצה ואת השתלבותם במערכת ההשכלה הגבוהה. לצורך עבודת ועדת המשנה הפעילה האקדמיה מפרוואר 2007 **מִרְשֵׁם מְקוּוֹן לַמְדַעְנִים וְלַמְשֵׁתְלָמִים יִשְׂרָאֵלִים צְעִירִים בַּחוּ"ל**. למרשם האינטרנטי המפורט ענו כמעט 1,000 איש ואישה, והוא מציג תמונה ברורה של שיקולים לחזרה ארצה: משפחה, תרבות, חינוך הילדים ומציאת סביבה מקצועית הולמת – אלה השיקולים נושאי המוטיבציה העיקרית של אנשים לחזור; לעומתם תנאים פוליטיים, ביטחוניים ונושא השכר ורמת החיים הם שיקולים נושאי מוטיבציה פחותה למשיבים.

האקדמיה מודאגת מהתופעה המכונה "בריחת המוחות" ומן העובדה שחוקרים ישראלים רבים הנמצאים בחו"ל משתוקקים לחזור ארצה, והיו עושים זאת אילו רק יכלו למצוא עבודה מתאימה ומאתגרת. רבים סבורים כי מדינת ישראל אינה עושה די כדי לשמור על קשר עם מדענים אלה. ההערכה הרווחת היא שיש כמה אלפי דוקטורנטים ופוסט־דוקטורנטים ישראלים בחו"ל, וכי בעשור האחרון גדל שיעור החוקרים הישראלים שאינם חוזרים למערכת ההשכלה הגבוהה הישראלית. אחת הסיבות העיקריות לכך נעוצה בצמצום התקנים ובהיעדר יכולתה של המערכת האקדמית בארץ לקלוט מדענים צעירים חדשים. עקב כך

ועקב תוצאות המרשם החליטה האקדמיה לפעול להגברת הקשר עמם ולשמירתו, ופרופ' יערי יזם את כינונו של מרכז הקשר באקדמיה.

באמצעות מרכז הקשר שלח נשיא האקדמיה מכתב אישי לחוקרים שהשיבו למרשם, ובו הסביר הנשיא כי כוונת האקדמיה היא להביא את דבר החוקרים הצעירים הישראלים בחו"ל לידיעת הגורמים המוסמכים בישראל ולעשות כמיטב יכולתה לסייע להם בנושאים הייחודיים המעסיקים אותם.

עוד מסר להם כי האקדמיה סבורה כי על מערכת ההשכלה הגבוהה לעשות מאמץ ניכר כדי להציע להם עתיד מקצועי נאות. בחודשים האחרונים מאז הקמתו אוסף המרכז מידע מכל מוסדות המחקר בארץ ושולח לקבוצות חוקרים הנבחרות לפי תחומים מקצועיים מידע עדכני על המשרות הפנויות בתחומי התמחותם, בכל האוניברסיטאות ומוסדות המחקר בארץ. כמו כן מסייע מרכז הקשר לפונים אליו ביצירת קשר ישיר עם הגורמים הרלוונטיים בתחומי עיסוקם. ככוונת האקדמיה לבחון את הרחבת שירותי המרכז בעתיד הקרוב ולהעמיד סיוע גם למדענים צעירים בארץ.

פרטים נוספים על מרכז הקשר ועל סיכום תוצאות המרשם המקוון של האקדמיה לדוקטורנטים ולתלמידי מחקר ישראלים צעירים הנמצאים בחו"ל – ניתן למצוא באתר האקדמיה.

1.3 ייעוץ והערכה לגורמי ממשל ולציבור בישראל בסוגיות נסמכות-מדע

חוק האקדמיה תשכ"א (1961) מונה עם תפקידיה (בסעיף 2.3 לחוק) "לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית". ביזמתה שלה ובעקבות פנייתן של כמה רשויות הקימה האקדמיה בשנתיים האחרונות צוותי ליווי וייעוץ מדעיים בתחומים שונים.

בתחומי החברה והרווחה – הוועדה דנה בהשמה יזומה של מובטלים במקומות עבודה (תכנית מהל"ב – ויסקונסין); **בתחום החינוך** – היזמה למחקר יישומי בחינוך; **בתחומי המו"פ והתעשייה** – פורום תל"מ; **בתחומי הבריאות והסביבה** – הוועדות למחקר הביו-רפואי ולמחקר הביוטכנולוגי בעידן הטרור והמאר"ג; **בתחומי ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי** – הוועדה לבדיקת מדעי הרוח ולימודי ההיסטוריה באוניברסיטאות, השותפות בוועדת שוחט ובוועדה לבדיקת מיזם "אטלס".

פעילות האקדמיה בתחום הייעוץ לממשלה ולרשויות התרחבה מאוד בשנים האחרונות. התרחבותה והתעצמותה של הפעילות העלתה את הצורך לכונן זרוע נפרדת של האקדמיה שתרכז את כל הפעילויות הקשורות במילוי תפקידיה לפי סעיף 2.3 לחוק האקדמיה. זוהי התפתחות דומה מאוד לזו שהייתה בשעתה באקדמיה הלאומית למדעים בארצות הברית (NAS), שנוסדה בשנת 1862 ביזמת הנשיא לינקולן. גם שם נקבע כי אחד מתפקידי האקדמיה הוא מתן ייעוץ לממשלה ולרשויות, וכשהפעילות במסגרת תפקיד זה התרחבה, יסדה האקדמיה (בשנת 1915) את המועצה הלאומית האמריקנית למחקר (NRC) אשר ריכזה, ועודנה עושה כן כיום, את כל תפקידי הייעוץ וההערכה של האקדמיה. הזרוע של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים המתגבשת בימים אלה תהיה דומה במטרותיה, בדרך פעולתה ובמעמדה החוקי ל-NRC האמריקני, בהתאמתה לצרכים הישראליים.

בתוך כך אימצה השנה מועצת האקדמיה את המלצותיהן ודוחותיהן של ועדות בדיקה כדלקמן (ראו פירוט להלן בהמשך הפרק): דוח הוועדה לביו-טרור, הדוח ממחקר לעשייה בחינוך לגיל הרך – מטעם היזמה למחקר בחינוך – ודוח הוועדה הציבורית-מדעית לתכנית ויסקונסין.

בשנה זו פעלו ועדות ייעוץ והערכה מטעם האקדמיה בתחומים האלה:

- ◆ סוגיות בביו-אתיקה (ראו פירוט בפרק החטיבה למדעי הטבע)
- ◆ מצבם של אוספי הטבע באוניברסיטאות בישראל (ראו פירוט בפרק החטיבה למדעי הטבע)
- ◆ מצבם של מדעי הרוח בישראל (ראו פירוט בפרק החטיבה למדעי הרוח)
- ◆ הערכת תחום ההיסטוריה באוניברסיטאות ישראל (ראו פירוט בפרק החטיבה למדעי הרוח)
- ◆ המחקר הביוטכנולוגי בעידן הטרור (ראו להלן בסעיף 1.3.1)

- ◆ תכנית השילוב של מקבלי גמלאות קיום במעגל העבודה (תכנית ויסקונסין) (ראו להלן בסעיף 1.3.2)
- ◆ הערכת המחקר הביורפואי בישראל (ראו להלן בסעיף 1.3.3)
- ◆ תכנית למערך אקולוגי רב-גורמי (המאר"ג) (ראו להלן בסעיף 1.3.4)
- ◆ "מידע על מדע" – כינון מסד נתונים על המדע בישראל (ראו להלן בסעיף 1.3.5)
- ◆ מחקר יישומי בחינוך (ראו להלן בסעיף 1.4)

1.3.1 דוח ועדת ההיגוי לנושא המחקר הביוטכנולוגי בעידן הטרור

בט"ו בשבט תשס"ח (22.1.2008) אישרה מועצת האקדמיה את דוח ועדת ההיגוי "המחקר הביוטכנולוגי בעידן הטרור" שהוקמה במשותף בתשס"ו (שלהי 2005) על ידי המועצה לביטחון לאומי (מל"ל) והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

המחקר הביורפואי והביוטכנולוגי המתפתח בעולם ותפוצתו הכלל-עולמית נושאים פוטנציאל עצום להבנת גורמים למחלות ודרכי ריפוי, אולם הם עלולים להיות מנוצלים גם לרעה, בעיקר לפיתוח נשק ביולוגי מתוחכם העלול להמיט אסון על העולם. תובנה זו קיבלה חיזוק רב בעקבות שני האירועים אשר קרו בארצות הברית בסוף 2001: "אסון התאומים" (9/11) וגל מעטפות חיידקי האנתרקס שנשלחו בדואר ברחבי ארצות הברית. אירועים אלה הביאו להבנה שנשק ביולוגי בידיהם של טרוריסטים עלול להיות מסוכן ביותר.

הדילמה העיקרית היא שרוב המחקר בתחום מדעי החיים מתבצע באקדמיה ובתעשייה באופן גלוי ופתוח ובשיתוף פעולה רב בין מוסדות ובין מדינות, ועל כן הטלת מגבלות או בקרה על מחקר אקדמי איננה סוגיה פשוטה.

המצב השורר בארץ בתחום הביטחון הביולוגי לוקה בחסר. לשם כך הוקמה ועדת ההיגוי, ומטרתה הייתה להציע מדיניות שתמנע זליגת חומרים ביולוגיים מסוכנים ומידע ממערך המחקר והפיתוח הביולוגי בארץ לידי גורמים עוינים, וזאת באופן שיפריע במידה מינימלית לקידום המחקר בישראל, ולפרסם דוח שיכלול המלצות להסדרת הנושא ברמה הלאומית.

ועדת ההיגוי, בראשותו של פרופ' אלכס קינן (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה), פעלה כשנתיים. החברים בוועדה היו מדענים בכירים המומחים בתחומים שונים של מדעי החיים והרפואה ומשפטנים שעיסוקם והתמחותם רלוונטיים לנושא. על פי כתב המינוי שלה עסקה הוועדה בנושאים האלה וגיבשה המלצות בעניינם:

◆ בחינת **התשתית החוקית והתקנונית** הקיימת בישראל בנושאי "בטיחות ביולוגית" ו"ביטחון ביולוגי" במוסדות המחקר האקדמיים בתחום מדעי החיים; בתעשייה הביוטכנולוגית; במעבדות בתי החולים; במערכת הממשלתית, והצורך לעדכן את התשתית הקיימת או להשלימה באמצעות חוקים ו/או תקנות חדשות, ובאילו תחומים ("היבטים פיזיים", אבטחת מידע, מניעת זליגה).

◆ קביעת **רשימת הגורמים הביולוגיים**, הטכנולוגיות ותחומי המחקר הרלוונטיים **למעקב, לבקרה ולפיקוח** בהיבטי "הביטחון הביולוגי".

◆ קביעת **מודלים למנגנוני בקרה ופיקוח** לאכיפת החוקים ו/או הנהלים בכל תחומי "הביטחון הביולוגי", לרבות סוג הבקרה – מבזרת או מרכזית.

◆ בחינת הצורך בגוף בין-משרדי או ועדה לאומית שיבצע **ייעוץ, הנחיה ומעקב** בנושא "הביטחון הביולוגי" באופן שוטף.

הוועדה שמעה סקירות ועדויות מגורמים שונים, לרבות נציגי המל"ל, משרד הבריאות, משרד התמ"ת, משרד המדע, משרד החקלאות, הקרן הלאומית למדע, המועצה לניסויים בבעלי חיים ונציגי ועדות בטיחות במוסדות מחקר אקדמיים, ודנה בניירות עמדה ובניירות מטה שהובאו לפניה.

הוועדה סבורה שעבודתה והדוח שהכינה יעלו את הנושא לתודעה הציבורית ולתודעת קהיליית המחקר בתחום מדעי החיים בארץ בכל המגזרים. הוועדה משוכנעת שיישום ההמלצות יתרום למדינת ישראל במאמציה למניעת תפוצתו של נשק ביולוגי. נוסף על כך יביא יישום ההמלצות ליצירת תרבות של ביטחון

ביולוגי בקרב הקהילה המדעית, תהליך שהולך וקונה לו אחיזה במדינות המפותחות בעולם. את הדוח המלא ניתן לראות באתר האקדמיה, בחלונית "דוחות האקדמיה".

1.3.2 דוח ההמלצות של הוועדה הציבורית-מדעית לתכנית השילוב של מקבלי גמלאות קיום במעגל העבודה (תכנית ויסקונסין)

מועצת האקדמיה אישרה בכ"א בטבת תשס"ח (30 בדצמבר 2007) את דוח הוועדה הציבורית-מדעית לעניין תכנית השילוב של מקבלי גמלאות קיום במעגל העבודה (הידועה בשם "תכנית ויסקונסין"). חודש לאחר מכן (30.1.2008) הוגש רשמית הדוח לראש הממשלה, מר אהוד אולמרט; לשר האוצר, מר רוני בראון; לשר התמ"ת, מר אלי ישי.

הוועדה הציבורית-מדעית לליווי תכנית מהל"ב ולבחירתה הוקמה בראשית שנת 2006 על יסוד סעיף 2.3 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א (1961) ומכוח החלטת הממשלה חכ/90 מיום 4 במאי 2004. שר התמ"ת מינה ליושב ראש הוועדה את נשיא האקדמיה, פרופ' מנחם יערי. בוועדה היו שלושה עשר חברים (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה), ובהם שבעה מן המערכת האקדמית בישראל (שניים מהם חברי האקדמיה) ושישה מן השירות הציבורי בישראל. כמו כן הוזמנו להשתתף כמשקיפים בעבודת הוועדה ראש מנהלת תכנית מהל"ב ומנהל מכון ברוקדייל. כל חברי הוועדה פועלים בהתנדבות.

תכנית השילוב של מקבלי גמלאות קיום במעגל העבודה מושתתת על עקרונות של מדיניות "מרווחה לעבודה", הננקטת בשנים האחרונות במדינות רבות בעולם. בישראל התכנית מופעלת באופן חלקי בשלב ניסויי מאז אוגוסט 2005. בשנתיים שבהן היא מיושמת נעשו בה שינויים רבים, ובהם הקלות מגוונות למשתתפים בעלי קשיים או צרכים מיוחדים, הפחתת התגמול המוענק לחברות המפעילות על חיסכון בתשלום גמלאות וביטול חובת ההשתתפות בתכנית לבני 45 ומעלה. כמו כן שונה שם התכנית: במקום "מהבטחת הכנסה לתעסוקה בטוחה" (מהל"ב) היא נקראת עתה "אורות לתעסוקה". שינויים אלו באו בין השאר בעקבות הדיון הפוליטי והציבורי הער על מטרותיה של התכנית ועל אופן יישומה ובעקבות המלצותיהן של ועדות אד הוק שהוקמו כדי לתקן ליקויים בתכנית בשלב הניסוי.

המלצותיה של הוועדה הציבורית-מדעית נוגעות להפעלת התכנית בפריסה כלל-ארצית (לאחר שלב הניסוי), והן נשענות על בחינה מקיפה של יישומה בשלב הניסוי ועל השוואה לתכניות דומות המופעלות בעולם. לפיכך דוח הוועדה כולל דיון מקיף בתכנית על כל היבטיה גם אם כבר נדונו במסגרת ועדות וגופי ביקורת אחרים. הדוח נתקבל פה אחד ומשקף הסכמה כללית בין חברי הוועדה.

המלצותיה הבולטות של הוועדה נוגעות לתחומים האלה:

מפעילי התכנית, הבטחת מעורבות מלכ"רים, תמריץ על בסיס השמה בלבד, פקידי ההשמה, אבחון תעסוקתי לכול, עילת פטור חדשה, השתתפות וולונטרית, הגמשת מנגנון שלילת הגמלה, מימון מסגרת חינוך, שירות בקהילה, סיוע משפטי חנם והגברת הבקרה. ניתן לעיין בדוח המלא באתר האקדמיה, בחלונית "דוחות האקדמיה".

1.3.3 ועדת היגוי לנושא המחקר הביורפואי בישראל

ועדת ההיגוי לבחינת "המחקר הביורפואי בישראל, הערכת מצבו העכשווי והצעות לקידומו בעתיד" מונתה על ידי נשיא האקדמיה בתמוז תשס"ו (יולי 2006).

למדינת ישראל פוטנציאל מחקר ביורפואי מפותח הן במחקר הבסיסי והקליני והן במחקר היישומי והתעשייתי. אף על פי כן נשמעת הטענה שפוטנציאל זה מנוצל רק בחלקו בשל מחסור במשאבים או מסיבות אחרות.

ועדת ההיגוי, בראשותה של פרופ' רות ארנון (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה), התבקשה לבדוק את המצב הקיים במחקר הביורפואי בישראל, לדווח על ממצאיה ולהציע דרכים לטיפוח ולקידומו מתוך ניצול מרבי של הפוטנציאל המחקרי בשטח זה. בוועדה חברים רופאים וחוקרים בכירים, מנהלי מחלקות

ומנהלי בתי חולים. הוועדה בדקה שלושה תחומים של המחקר הביורפואי: מחקר בסיסי, מחקר קליני ומחקר תרגומי. לכל תחום הוזמנה ועדה בודקת חיצונית שחבריה היו מדענים בולטים וידועי שם מחו"ל. הוועדה נפגשה עם מדענים, חוקרים, רופאים ומנהלים כדי להעריך את רמת המחקר בכל התחומים האלה ולהשוותו למצב במדינות מתקדמות בעולם. כמו כן נתבקשה הוועדה למפות את הפערים והבעיות ולהמליץ על דרכים לטיפול בנושא ולקידומו. הפער העיקרי שעליו מצביעה הוועדה הוא מחסור בולט במשאבים בכל תחומי המחקר הביורפואי אשר מונע את מימוש הפוטנציאל המחקרי הקיים בישראל. לפיכך מסתמן כי ההמצאה העיקרית של הוועדה תעסוק בהקמת קרן ביורפואית שתתמוך במחקר הבסיסי, הקליני והתרגומי. בימים אלה הוועדה מסכמת את עבודתה בדוח מקיף שיכיל המלצות בכל שלושת התחומים של המחקר הביורפואי.

הוועדה הוקמה בתמיכתה הנדיבה של קרן צ'רלס רבסון מניו יורק ובעזרת מענק מפרופ' דויד ס' גולדפרב, שתרם את הסכום לכבוד הוריו מרילין ואלי גולדפרב ומורהו פרופ' אלכס קינן.

1.3.4 תכנית למערך אקולוגי רב-גורמי (המאר"ג)

המאר"ג הוא תאגיד לאומי בחסות האקדמיה המשלב מוסדות מחקר, ממשק וממשל בישראל העוסקים בנושאים סביבתיים. מטרת המאר"ג לקדם את ישראל ולהביאה למעמד של מדינה מובילה בשימור, בשיקום ובממשק של שטחים פתוחים. האקדמיה הקימה ועדה מדעית בהשתתפות חברי אקדמיה, בראשותם של פרופ' צבי בן אברהם ופרופ' גדעון דגן (ראו להלן בפרק ועדות האקדמיה). הוועדה מלווה את הקמתו והפעלתו של המאר"ג.

להשגת מטרתו המאר"ג מבצע את הפעילויות האלה:

1. פיתוח ואחזקה של מערך רחב ומתואם של אתרים למחקר ולניטור הסביבה בשלושת חבלי ישראל (מדבר, ספר המדבר וים תיכוני) בתיאום עם 13 מרכזי הניטור הפועלים במסגרות ובגופים שונים.
2. מחקר וניטור ארוכי טווח של תופעות סביבתיות במערך אתרים לאורך מפל הגשם הישראלי, המתמקד במגוון הביולוגי ובגורמים האקולוגיים, ההידרולוגיים והגאורביוכימיים המווסתים אותו.
3. יצירת מסגרות לשיתוף פעולה ותיאום בין מדענים מתחומי דעת שונים וגורמי ממשק (המשרד להגנת הסביבה, הקק"ל ורשות הטבע והגנים) לקידום הבנת הנושאים המורכבים של המגוון הביולוגי וליצירת תובנות אקולוגיות מתקדמות לשיפור ניהול השטחים הפתוחים בישראל.
4. הפיכת ממצאי המחקר הבסיסי והיישומי לעקרונות של מדיניות סביבתית שיוכלו לשמש את מקבלי ההחלטות בנושאי שימור, שיקום וניהול הסביבה.
5. פיתוח מרכז לסינתזה (חיבור) של המידע המצטבר ופיתוח מרכז מידע ממוחשב לאיסוף, לשמירה, להפצה ולשיתוף של נתונים סביבתיים בין-תחומיים. המידע ישמש לצורכי מחקר וממשק עכשוויים ועתידיים ויתמקד בקשר שבין מגוון ביולוגי, מבנה ותפקוד מערכות סביבתיות והתועלות לאדם.
6. פיתוח מרכז לניטור ארוך טווח של המגוון הביולוגי בישראל.

ישראל הפכה לחברה מובילה ברשת ה-LTER (Long Term Environmental Research) העולמית, בייחוד בתת-הארגון של הרשת LTER-Europe. המאר"ג משתלב במחקר ובניטור אירופיים, בכתיבה של הצעות מחקר משותפות ובניתוחים של מטה-אנליזה ברמה היבשתית. עם זאת המאר"ג גם מפתח תכניות ייחודיות לישראל העומדות בתנאים ובדרישות המקומיים. מלבד העבודה המשותפת מתקיימת החלפת מידע בין המדינות החברות בארגון המאפשרת למידה מאחרים. לרשת הישראלית יש הרבה ללמוד ממבנה הארגון, הניטור ארוך הטווח והיכולת לרתום את בעלי האתרים ואת המוסדות הממשלתיים למחויבות ארוכת טווח. עם זאת ישראל היא חברה מובילה בגישה של מחקר אחיד בכל התחנות על פי גישת ה-top-down. הפרוטוקול האחיד הקיים בחלק גדול מהתחנות של המאר"ג והעבודה הזוהה בפרויקט הם דוגמה לפעילות שמדינות אחרות מנסות היום לאמץ ברמה הלאומית, היבשתית והעולמית והן לומדות מאתנו.

1.3.5 "מידע על מדע" – כינון מסד נתונים על המדע בישראל

ביוני 2006 הוקמה באקדמיה ועדת היגוי, בראשות פרופ' יוסי יהב, שתפקידה להתוות תכנית עבודה למיזם חדש – "מידע על מדע" – ולעצב את הדרכים לאיסוף המידע, להצגתו ולניתוחו. המיזם החדש, שמטרתו לכונן מאגר נתונים על המדע ועל המחקר הבסיסי בישראל, הוקם בעקבות החלטתה של האקדמיה להגביר את פעילותה בבדיקת מצבם של התחומים השונים המצטרפים יחד למכלול הדינמי של העשייה המדעית-מחקרית בישראל. לאחרונה התקיימה ישיבה משותפת של יו"ר הוועדה עם נציגי המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח (המולמו"פ), ובה הציג פרופ' יהב את עיקרי פעילות הוועדה. סוכם לעבד מסמך עבודה משותף לשני הגופים שיהיה בסיס לעבודה משותפת על כינון מסד נתונים מקיף על המדע בארץ.

1.4 היזמה למחקר יישומי בחינוך

היזמה למחקר יישומי בחינוך הוקמה בשלהי שנת תשס"ג (2003) בידי האקדמיה, משרד החינוך ויד הנדיב כדי לפתח מחקר יישומי שיסודו שאלות של מקבלי החלטות בחינוך. מטרת המחקר להעמיד לרשות מקבלי החלטות ידע עדכני ומבוקר שיוכל לסייע להם במאמציהם לשפר את הישגי החינוך בישראל. נשיא האקדמיה מינה ועדת היגוי ליזמה, והיא קובעת את תחומי עיסוקה של היזמה ואת דרכי פעולתה. קודם שתוצרי המחקר הופכים למסמכים רשמיים של האקדמיה הם מועברים להליך של שיפוט והערכה על ידי עמיתים מומחים בתחום. יו"ר ועדת ההיגוי הוא פרופ' דן שכטמן, ומנהלת היזמה – ד"ר אביטל דרמון (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה).
ואלה פעולות היזמה בתקופת הדוח על פי תחומים:

א. החינוך בגיל הרך (בני 3-8, כיתות גן-ג):

1. ממחקר לעשייה בחינוך לגיל הרך: מסמך המסכם את הממצאים, המסקנות וההמלצות לעשייה ולהמשך מחקר של ועדת מומחים נמסר לשרת החינוך ולהנהלת משרד החינוך, והוגש ברשת לידיעת הציבור. המסמך יצא בדפוס בהוצאת האקדמיה בקיץ הקרוב. ועדת המומחים ביקרה וסיכמה את הידוע על היבטים התפתחותיים ופדגוגיים מגן הילדים.

יו"ר – פרופ' פנינה קליין מאוניברסיטת בר-אילן. מרכז – ד"ר יעקב יבלון.

2. אבחון מדידה והערכה בגיל הרך: היזמה התבקשה על ידי הרשות הארצית למדידה והערכה (ראמ"ה), בתיאום עם משרד החינוך, לבדוק את הידע ואת הכלים המצויים והרצויים לאבחון, למדידה ולהערכה של גילאים אלה. במרחשוון תשס"ז הוקם צוות מומחים רבת-תחומי, בקיץ תשס"ז נמסרה טיוטת ביניים לביקורת המזמינים, ובאביב תשס"ח צפוי פרסומו של המסמך המסכם.

יו"ר – פרופ' צביה ברזניץ מאוניברסיטת חיפה. מרכזת – ד"ר רעות ימין.

ב. שפה ואוריינות: הנהלת משרד החינוך ביקשה את עזרת היזמה בקידום הישגים של תלמידי ישראל בהבנת הנקרא בשפות האם עברית וערבית בכלל, ובהוראת קריאה בערבית בפרט. באביב 2006 הוקמה ועדה מקצועית-מייעצת שתמליץ על דרכים ללמידה לצורך עשייה בתחום, ועם הזמן תצבור ידע ותהפוך לגורם המספק את צורכי משרד החינוך והמטרים שאלות והזדמנויות בזיקה לידע מדעי מתפתח. הוועדה המקצועית-מייעצת קיימה שני ימי עיון לקהל חוקרים מגוון ועמם לבעלי תפקידים ואנשי מקצוע. נוסף על כך הוקם השנה מיזם לטיפוח עתודת מו"פ להוראת קריאה בערבית כשפת אם, צעד ראשון בהרחבה ובהעמקה של הידע של עתודת חוקרים ואנשי מקצוע בתחום.

יו"ר – פרופ' רות ברמן מאוניברסיטת תל-אביב. מרכזת – ד"ר רעות ימין.

ראש אקדמי של המיזם להוראת קריאה בערבית – ד"ר אלינור סאיג-חדאד מאוניברסיטת בר-אילן. רכות המיזם – הוניידה אבו-נופל.

ג. אינדיקטורים למערכת החינוך: בעקבות מפגשים עם חוקרים מתחומי חברה שונים, שבהם הציגו נציגי משרד החינוך, הראמ"ה והלמ"ס את המצב ואת צורכי הפיתוח של אינדיקטורים לחינוך בישראל, הוקמה בחורף תשס"ז ועדת מומחים לבחינה ולריענון של מערך האינדיקטורים של מערכת החינוך. הוועדה יצאה

בפנייה לציבור ובקולות קוראים לסקירות מדעיות כצעדים ראשונים בעבודתה, ומתכננת יום עיון לדון בסוגיות מרכזיות בתחום בחורף תשס"ט. מסמך שיסכם את ממצאי הוועדה ואת המלצותיה צפוי עד חורף שנת תש"ע.

י"ר – פרופ' משה יוסטמן מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. מרכז – ד"ר גבי בוקובזה.

ד. החמישון העליון של התלמידים בבתי הספר: היזמה תשקול השתתפות בפיתוח מאגר נתונים על בסיס הצעת מחקר ופיתוח שהזמינה עם האגף לתלמידים מחוננים ומצטיינים במשרד החינוך, אם המשרד יבקש להקים אותו ולהיעזר בו לקבלת החלטות לאגף זה ומעבר לו. פרסומי הוועדות, חומרי רקע ודוחות מימי העיון ומידע נוסף על היזמה נגישים באתר, בחלונת "מדיניות מדע".

1.5 הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (תל"מ)

פורום תל"מ, המציין השנה עשר שנות פעילות, הוקם ביזמת האקדמיה בשלהי שנת תשנ"ז (1997). משנת תשס"ו הפורום פועל בסיוע השירותים המנהליים ממשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה (התמ"ת). בפורום שותפים י"ר ות"ת במועצה להשכלה גבוהה; המדען הראשי במשרד התמ"ת; מנכ"ל משרד המדע, התרבות והספורט; ראש מפא"ת במשרד הביטחון; סגן ראש אגף התקציבים במשרד האוצר; פרופ' יעקב זיו, י"ר הפורום, כנציג האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

מטרות הפורום לתאם בין הגופים המרכיבים אותו בנושאי מחקר ופיתוח, לאגם משאבים מתקציבי הגופים האלה ולקבוע אחריות ביצוע של אחד מגופי הפורום בנוגע לפיתוח תשתיות מחקר ופיתוח לאומיות. מאז הקמתו החליט פורום תל"מ על איגום משאבים וביצוע לפרויקטים מדעיים וטכנולוגיים בהיקף כולל של למעלה ממיליארד שקל. ואלה הפרויקטים העיקריים:

1. השתתפות ישראל במתקן הסינכרוטרון האירופי (ESRF) – בהיקף של 10 מיליון דולר.
2. פרויקט אינטרנט 2 (תקשורת רחבת פס מהדור השני) – בהיקף של 38 מיליון דולר.
3. מאיץ חלקיקים במרכז למחקר גרעיני שורק (SARAF) – בהיקף של 25 מיליון דולר.
4. רכישת ציוד כבד למחקרים בננוטכנולוגיה – בהיקף של 11 מיליון דולר.
5. הקמת מרכז מחקר לננוטכנולוגיה בטכניון – בהיקף של 78 מיליון דולר.
6. הקמת מרכזי מו"פ לננוטכנולוגיה ולננו-מדע בחמש אוניברסיטאות מחקר נוספות – בהיקף כולל של 142.5 מיליון דולר.

כיום נמצאים בתהליך אישור שני פרויקטים נוספים:

א. הקמת רשת "גריד" לאומית לשם מינוף המחקר והפיתוח ברמה הלאומית על ידי שיתוף משאבים במחשוב, בעקבות המלצות של ועדת בדיקה מקצועית בראשות מר יהודה זיסאפל – בעלות של 2.6 מיליון דולר.

ב. הקמת מרכזי ציוד לשירות המו"פ הביוטכנולוגי בתעשייה ובאוניברסיטאות, בעקבות המלצות ועדת בדיקה מקצועית בראשות מר חיים אביב – בעלות של 10 מיליון דולר.

ההחלטות בנוגע לשני הפרויקטים התקבלו בעקבות המלצות של ועדות בדיקה מקצועיות.

פרויקט אחר הנמצא בימים אלה בתהליך של בדיקה מקצועית הוא הקמת מרכזי מו"פ לתאי גזע. בראש ועדת הבדיקה עומד פרופ' אילן חת.

1.6 הקרן הלאומית למדע

בשנות ה-70 החליטה ממשלת ישראל להקצות כספים למחקר הבסיסי בישראל על בסיס תחרותי ועל סמך הצטיינות אישית, והטילה על האקדמיה לפעול למימוש התכנית. לשם כך הקימה האקדמיה את "הזרוע למחקר בסיסי". תקציב הזרוע החדשה בא ממקורות ממשלתיים באמצעות ות"ת. הקרן נוהלה על ידי האקדמיה, וכמעט שלא ניכר בה שינוי זה למעלה מחמש עשרה שנה. בשנת 1981 היה תקציבה השנתי של הזרוע – בשמה החדש "הקרן למחקר בסיסי" – כחצי מיליון דולר בלבד. בשנת 1985 גדל התקציב

לשני מיליוני דולרים. בשלב זה החלה היערכות למהפכה תקציבית ומחשבתית בתקציב ההשכלה הגבוהה, ובכלל זה בתקציב המחקר הבסיסי בישראל. לבקשתו של ראש הממשלה דאז, מר שמעון פרס, הכין נשיא האקדמיה, פרופ' יהושע יורטנר, תכנית אב לקידום המחקר הבסיסי בישראל. התכנית אושרה בממשלה. בעקבותיה יזמה ות"ת תכנית תקציבית רב-שנתית לקידום מערכת ההשכלה הגבוהה והמחקר בה. תוך כעשור שנים הוביל מאמץ משותף של ות"ת ושל האקדמיה להגדלת תקציב הקרן ולהפיכתה לגוף העיקרי בישראל למימון מחקר בסיסי לפי אמות מידה תחרותיות. ביטוי לכך ניתן גם ב-1992 עם הסבת שמה של הקרן ל"הקרן הלאומית למדע".

לאור הגידול הניכר בהיקף פעילותה של הקרן הוחלט על הפיכתה לעמותה עצמאית. בכ"ב באייר תשנ"ה (25.5.1995) הוקמה הקרן הלאומית למדע כעמותה ונרשמה כחוק אצל רשם העמותות. בכך שונה מעמדה המשפטי של הקרן והחלה הפעלתה כמסגרת ארגונית עצמאית אשר שואבת את סמכותה מהקהילה המדעית. מטרת העמותה היא להעריך, לבחור ולתמוך בהצעות למחקר בסיסי בתחומים של מדעי הרוח והחברה, מדעי החיים והרפואה והמדעים המדויקים והטכנולוגיה, בדרך של הענקת מענקי מחקר להצעות למחקר בסיסי. ההצעות נבחרות בהליך תחרותי ועל בסיס מצוינות ואיכות מדעית. 91% מתקציב הקרן הם הקצבת ות"ת; תשעת האחוזים הנותרים באים מתרומות ישירות, מפרסים ומקרנות שונות המנוהלות על ידי האקדמיה.

הקרן הלאומית למדע היא כיום הגוף העיקרי למימון המחקר הבסיסי בישראל ולקידומו. בשנת תשס"ח הקרן פועלת בתקציב של קרוב ל-275 מיליון דולר. היא מממנת כ-1,365 פרויקטים מחקריים באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר אחרים ושבעה מוקדי מחקר בין-אוניברסיטאיים.

הקרן גם תומכת ברכישת ציוד מחקרי מתקדם באוניברסיטאות ומקיימת מדי שנה סדנאות מחקר בין-לאומיות וכן משתתפת בשלוש תכניות מחקר במימון האיחוד האירופי.

כמו כן הקרן מפעילה תכניות אחרות ומעניקה מענקי מחקר מקרנות שמורות ומתרומות. השנה קיבלה הקרן תרומה נוספת של קרן מורשה לעידוד מחקר קליני בקרב רופאים חוקרים במרכזים הרפואיים-האוניברסיטאיים בארץ, והפעילה זו השנה השנייה את תכנית מורשה להקמת מעבדות מחקר מתקדמות ברמה בין-לאומית כדי לעודד את שובם ארצה של מדענים צעירים מצטיינים.

פרטים על פעולת הקרן הלאומית למדע מובאים בדוח השנתי של הקרן לשנת תשס"ח ובאתר הקרן: www.isf.org.il

1.6.1 תכנית ביכורה

האקדמיה הקימה את קרן ביכורה כדי לקדם נושאים חדשניים במחקר בישראל. הקרן שמה לה למטרה לקדם תחומי מחקר מבטיחים המתפתחים בעולם ואשר הפעילות בהם בארץ כיום היא בתחילתה, וכן נושאים רב-תחומיים שאינם מקבלים תמיכה מקרנות מחקר תחרותיות מסורתיות. קרן ביכורה הוקמה בשנת 1997 בתמיכת קרן רבסון וקרן נוספת לתקופה ניסיונית של חמש שנים.

בשנת 2002 המליצה ועדה בין-לאומית בראשות פרופ' סר אהרון קלוג להמשיך את הפעילות ולמסדה בתכנית נפרדת במסגרת הקרן הלאומית למדע. למן שנת תשס"ג תכנית ביכורה מופעלת אפוא כתכנית נפרדת בקרן הלאומית למדע. הנהלת התכנית החליטה כי בשנים הראשונות תפעל התכנית לעידוד תחומים שבדרך כלל אינם זוכים לעדיפות גבוהה בקרנות הרגילות; תקדם נושאי מחקר חדשים שאינם מפותחים דיים במדינת ישראל; תתמוך בנושאי מחקר חדשניים במיוחד או בעלי אופי רב-תחומי מובהק המתאפיינים בגורם סיכון גבוה; תתמוך בהכנסת תחומי מחקר חדשים למדינת ישראל.

פרטים נוספים על תכנית ביכורה מובאים בדוח השנתי של הקרן הלאומית למדע לשנת תשס"ח ובאתר הקרן: www.isf.org.il

2. הפעילות בחטיבה למדעי הטבע

2.1 חקר גנום האדם

מאז החל מיזם גנום האדם בשנת 1990 האקדמיה פועלת, באמצעות ועדה מייעצת, למען קידום הפעילות בתחום זה ובנושאים הנגזרים ממנו בישראל. בין היתר נדונו המחקר הפוסט־גנומי וההיבטים האתיים הנובעים מחקר הגנום. האקדמיה פעלה למען הקמת שני מרכזים לחקר גנום האדם – המרכז הארצי לביו־אינפורמטיקה במכון ויצמן למדע והמעבדה הלאומית לגנטיקה של אוכלוסיות באוניברסיטת תל־אביב. המרכזים הללו מוסיפים לפעול ולסייע לחוקרים בישראל בעבודתם המחקרית.

2.2 הוועדה המייעצת לביואתיקה

הוועדה המייעצת לביואתיקה בוחנת היבטים אתיים, משפטיים וחברתיים של נושאים מעולם הביולוגיה, ובייחוד נושאים הקרובים למיזם גנום האדם והעידן הפוסט־גנומי ולגנטיקה בכלל. הוועדה החלה לפעול בשנת 1996. תפקיד הוועדה לעקוב אחר הנעשה בארץ ובעולם בנושא זה, לדווח לאקדמיה על הנעשה ולייעץ לה בנושאים השונים בתחום. בראש הוועדה עומדת פרופ' רות ארנון (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה).

בשנת 2001 פרסמה הוועדה דוח ראשון בנושא השימוש בתאי גזע עובריים במחקר רפואי. בדוח המליצה הוועדה על שימוש בתאי גזע עובריים מאדם למחקר רפואי על פי הכללים האתיים שהגדירה ומתוך שמירה על כללי המוסר וכבוד האדם הנהוגים בישראל ועל פי הסייגים המוסריים שהונחו ב"הצהרה האוניברסלית על גנום האדם וזכויות האדם" של האו"ם משנת 1999.

בשנת 2003 פרסמה הוועדה דוח בנושא אוספים גדולים של דגימות DNA ומאגרי נתונים של מידע גנטי מן האוכלוסייה. הוועדה המליצה על הקמתם של מאגרי DNA ונתונים של מידע גנטי במגזר הציבורי והפרטי בישראל, שיהיו בפיקוח רשות (סטטוטורית) לאוספים של דגימות ומידע גנטי של אוכלוסיית ישראל. אוסף הדגימות למאגרי ה-DNA יוכן על פי הנהלים וכללי האתיקה המקובלים בארץ ובעולם, והגישה אליהם תהיה לכול.

בשנים האחרונות בחנה הוועדה את נושא האבחון הגנטי הטרנס־השרשתי (Pre-Implantation Genetic Diagnosis [PGD]) (דוח על פעילות זו יצא בקרוב) ואת נושא בחירת מין היילוד.

אתר הביואתיקה:

בתוך אתר האינטרנט של האקדמיה (www.academy.ac.il) נמצא אתר המיוחד לנושא הביואתיקה. הוועדה המייעצת לביואתיקה מפקחת על האתר לצד העורכת המקצועית ובשיתוף עם עורכת אתר האקדמיה. באתר מידע עדכני רב בנושא, והוא מקום שאפשר להעלות בו נושאים מגוונים בתחום וללבנם. אלה המדורים באתר:

- א. פורום אינטראקטיבי ובו שאלות, בעיקר של מורים ותלמידים מבתי ספר, ותשובות של מומחים עליהן.
- ב. חדשות מן הארץ ומן העולם בנושאי ביואתיקה: המדור מפנה לכינוסים ולימי עיון המתקיימים בארץ, להחלטות שהתקבלו באו"ם בנוגע לעניין וכיוצא באלה.
- ג. מסמכים בין־לאומיים בביואתיקה: המדור מפנה למסמכים חשובים – כגון ההצהרה הבין־לאומית על נתונים של מידע גנטי בבני אדם (אונסק"ו 2004) וההצהרה האוניברסלית על גנום האדם וזכויות האדם (אונסק"ו 1997) – המתורגמים לעברית מן הנוסח המקורי באנגלית.
- ד. מאמרים שפרסמו חברי הוועדה בנושאי ביואתיקה.
- ה. מילון מונחים עשיר שיש בו כדי לסייע הן לציבור התלמידים הן למומחים. המילון מפנה לתמונות מקוונות הממחישות את המושגים המדעיים.
- ו. קישורים למגוון אתרים של ארגונים ביואתיים מתוך מעקב מתמיד אחר הפעילות בתחום הביואתיקה בארץ ובעולם.

ז. **קישורים לנסת ולאוניברסיטאות** – למידע על החקיקה ולהצגת הפעילות ומגוון החוגים המשיקים לנושא.

אפשר לעיין בדוחות הוועדה באתר האקדמיה, בחלונית "החטיבה למדעי הטבע" ובחלונית "ביואתיקה".

2.3 קרינת סינכרוטרון

הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון מיסודה של האקדמיה עושה לקידום הפעילות המחקרית בנושא זה ומשמשת כתובת עיקרית לקבלת מידע חשוב ולהפצתו לחוקרים בישראל בתחום זה. בין היתר הוועדה בוחנת גם את הפעילות המדעית של קבוצות המחקר מישראל במתקן האירופי לקרינת סינכרוטרון – European Synchrotron Radiation Facility (ESRF). ההסכם בין ישראל ל-ESRF נחתם לראשונה בשנת 1999, וחודש בינואר 2004 לשנים 2004–2008. ההסכם מאפשר למדענים ישראלים להתחרות על זמני שימוש במתקן האירופי לקרינת הסינכרוטרון. פורום תל"מ מממן את ההסכם בעלות של כמיליון דולרים בשנה, שהם כ-1% מתקציב המתקן. היקפי הזכייה של מדעני ישראל בזמני שימוש במתקן נמצאים בקו עלייה מתמיד, והגיעו עתה לכ-1.5% בממוצע תלת-שנתי. הוועדה הלאומית משתתפת בתהליך קבלת ההחלטות ב-ESRF דרך נציגיה: במועצה – פרופ' יצחק יעקובי – ובוועדת הכספים – ד"ר מאיר צדוק. מדענים מישראל חברים גם בוועדה המדעית, בוועדות שיפוט הצעות המחקר ובוועדות הערכת האיכות של המתקן. בשנת 2007 החלה תכנית פיתוח נרחבת של ה-ESRF, שנועדה לעדכן את ביצועי המתקן ולשמור על מקומו כמוביל העולמי במחקר בתחומים אלו. השלב הראשון בתכנית עתיד להסתיים בשנת 2011, והתכנית כולה – בשנת 2017. הוועדה הלאומית, בראשותו של פרופ' משה דויטש (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה), פועלת עתה לחידוש ההסכם בין ישראל ל-ESRF לשנים 2009–2013. הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון משתתפת גם בהקמת מתקן הסינכרוטרון האזורי SESAME בירדן. פרטים על ה-ESRF באתר: www.esrf.fr

2.3.1 מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון – SESAME

(Synchrotron-light for Experimental Science and Application in the Middle East)

SESAME הוא מתקן סינכרוטרון מחקרי המוקם עתה בירדן בהשתתפות מדינות האזור, כולל ישראל. היזמה להקמתו באה מארגון MESC (MIDDLE EASTERN SCIENTIFIC COMMITTEE) ומכמה חוקרים בגרמניה, בארצות הברית ובישראל. הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון, האקדמיה ומשרד המדע הצטרפו ליזמה זו מתחילת דרכה, בשנת 1999.

מטרת יוזמי המתקן היא לקדם את הפעילות המדעית בנושא באמצעות שיתוף פעולה מדעי בין מדעני האזור, ובכך לתרום גם לגישור ולהבנה בין ישראל לשכנותיה. מועצת ססמי (SESAME), הפועלת בחסות אונסק"ו, החליטה שהמתקן יוקם בירדן, באלאן שליד עמאן. טקס הנחת אבן הפינה היה בינואר 2003. בשנת 2004 הוקמה ועדת ססמי במשרד המדע המטפלת בהיבטים המנהליים הקשורים במתקן ובהשתתפות ישראל בו. בראשה עומד פרופ' אליעזר רבינוביץ, וחבר בה פרופ' משה פז-פסטרנק, נציג הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון, המוסיפה לסייע בפן המדעי של המתקן ובקידום הקמתו. הפרופסורים רבינוביץ ופז-פסטרנק מייצגים את ישראל במועצת ססמי. לישראל נציגים אחדים גם בוועדות השונות של ססמי.

בשנת 2006 הצטרפה קפריסין למיזם ססמי. המדינות החברות האחרות הן איחוד נסיכויות המפרץ, בחריין, טורקיה, ירדן, ישראל, מצרים, פקיסטן, איראן והרשות הפלסטינית. מלבד המדינות החברות, מסייעות בתכנון ובהקמה כמה מדינות במעמד של משקיף: צרפת, איטליה, ארצות הברית, בריטניה, גרמניה, יוון, כוית, רוסיה ושוודיה. בשנת 2006 גדלו המשאבים הכספיים העומדים לרשות המיזם, ונחתם הסכם בין ססמי לבין הסוכנות הבין-לאומית לאנרגיה אטומית (IAEA) בווינה, לצורך הכשרת עובדים למיזם. האיחוד האירופי העמיד לרשות המיזם מיליון אירו מתוך סך תרומתו לירדן. גם ממלכת ירדן הצהירה שתשקיע כמה מיליוני דולרים נוספים להקמת המיזם בשנה זו. הבניין שאמור להכיל את המאיץ נמצא

בשלב סיום, ומצפים לחניכתו במהלך שנת 2008. מתקן הסינכרוטרון עצמו צפוי להיכנס לפעילות בשנת 2011.

מועצת ססמי המליצה על שדרוג המאיץ כך שיוכל לעבוד באנרגיות של עד 2.5 GeV. לצורך שדרוג המאיץ הוגשה בקשה לאיחוד האירופי לתמיכה בסכום של 15 מיליון אירו. ירדן ומועצת ססמי משקיעות יחד תקציבים ומאמצים לצורך שדרוג המיזם. ההערכה הרווחת היא שדרוש סכום של כ-26 מיליון דולר לסימו. השקעה זו כוללת גם את הפעלתן של שלוש-ארבע תחנות עבודה (Beamlines) נוסף על הפעלת הסינכרוטרון עצמו. בשלב הסופי צפוי המתקן לכלול למעלה משלושים תחנות עבודה במגוון רב של שטחי מחקר: ארכאומטרייה, כימיה, פיזיקה, מדע החומרים, ביולוגיה ומקצועות ההנדסה. פרטים על SESAME באתר האינטרנט: www.sesame.org.jo.

2.4 פיזיקה של אנרגיות גבוהות

פיזיקת החלקיקים האלמנטריים חוקרת את מרכיבי היסוד של גרעיני האטום ואת הכוחות הפועלים בהם באמצעות מאיצים בעלי אנרגיות גבוהות מאוד. המעבדה המובילה בעולם בחקר החלקיקים האלמנטריים, The European Practical Laboratory (CERN), נמצאת בז'נווה שבשווייץ, והיא גוף בין-לאומי. בשנת 1990 חתמה ישראל על הסכם הצטרפות ל-CERN במעמד משקיף, המאפשר למדעני ישראל גישה חופשית למתקני המעבדה. הגוף המייצג את ישראל ב-CERN, והמוביל את הפעילות המדעית הניסויית שבו, הוא הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות, ואת חבריה ממנים נשיא האקדמיה ושר המדע. בראש הוועדה עומד פרופ' אליעזר רבינוביץ (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה).

בשנים האחרונות נבנה ב-CERN המאיץ Large Hadron Collider (LHC), והוא צפוי להתחיל לפעול בסוף שנת 2008. שותפות ישראל ב-LHC באה לידי ביטוי במסגרת קונסורציום הגלאי הענק אטלס (ATLAS), ותרומתה הייחודית היא בניית גלאים בשביל אטלס. גלאים אלו פותחו במעבדה במכון ויצמן למדע, והם אף נבנים בה. קודם העברתם ל-CERN הם נבחנו במעבדות באוניברסיטת תל-אביב ובטכניון. ות"ת מממנת פעילות זו באמצעות הקרן הלאומית למדע.

במאי 2005 התקיימה באקדמיה פגישה בין הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות וחוקרים ישראלים ובין הוועדה האירופית המצומצמת למאיצי העתיד – Restricted European Committee of Future Accelerators (RECFA), ובה נדונה הפעילות הישראלית באטלס.

בשנת 2006 הזמינו האקדמיה והקרן הלאומית למדע ועדת ביקורת בין-לאומית שתבחן את איכות התרומה הישראלית למיזם אטלס ואת התכניות העתידיות בתחום. בעיקר נתבקשה הוועדה לבחון את הצטרפות המדענים הישראלים למיזם הייחודי GRID שמקים CERN, שיאפשר ניתוח הממצאים הצפויים להגיע לאחר שיחל המאיץ LHC בפעולתו.

בראשית שנת 2007 הגישה הוועדה דוח ובו הביעה את הערכתה למחקר הניסיוני והתאורטי של פיזיקה לאנרגיות גבוהות במדינת ישראל, ושיבחה את הישגי המדענים הישראלים משלוש האוניברסיטאות המעורבות. הוועדה הביעה תמיכה נחרצת במתווה התכנית המדעית העתידית.

בעקבות הדוח החליטה ות"ת לאפשר למדענים הישראלים להצטרף ל-GRID זה. בשנתיים האחרונות ההכנות להפעלת המאיץ מגיעות לשיאן. בשנת 2008 הושלמה ב-CERN הרכבת הגלאי TGC, שהוא חלק מגלאי הענק אטלס. המערכת שהותקנה ואטלס הורדו למעבה האדמה, וממתינים כעת להפעלת המאיץ הצפויה להתחיל במהלך השנה. בראש הקבוצה הישראלית ב-CERN עומד פרופ' גיורא מיקנברג, ושותפים בה מדענים, מהנדסים וטכנאים ממכון ויצמן למדע, מהטכניון ומאוניברסיטת תל-אביב. ניתן לעיין בדוח ועדת הבדיקה באתר האקדמיה, בחלונית "דוחות האקדמיה".

2.5 קרן בת-שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל

קרן בת-שבע דה רוטשילד לקידום המדע בישראל נוסדה בניו יורק בשנת 1958 ובירושלים בשנת 1965, והיא קרן פרטית שמורה של האקדמיה. מטרתה לקדם את המדע בישראל למען תושבי ישראל.

הקרן מנוהלת באמצעות הנהלה בת חמישה חברים, ועל פעילותה המדעית ממונה חבר יועצים של מדענים ישראלים מכמה דיסציפלינות, שנשיאו הוא נשיא האקדמיה. הקרן תומכת בפעילויות מדע בתחום מדעי הטבע, ובייחוד בנושאים חדשים הראויים לקידום בארץ.

קרן בת־שבע דה רוטשילד עוסקת בטיפוחם של מדענים צעירים, ולכן נתנה מענקים לחוקרים צעירים, העניקה מלגות בת־דוקטורט בנושאים כגון גנום האדם וקרינת הסינכרוטרון, וסייעה לסטודנטים מצטיינים.

הקרן בוחנת שטחי מחקר כגון אבולוציה ומערכות מיקרו־אלקטרו־מכניות, וכן מעניקה מלגות רופא־חוקר לרופאים צעירים לקידום המחקר הקליני. הקרן עושה לעידוד הבאת מדענים בכירים לארץ בתחומי מדעי החיים. יו"ר חבר היועצים של הקרן היא פרופ' רות ארנון, ונשיא חבר היועצים הוא פרופ' מנחם יערי (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה).

פעילות הקרן למען קידום המחקר בישראל באה לידי ביטוי בכמה תחומים:

א. **סמינרי בת־שבע** מיועדים לפיתוח הידע בשטחי המחקר הבסיסי בישראל, למפגשים בין מדענים מחו"ל ומן הארץ ולחילופי מידע ורעיונות בהרצאות, בדיונים ובסדנאות.

בשנת 2007 התקיימו סמינרים בנושאים אלה:

- Alternative, Sustainable Energy Options
- From neurons to Cognition ñ Lessons from the Past
- Inflammation ñ Induced Cancer

בשנת 2008 יתקיימו סמינרים בנושאים אלה:

- Integrating Perspectives on the Development of the Musculoskeletal
- Ultrafast-Ultracold Processes
- Gross and Net Primary Production: Closing the Gap between Concepts and Measurements
- Information Processing in Living Cells
- Phytoplankton Taxonomy and Phytoplankton in the Physical Environment (IAP)
- Frontiers in Biomedical Magnetic Resonance

ב. **סדנאות למחקר בין־תחומי** מיועדות לקיום מפגש בין מדענים ישראלים מדיסציפלינות שונות כדי ללבן סוגיה מדעית מכמה היבטים וכדי לקדם שיתופי פעולה בין המדענים.

עד כה התקיימו שלוש סדנאות בין־תחומיות.

בשנת 2007 התקיימו סדנאות בנושאים אלה:

Health and Immigration in the Global Space: Historical and Political Perspectives

Superfluidity under Rotation

Transcranial Magnetic Stimulation: Achievements, Disappointments and Future Directions

ג. **עמיתי בת־שבע** היא תכנית שמטרתה לעודד הבאתם של בחירי המדענים בעולם ארצה כדי להרצות ולהיפגש עם מדענים באוניברסיטאות בישראל.

עמיתי בת־שבע לשנת 2007:

Prof. Richard E. Packard מאוניברסיטת קליפורניה, ברקלי

Prof. William F. Fetter מאוניברסיטת סטנפורד

Prof. Peter Kareiva מאוניברסיטת קליפורניה, סנטה ברברה

Prof. David J. Gross מאוניברסיטת קליפורניה, סנטה ברברה

Prof. Michael B. Green מאוניברסיטת קמברידג'

Prof. Strinivasa Ranganathan מהמכון המדעי בבנגלור

Prof. An-Pang Tsai מאוניברסיטת טוהוקה

2.6 אוספי הטבע הלאומיים למחקר

האקדמיה מכירה בחשיבותם של האוספים הלאומיים ועושה לשימור ולקידום הפעילות המחקרית של אוספי הטבע הלאומיים המתעדים את הצומח והחי בארץ ישראל. האוספים מרוכזים בעיקר באוניברסיטה העברית בירושלים ובאוניברסיטת תל-אביב.

האקדמיה פעלה שנים רבות בסיועה של הוות"ת לתמיכה באוספים הביולוגיים. בעת האחרונה הצליחה האקדמיה לגייס תמיכה כספית נוספת של ות"ת באוספים האלה. ביולי 2005, לבקשת יו"ר ות"ת, מינה נשיא האקדמיה ועדת היגוי בראשותה של פרופ' יהודית בירק (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה) לשימור ולפיתוח אוספי הטבע באוניברסיטאות למחקר, שתפקידה לבחון את הפעילות בתחום ולדווח על ממצאיה לאקדמיה ולוות"ת. בשנת 2008 הגישה הוועדה את הדוח השנתי השני שלה.

לאחרונה המליצה האקדמיה על הכללת תחום הסיסטמטיקה והטקסונומיה במסגרת מלגות ביכורה כדי לשלוח חוקרים צעירים לעשיית בתר-דוקטורט במעבדות מובילות בחו"ל כאמצעי לקידום הפעילות המחקרית בתחום זה בישראל.

2.7 פורום מדעי הטבע

האקדמיה יזמה את הקמתו של פורום מדעי הטבע כדי לבחון נושאים שונים בתחום מדעי הטבע ולפעול לקידומם. תפקידי הפורום לבחון את הפעילות בנושא הנבחר בישראל ובעולם, לעצב מדיניות לקידום הנושא, לדווח לאקדמיה על פעולותיו ולהמליץ לפנייה על דרכים לקידום המחקר בנושא זה בישראל.

הוקמו פורומים בשני נושאים:

א. פורום ברפואה מולקולרית. חברים בו:

פרופ' דוד אנגלברג, יו"ר, מהאוניברסיטה העברית בירושלים

פרופ' אהוד גזית מאוניברסיטת תל-אביב

פרופ' איתן גרוס ממכון ויצמן למדע

פרופ' אלכסנדר לויצקי מהאוניברסיטה העברית בירושלים

פרופ' זאב פרוש מהאוניברסיטה העברית בירושלים

פרופ' דן תאופיק ממכון ויצמן למדע

הפורום מקיים התכנסויות מדעיות על נושאים בתחום הרפואה המולקולרית. הפורום הגיש לאקדמיה דוח ביניים בחודש מאי 2007, ומועצת האקדמיה דנה בהמלצותיו.

ב. פורום בנושא מגוון ביולוגי וסביבה. חברים בו:

פרופ' תמר דיין, יו"ר, מאוניברסיטת תל-אביב

פרופ' צבי בן-אברהם מאוניברסיטת תל-אביב

ד"ר אמציה גנין מהאוניברסיטה העברית בירושלים

פרופ' דוד זלץ מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב

פרופ' דן יקר ממכון ויצמן למדע

פרופ' ארנון לוטם מאוניברסיטת תל-אביב

פרופ' רן נתן מהאוניברסיטה העברית בירושלים

הפורום דן בהיבטים שונים של המגוון הביולוגי בישראל, בעניין הסיסטמטיקה והטקסונומיה, וכן בנושא האוספים הביולוגיים ועתידם. הפורום פועל לזימון מדענים מובילים בעולם בנושאים אלה. בחודש פברואר 2007 התארח בפורום פרופ' פיטר קריבה מאוניברסיטת קליפורניה, סנטה ברברה.

3. הפעילות בחטיבה למדעי הרוח

בשלוש השנים האחרונות הכינה החטיבה, ביזמתו ובהנהגתו של פרופ' ב"ז קדר, יו"ר החטיבה היוצא, שני דוחות מקיפים: "מחקר ההיסטוריה באוניברסיטאות ישראל" ו"עתידם של מדעי הרוח באוניברסיטאות המחקר בישראל". בעתיד הקרוב תתחיל החטיבה בבדיקת תחומי מחקר אחרים. החטיבה מקיימת פורום של צעירי האקדמיה. בכל קבוצה בפורום משתתפים תשעה מלומדים צעירים ומצטיינים אשר נבחרו על פי כישורים אקדמיים ומצוינות מדעית על ידי ועדה מטעם החטיבה למינוי. בראש כל קבוצה עומד חבר אקדמיה. הפורום מקיים דיונים על נושאים שונים, בדרך כלל לפי רצון המשתתפים עצמם. כעת פועלות שתי קבוצות: האחת בראשות פרופ' נילי כהן והשנייה בראשות פרופ' מרגלית פינקלברג. החטיבה יוזמת הרצאות אורחים (ראו פירוט בפרק הרצאות, כינוסים ואירועים בבית האקדמיה) והן רואות אור ב"דברי האקדמיה".

3.1 מפעלים במימון האקדמיה

מפעלי האקדמיה במדעי הרוח עוסקים בתולדות עם ישראל וארץ ישראל, בחקר השירה העברית והתפילה היהודית. מדיניות האקדמיה היא לתמוך רק במפעלים בעלי חשיבות לאומית ובעלי היקף רחב. תקציב ועדת התכניות לתמיכה בתכניות במדעי הרוח לשנת תשס"ח הוקצה לתמיכה במפעלים אלה: הפלאוגרפיה העברית (בשיתוף עם המרכז הלאומי למחקר מדעי בצרפת – CNRS), האנומסטיקון של ארץ ישראל, חקר פיזי הגניזה והתפילה. בעקבות המלצת האקדמיה לכל מפעליה לנסות ולאתר מקורות מימון נוספים הצליח מפעל האנומסטיקון של ארץ ישראל, בראשותו של פרופ' יורם צפירי, לקבל תמיכה כספית ממפעלי הולילנד תיירות.

3.1.1 הפלאוגרפיה העברית

פרופ' מלאכי בית-אריה

מפעל הפלאוגרפיה העברית הוקם בידי האקדמיה בשנת 1965 בשיתוף עם המרכז הלאומי למחקר מדעי בצרפת (CNRS). מטרת המפעל לתאר את התכונות הגרפיות, הטכניות והפיזיות של כתבי היד העבריים מימי הביניים בציון תאריכים, מקומות ומעתיקים, לעבד תכונות אלו ולמיינן כדי להעמיד לרשות מדעי היהדות כלים מבוססים לזיהוי מוצאם של כתבי יד ולאומדן זמנם, וכדי להציע טיפולוגיה סדורה של הספר העברי הכתוב ביד, של כתבי הספר ושל מלאכת הספר, ולזרות אור על ההיבטים החברתיים והאורייניים של החברות היהודיות.

כל כתבי היד בעולם בציון תאריך אותרו, וכמעט כולם נחקרו ותוארו באמצעות שאלונים מפורטים. תועדו כתבי יד הנמצאים בספריות בישראל, בארצות הברית, בצרפת, באנגליה, ברוסיה, באיטליה, באירלנד, בגרמניה, בהונגריה, בדנמרק, בצ'כיה ובמצרים. כמו כן תועדו מאות כתבי יד בציון מעתיקים ומאות תעודות בציון תאריכים, וכן תועדו על סמך מיקרופילמים כתבי יד שעדיין לא נחקרו, סך הכול כ-6,700 כתבי יד. כל התיעוד הועבר למאגר נתונים ממוחשב בתיווך שאלון מיוחד שבו כ-700 שדות, ופותחה מערכת עדכון וחיפוש מתוחכמת ומורכבת המכונה "ספר-דא" (SfarData). נבחרו אלפי עמודים לדוגמה ונרכשו תצלומיהם בגודל טבעי, ואלה נסרקו ושולבו במאגר הנתונים. לכל כתב יד מתוארך התקינה גרפיקאים לוחות א"ב. הוכנו קובצי תצלומים הממוינים בסדר כרונולוגי לפי טיפוס הכתב וסוגו.

המפעל פרסם עד עתה עשרה ספרים פרי מחקריו: הקורפוס בשלושה חלקים (שהם שבעה כרכים) של "אוצר כתבי יד עבריים מימי הביניים" (בעברית ובצרפתית); שני חלקים של "אסופת כתבים עבריים מימי הביניים" (החלק השלישי בדפוס); "קודיקולוגיה עברית" (באנגלית); "אוצר הפירושים העבריים" (בצרפתית), וארבעה חלקים של "אוצר המצחפים העבריים" (בעברית ובצרפתית, החלק החמישי בהכנה).

המפעל משרת בכל שנה עשרות רבות של חוקרים ותלמידי מחקר הפונים אליו ונעזרים בו בזיהוי כתבי יד ובפתרון בעיות של ההדרת כתבי יד.

בשנה האחרונה נמשך שכלולה של תכנת האחסון, העדכון, השליפה וההצלבה של הנתונים המאפשרת שימוש גמיש יותר וחיפושים מתוחכמים יותר. בדרך זו נעשה המאגר כלי חלוצי ומהפכני יחיד במינו בתחום התרבות והכתובה להערכת מוצאם של כתבי יד וזמנם ולהעמדת טיפולוגיה של מלאכת הפקתם ועיצובם, שתאפשר מחקר מורפולוגי פרטני של הכתב. נמשכו סריקת אלפי השאלונים הידניים רבי הדפים שבאמצעותם תועדו כתבי היד, ושילוב הסריקות במאגר הנתונים.

החלו ההכנות להסבתו של מאגר הנתונים ספר־דתא לאינטרנט בחסות האקדמיה ובמסגרת האתר של בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים. אתר ספר־דתא באינטרנט יכלול גם את חיבורו של מלאכי בית־אריה, "קודיקולוגיה עברית: טיפולוגיה של מלאכת הספר העברי ועיצובו בימי הביניים מהיבט היסטורי והשוואתי בגישה כמותית המיוסדת על תיעוד כתבי־היד בציוני תאריך", שישמש מבוא לקודיקולוגיה עברית ומדריך שיסייע לשימוש בדליית מידע ממסד הנתונים. חיבור מקיף זה, המכיל מאות קישוריות לתמונות, כבר עומד להסתיים.

יצא לאור החלק הרביעי של "אוצר המצחפים: כתבי יד בכתב עברי מימי הביניים בציון תאריך, מהשנים 1144 – 1200 *Codices Hebraicis litteris exarati quo tempore scripti fuerint exhibentes*" (Monumenta / Palaeographica Medii Aevi: Series Hebraica).

החלק השלישי של "אסופת כתבים עבריים מימי הביניים" (הכתב האשכנזי) נמסר להוצאה לאור באקדמיה. הוחל בהכנת החלק החמישי של "אוצר המצחפים: כתבי יד בכתב עברי מימי הביניים בציון תאריך" *Codices Hebraicis litteris exarati quo tempore scripti fuerint exhibentes* (Monumenta / Palaeographica Medii Aevi: Series Hebraica).

3.1.2 האונומסטיקון של ארץ ישראל

פרופ' יורם צפירי

מפעל האונומסטיקון (The Onomasticon of Iudaea, Palaestina and Arabia in the Greek and Latin Sources) מרכז את כל המובאות המזכירות יישובים, עצמים גאוגרפיים, יחידות מנהליות ואף קבוצות אתניות בארץ ישראל ובסביבתה הקרובה (מחוזות שהשתייכו בעבר ליהודה או לפרובינקיות של פלסטינה וערביה), מאמצע המאה הרביעית לפני הספירה (ערב כיבוש הארץ בידי אלכסנדר הגדול) ועד הכיבוש המוסלמי באמצע המאה השביעית לספירה.

הערכים מוגשים לקורא על פי סדר אל"ף־בי"ת של האתרים, ובהם מובאות בלשון המקור ובתרגום לאנגלית, הערות טקסטואליות חיוניות, דיון גאוגרפי־היסטורי, במקרים רבים גם דיון ארכאולוגי, וכן ביבליוגרפיה. צוות המחקר אסף את החומר הנוגע לעניין מכל המקורות ביוונית ובלטינית, כולל רשימות מנהליות, כתובות, מטבעות וכו', וכן מקורות בלשונית המזרח, בעיקר סורית, אם אלה תורגמו מן היוונית. איסוף החומר הסתיים כבר לפני שנים, ומאז הצוות עוסק בעריכה, בעדכון ובהכנה לדפוס. שני הכרכים הראשונים הוגשו להוצאת האקדמיה. הכרך הראשון, המצוי בסידור, מביא טקסטים מרכזיים החוזרים על עצמם בכמה ערכים, במלואם, בלשון המקור ובתרגום לאנגלית. בערכים הבודדים שיובאו בכרכים הבאים יהיה ניתן להסתפק במובאות קצרות הנוגעות במישרין לערך עצמו. ריכוז הטקסטים האלה בכרך אחד מאפשר גישה קלה אל נוסחם המלא לקוראים של הכרכים האחרים המביאים את האתרים בסדר האל"ף־בי"ת. בכרך זה נמצאים גם המבוא, רשימת קיצורים מוערת של המקורות וביבליוגרפיה כללית.

הכרך השני מכיל את הערכים המתחילים באות A. העבודה בכרך זה נמצאת בשלבים האחרונים של ההתקנה והכנסת התיקונים האחרונים לקראת הגשה לסדר. כלולים בו כמה מן הערכים הגדולים ביותר בחיבור כולו, והתקנתם חייבה היערכות מיוחדת. כמו כן מתקדמת עבודת העריכה של הכרך השלישי, וכן ארגון הערכים בכרכים הבאים, השלמת הדיונים בהם ועדכון הביבליוגרפיה הנוגעת להם.

בשנה החולפת התקדמה מאוד מלאכת העריכה, וצפוי כי שני הכרכים הראשונים יוגשו לדפוס בעתיד הקרוב. במקביל נמשכת עריכתם של כל הכרכים הבאים.

3.1.3 המפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה על שם עזרא פליישר

פרופ' שולמית אליצור

המפעל נוסד על ידי האקדמיה הלאומית בשנת תשכ"ז (1967). מטרת המפעל הייתה לפענח, לזהות ולקטלג את קטעי השירה והפיוט שנשתמרו באוספי הגניזה הקהירית. היזמה נתאפשרה עם ריכוז תצלומי המיקרופילם של רוב אוספי הגניזה בעולם במכון לתצלומי כתבי היד העבריים שבבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים. כעת, אחרי יותר מארבעים שנות עבודה, הושלם קטלוג השירים ברוב האוספים הגדולים של הגניזה. במאגר המידע של המפעל רשומים כ-90,000 כותרים. מן האוספים הגדולים של קטעי הגניזה נותרו עוד לקטלוג רק קטעי סדרת הנוספות של אוסף טיילור-שכטר, השמור בספריית האוניברסיטה של קמברידג', וקטעי הגניזה שבאוסף פירקוביץ' שבסנקט-פטרבורג.

המפעל נושא את שמו של פרופ' עזרא פליישר, שייסדו ועמד בראשו במשך יותר משלושים ותשע שנים, והלך לעולמו באב תשס"ו. העבודה במפעל חייו נמשכת ברצף בראשותה של פרופ' שולמית אליצור, בסיועה של ועדה מלווה ובה שני חברי האקדמיה (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה). את עיקר עבודת הפענוח, הקטלוג והמחשוב מבצעת העובדת הקבועה במפעל, ד"ר שרה כהן.

בשנה האחרונה נסתיים סופית קטלוג הפיוטים שבאוסף על שם אדלר שבספריית בית המדרש לרבנים בניו יורק, והוחל קטלוג סדרת הנוספות שבאוסף טיילור-שכטר שבקמברידג'. מדובר בכרכים המכילים מאות קטעים קטנים וקשים לזיהוי, אך עד כה רוב הקטעים זוהו וקוטלגו. במקביל נערכות בדיקות ראשונות של קטעי הגניזה שבאוסף פירקוביץ', אך עדיין לא הוחל בקטלוגו השיטתי. הוכנסו לקטלוג גם קטעים ספורים מתוך אוסף פרטי המצוי בידי גיפורד קומבס מלוס אנג'לס, ותוך כדי כך זוהה קטע עברי חדש מספר בן-סירא הקדום. בצד עבודת הקטלוג נמשך גם השנה הרישום השוטף של קטעי השירה והפיוט שפורסמו במשך השנה בספרים ובכתבי עת מקצועיים, וכשליש מהחומר המצוי בכרסות שבמפעל כבר הוכנס למאגר הממוחשב.

המפעל משמש מקור מידע ראשון במעלה לכל העוסקים בחקר השירה והפיוט העבריים, ומספק שירותים לחוקרים רבים בארץ ובעולם. לאחרונה נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין המפעל לחקר השירה והפיוט לבין מפעלי פרידברג לחקר הגניזה. ההסכם אמור לייעל את עבודת המפעל ולהפנות חוקרים נוספים ליהנות מן המידע האגור בו.

3.1.4 מפעל התפילה

ד"ר אורי ארליך

מפעל התפילה הוקם בשנת 2003 באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. מטרתו לרכז במאגר ממוחשב את כל העדויות הטקסטואליות של התפילה היהודית לתקופותיה ולמנהגותיה ולמיין לפי קריטריונים מדעיים. המאגר יבנה מצע טקסטואלי אמין לכל ענפי המחקר בתפילות ישראל, שיוכל לשמש להכנת מהדורות מדעיות של תפילות ישראל. בשלב הראשון יתמקד המפעל בתיעוד נוסחאות התפילה בקורפוסים הקדומים: קטעי הסידור בגניזה הקהירית והסידורים הקדומים השלמים.

כל קטע סידור שנרשם במאגר ממוין על פי שני קריטריונים: תיאור פיזי של הקטע ואפיון התכנים הליטורגיים שבו. הרישום והמיון השיטתיים מאפשרים אחזור מידע יעיל למחקר. קטעי תפילה חשובים מועתקים במלואם, וכך מתאפשר עיון בקטעי הסידור. בעתיד יתאפשר חיפוש חופשי בהם על פי מילים וצירופים. התעתיקים מקושרים אל התיאור הקטלוגי. לכל קטע בקטלוג מקושר גם מידע ביבליוגרפי הנוגע לו, וכן אפשר לצרף תצלום ממוחשב של הקטע. עם סיום איסוף העדויות יהיה אפשר להעמיד סינופסיס ממצה לצורך המחקר.

לפני חודשים אחדים עבר המפעל למשכנו החדש באוניברסיטה, ובכך השתפרו תנאי העבודה. פעולת

הקטלוג בשנה החולפת התמקדה בסדרה החדשה של אוסף טיילור-שכטר שבאוניברסיטת קמברידג'. קוטלוגו באופן שיטתי התיבות 110-119 והתיבות 152-155. תיבות אלה מרובות מאוד בקטעי תפילה. כמו כן נרשמו וקוטלגו קטעי תפילה רבים מאוספים אחרים, הן כאלה שהועתקו במהלך השנה (להלן) והן כאלה שהזדמנו למפעל התפילה מתוך אוספים אחרים. במהלך השנה הועתקו קטעים רבים המכילים את ברכת המזון שאותרו. עד כה הועתקו כשני שלישים מן הקטעים המכילים את ברכת המזון. העתקת שאר הקטעים תסתיים בשנה הבאה. על אלה יש להוסיף העתקה של קטעים אחרים המכילים את תפילת העמידה שאותרו במהלך השנה. לשם שלמות העבודה אנו מעתיקים את הקטעים במלואם. כך אוסף ההעתקות במפעל מכיל גם כמות נכבדה של קטעי תפילה אחרים. חלה התקדמות רבה גם בעבודת התשתית לקראת הכנת מהדורה מדעית של תפילת שמונה-עשרה על פי קטעי הגניזה. המפעל מספק מידע לחוקרי התפילה בארץ ובעולם.

3.2 מפעלים בתמיכת האקדמיה

3.2.1 המפעל המשותף עם MGH

האקדמיה שותפה ל-Monumenta Germaniae Historica (MGH) במינכן במפעל התקנתן והוצאתן לאור של מהדורות ביקורתיות של חיבורים עבריים מאשכנז בימי הביניים. הכרך הראשון במסגרת הסדרה המשותפת ראה אור בשנת 2005. למפעל זה הקימה האקדמיה ועדת היגוי שבראשה עומד פרופ' ב"ז קדר (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה). הוועדה אישרה חמישה מיזמים האמורים להסתיים בשנים הקרובות.

3.2.2 מפעל המילון של הפרסית האמצעית

מפעל בחסות האקדמיה ובפיקוח ועדה אקדמית שחבריה הם הפרופסורים יהושע בלאו, גדעון גולדנברג, יוחנן פרידמן ושאלו שקד. למפעל גם ועדה מדעית בין-לאומית, שהרכבה עדיין איננו סופי, אך עם חבריה נמנים הפרופסורים ניקולס סימס-ויליאמס (לונדון וקמברידג'), גרארדו ניולי (רומא) וז'ילבר לאזאר (פריז). המפעל מתנהל בחסות משותפת של האקדמיה הישראלית עם האקדמיה דיי לינצ'אי (Accademia dei Lincei) ברומא. פעילותו נהנית גם מחסות האקדמיה לכתובות ולספרויות בפריז (Académie des Inscriptions et Belles-Lettres) ואיגוד האקדמיות הבין-לאומי (Union Académique Internationale). מנהלי המפעל הם פרופ' שאלו שקד (ירושלים) וסגנו פרופ' קרלו צ'רטי (Carlo Ceretti) מאוניברסיטת לה סאפיניצה (La Sapienza) ברומא. מרכזת המפעל היא ד"ר תמר עילם גינדין.

מטרת המפעל היא, בשלב ראשון, להעלות על אתר האינטרנט המיועד את כל הטקסטים הרלוונטיים בפרסית אמצעית (דהיינו: הפרסית האמצעית של הספרים הזורואסטריים, מבחר טקסטים בפאזנד, הפרסית של הכתבים המאניכאיים, הכתובות האפיגרפיות בפרסית אמצעית על גבי סלע ועל גבי חותמות, וכן האוצר הלקסיקלי של הפרסית האמצעית המופיע כמילים שאולות בשפות שכנות, כגון ארמית, ארמנית וערבית). הטקסטים מועלים לאתר במהדורות מדעיות בתעתיק מדעי לאותיות לטיניות ובהגהה קפדנית מבחינת הצורה והתוכן, כדי שישמשו בסיס למילון מקיף של השפה. לאחר שיצטבר חומר מספיק כדי הכנת המילון, יוחל בשלב השני והאחרון: כתיבת הערכים של המילון עצמו. צוות מצומצם של עוזרים מדעיים פועל בארץ, באיטליה ובארצות אחרות כדי להכין את מסד הנתונים למילון שיהיה הראשון מסוגו. בצוות גם שני מומחים לתכנות מחשבים, השוקדים על פיתוח התוכנה ועל תחזוקתה. הצוות נפגש מפעם לפעם לדיונים מדעיים ולהחלפת דעות. מרכז החישובים של האוניברסיטה העברית בירושלים מספק שירותי שרת ותמיכה למפעל, ושירותים אחרים נרכשים בשוק הפרטי.

המפעל, שאיננו נתמך כספית על ידי האקדמיה, נהנה ממימון הקרן הלאומית למדע. תאריך היעד לסיומו הוא סוף שנת 2010. הקבוצה הפועלת ברומא זוכה לתמיכות כספיות אינדיווידואליות במסגרת לימודי הפרסית האמצעית באוניברסיטה לה סאפיניצה. שאר העובדים במקומות אחרים בעולם עושים את עבודתם בדרך כלל בהתנדבות.

3.3 הוועדה ליישום הדוח בנושא עתיד מדעי הרוח באוניברסיטאות המחקר בארץ

בעקבות הדוח בנושא עתיד מדעי הרוח באוניברסיטאות המחקר בישראל, שראה אור בשנת תשס"ז, מינתה המועצה ועדה המורכבת מחברי האקדמיה וממלומדים אחרים, בראשותה של פרופ' שולמית וולקוב (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה), לשם יישום ההמלצות. הוועדה נפגשה עד כה פעמיים לבירור הנושאים שבהם האקדמיה יכולה לתרום, בעיקר בטווח המידי. בשלב זה נוצר שיתוף פעולה עם ות"ת ועם קרן יד הנדיב בתכנון פעולות לחיזוק מדעי הרוח בארץ, ונבדקות תכניות הסברה אפשריות אשר תצגנה למתעניינים, הן בתוך האוניברסיטאות והן בציבור הרחב, את ההישגים המיוחדים של מדעי הרוח ואת הקשיים העומדים בפניהם.

את הדוח המלא ואת עיקרי ההמלצות ניתן למצוא באתר האקדמיה, בחלונית "דוחות האקדמיה".

3.4 בדיקת תחום ההיסטוריה

הדוח המסכם בנושא מחקר ההיסטוריה באוניברסיטאות ישראל אושר במועצת האקדמיה בכ"ג באדר תשס"ז (13 במרס 2007) וראה אור בשלהי תשס"ז. הדוח הופץ בקרב כל ראשי האוניברסיטאות, דיקני הפקולטות למדעי הרוח ובתי הספר להיסטוריה וכן בקרב מקבלי החלטות במערכת ההשכלה הגבוהה. לאחרונה יצא הדוח לאור גם באנגלית.

את הדוח המלא ואת עיקרי ההמלצות ניתן למצוא באתר האקדמיה, בחלונית "דוחות האקדמיה".

3.5 פורום צעירי מדעי הרוח והחברה

הפורום נועד לשמש קבוצת חשיבה ומסגרת לעיון בשאלות האקטואליות של המדע. חברי הפורום ידונו בנושאי מחקר מתחום המתודולוגיה של המדע ומתחום ארגון המחקר המדעי. הם מוזמנים לבדוק ולהעריך הערכה ביקורתית את מצב המחקר בארץ ואת הכלים העומדים לרשות החוקרים במוסדות להשכלה גבוהה, וכן להציע הצעות מעשיות.

אלה המפגשים שהתקיימו בשנת הפעילות האחרונה:

י"ד באייר תשס"ז (2 במאי 2007)

המרצה: פרופ' עדנה אולמן-מרגלית

מעגלים פרשניים: המקרה של קומראן

ט"ו באייר תשס"ז (3 במאי 2007)

המרצה: הלה קרן

משפט כמפיח תקווה

י"ט בכסלו תשס"ח (29 בנובמבר 2007)

דיון בדוח "עתידם של מדעי הרוח באוניברסיטאות המחקר בישראל" שהוציאה האקדמיה

י' בשבט תשס"ח (17 בינואר 2008)

המרצה: ד"ר עמרם טרופר

גלובליזציה והיהודים: על אלכסנדר מוקדון בארץ ישראל

המרצה: ד"ר אפרים פודוקסיק

ההיסטוריה הגלובלית של מושג החירות

א' באדר א' תשס"ח (7 בפברואר 2008)
המרצה: ד"ר אורנה הררי
האם יש היסטוריה לפילוסופיה?

כ' באדר ב' (27 במרס 2008)
המרצה: ד"ר שרון אהרונסון להבי
מתודולוגיה של מופע: יחסי שחקן דמות במחזור יורק

המרצה: ד"ר אורן גזל-אייל
מתודולוגיות של מחקר משפטי – המקרה של הסדרי טיעון

ד' בניסן תשס"ח (9 באפריל 2008)
המרצה: ד"ר גדי טאוב
דמוקרטיה והיסטוריה של הציונות

בשנת תשס"ח (2008) נבחרו עשרה חברי פורום בראשותה של פרופ' מרגלית פינקלברג, ואלה הם:

ד"ר שרון אהרונסון-להבי (ספרות משווה, אוניברסיטת בר-אילן)
ד"ר ראובן בורג (ספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר שרית גולדנר (כלכלה, אוניברסיטת בר-אילן)
ד"ר אורן גזל-אייל (משפטים, אוניברסיטת חיפה)
ד"ר תמר הרציג (היסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר אורנה הררי (פילוסופיה ולימודים קלאסיים, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר ערן נוימן (אדריכלות, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר עמית פינצ'בסקי (תקשורת, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר שרון צוקרמן (ארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר רונית קרק (פסיכולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)

בשנת תשס"ז נבחרו תשעה חברי פורום בראשותה של פרופ' נילי כהן, ואלה הם:

ד"ר דיאגו אולשטיין (היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר ישי בלנק (משפטים, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר ארלט דוד (לימודי המזרח הקרוב הקדום, אגיפטולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר נחמה ורביץ (מדעי הדתות, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר עמרם טרופר (היסטוריה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
ד"ר אפרים פודוקסיק (מדעי המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר הילה קרן (משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר ישי רוזן צבי (תרבות עברית, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר שרית שלו-יעיני (תולדות האמנות, האוניברסיטה העברית בירושלים)

בשנת תשס"ו נבחרו עשרה חברי פורום בראשותו של פרופ' יוסף קפלן, ואלה הם:

ד"ר דוד אנוך (פילוסופיה ומשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר ירון בן-נאה (היסטוריה של עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים)
ד"ר יאיר בר-חיים (פסיכולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר צחי זמיר (אנגלית, ספרות כללית והשוואתית, האוניברסיטה העברית בירושלים)

ד"ר פרומה זקס (היסטוריה של המזרח התיכון, אוניברסיטת חיפה)
 ד"ר יורם כהן (ארכאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר גיא מירון (היסטוריה של עם ישראל, מכון שכטר)
 ד"ר אליהו עסיס (תנ"ך, אוניברסיטת בר-אילן)
 ד"ר פול פרוש (תקשורת ועיתונות, האוניברסיטה העברית בירושלים)
 ד"ר איריס שגריר (היסטוריה של ימי הביניים, האוניברסיטה הפתוחה)

בשנת תשס"ה נבחרו תשעה חברי פורום בראשותו של פרופ' יוחנן פרידמן, ואלה הם:

ד"ר גיא ביינר (היסטוריה כללית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב)
 ד"ר יגאל ברונר (הודו, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר מאיר יעיש (סוציולוגיה, אוניברסיטת חיפה)
 ד"ר אורי יפתח (לימודים קלסיים ומשפט, האוניברסיטה העברית בירושלים)
 ד"ר מחמוד כאל (שפה וספרות ערבית, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר סרג'ו לה-פורטה (לימודים ארמניים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
 ד"ר אברהם פאוסט (ארכאולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)
 ד"ר נעמה פרידמן (חינוך, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר אייל רגב (ארכאולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)

בשנת תשס"ד נבחרו תשעה חברי פורום בראשותו של פרופ' מנחם יערי, ואלה הם:

ד"ר מיכל בירן (לימודי אסיה ואפריקה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
 ד"ר אלי דרזנר (פילוסופיה, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר מאיר חמו (פילוסופיה, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר רן חסין (פסיכולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים)
 ד"ר שי לביא (משפטים, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר מיכאל קרייני (משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים)
 ד"ר אלון רחמימוב (היסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר רן שפיגלר (כלכלה, אוניברסיטת תל-אביב)
 ד"ר אורנה ששון-לוי (סוציולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן)

4. פעילות ההוצאה לאור

חוק האקדמיה מונה עם מטרות האקדמיה ותפקידיה "לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע". לשם כך פועלת באקדמיה בקביעות ועדת פרסומים, וההוצאה לאור עובדת על פי החלטות ועדת הפרסומים והנחיותיה. פרסומי האקדמיה כוללים פרות של תכניות מחקר ומפעלים שהיא יזמה ואשר נועדו לשמש תשתית לפעילות מדעית, כל אחד בתחומו, וכן חיבורים שנמצאו מתאימים למדיניות הפרסום של האקדמיה. רוב הפרסומים בעברית הם מתחומי מדעי הרוח ויש להם זיקה אל מדעי היהדות, ואילו הפרסומים באנגלית ובשפות אחרות מקיפים את כל המדעים: מדעי הרוח והחברה ומדעי הטבע. הפרסומים שבתחומי מדעי הרוח הם ברובם מהדורות מדעיות של מקורות ושל כתבי יד בתחומים כגון תולדות עם ישראל, תולדות המחשבה והדת היהודית, הגות ימי הביניים ולשונות היהודים, ונודעת להם חשיבות בחקר התרבות למן העת העתיקה ועד לתקופה המודרנית. מגוון רחב של תחומי מחקר בא לידי ביטוי במונוגרפיות ובקבצים שעובדו מימי עיון ומסדנאות שנערכו בחסות האקדמיה. בסדרה "דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים" מתפרסמות הרצאות שנישאו באירועים שהאקדמיה ערכה בביתה.

בתחום מדעי הטבע פועלת ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל, ומטרתה לפרסם מונוגרפיות על קבוצות בעלי חיים וצמחים של ארץ ישראל ופרסומים נלווים בתחומי האקולוגיה ומגוון המינים. החיבורים בסדרות Flora Palaestina ו-Fauna Palaestina וכן הפרסומים הנלווים מובאים לדפוס ומופקים בהוצאה לאור של האקדמיה.

בסדרת ההרצאות על שם אלברט איינשטיין מוזמנים לשאת דברים מדענים ידועי שם בתחומי מדע מגוונים, ומקצת ההרצאות מתפרסמות בהוצאה לאור.

הסדרות "סוגיות במדיניות מדע" ו"מסמכי ייעוץ והערכה" משקפות את חוק האקדמיה המונה עם מטרות האקדמיה ותפקידיה את טיפוח הפעילות המדעית וקידומה ואת הייעוץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית. בסדרות אלו מתפרסמים דברים שנאמרו בימי עיון שערכה האקדמיה וכן דוחות והמלצות של ועדות האקדמיה.

ההוצאה לאור מפיצה את פרסומיה באמצעות משלוח הודעות ועלונים בדואר האלקטרוני ובדואר הרגיל לרשימות תפוצה מיוחדות לפי נושאי הפרסומים. כמו כן היא נעזרת בשירותיהם של מפיצים מקצועיים בארץ ובחו"ל.

בשנת תשס"ז השתתפה ההוצאה לאור של האקדמיה, כמדי שנה בשנה, בשבוע הספר העברי. בטיפול של ההוצאה לאור היום 27 כתבי יד: 17 ספרים ו-10 חוברות. מהם 3 כתבי יד נמצאים בדפוס, 3 כתבי יד נמצאים בסידור ובהגהות, 13 כתבי יד בעריכה ו-8 כתבי יד בשלבי הכנה. אלה הפרסומים שראו אור בשנת הדוח:

- ◆ Gabriel Herman and Israel Shatzman (eds.), *Greeks between East and West: Essays in Greek Literature and History in Memory of David Asheri*. 2007. 204+2 pp.
- ◆ Hayim Tadmor, *The Inscriptions of Tiglath-pileser III, King of Assyria: Critical Edition, with Introductions, Translations and Commentary*. Second printing with addenda et corrigenda. 2007. xvi+320+2 pp., 60 pls.
- ◆ Yuan T. Lee, *Energy, Environment, and the Responsibility of Scientists* (Albert Einstein Memorial Lectures). 2008. 16 pp.

◆ דוחות:

מחקר ההיסטוריה באוניברסיטאות ישראל. 74. 2007+ii עמודים.
המלצות להמשך הפעלת תכנית השילוב של מקבלי גמלאות קיום במעגל העבודה בישראל. 176. 2007+viii עמודים.

Historical Research at Israel's Universities. 2008. 82 pp

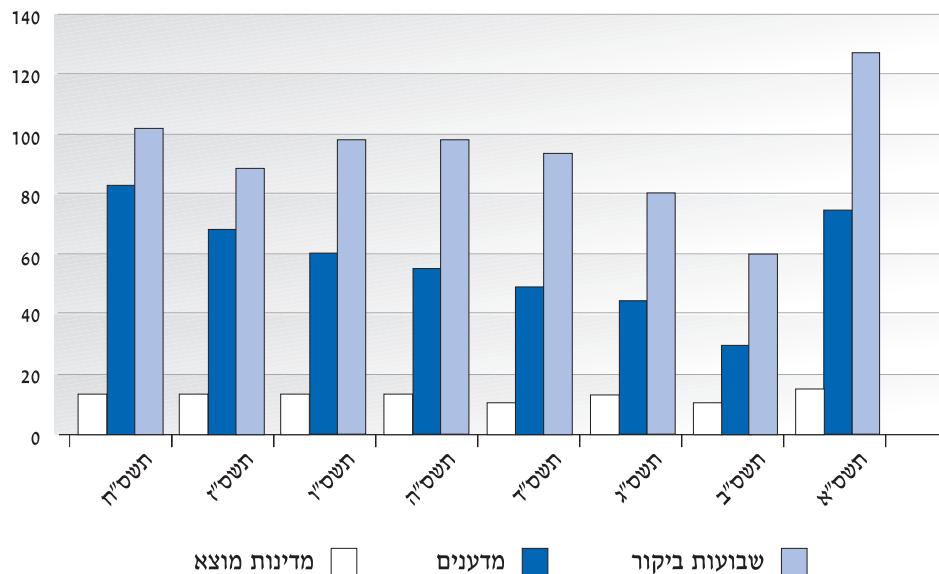
- אלה הפרסומים הנמצאים בשלבי הדפסה אחרונים בעת מסירת הדוח לבית הדפוס:
- ◆ ירושלמי נזיקין: יוצא לאור על פי כתב יד אסקוריאל בצירוף מבוא על ידי אליעזר שמשון רוזנטל; הוסיף מבוא ופירוש שאול ליברמן; עתה נוספו קטעים מן הגניזה האיטלקית בצירוף מבואות מאת דוד רוזנטל. הספר נדפס בפעם הראשונה בשנת תשמ"ד וזו הדפסתו השלישית, ובה נוספו קטעי הגניזה האיטלקית.
 - ◆ יוסף דן, "גרשם שלום וספר הבהיר", דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרך תשיעי, חוברת 4.
 - ◆ Pieter W. van der Horst, 'The Myth of Jewish Cannibalism - A Chapter in the History of Antisemitism', *Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities*, vol. 8, no. 3

5. קשרים בין-לאומיים:

לאקדמיה הסכמים עם 35 מוסדות (ברובם אקדמיות למדעים) ב-32 מדינות באירופה, באמריקה, במרכז אסיה, בתת-היבשת ההודית ובמזרח הרחוק, והיא חברה בכמה ארגונים בין-לאומיים חשובים. הקשרים הבין-לאומיים של האקדמיה באים לידי ביטוי בחילופי חוקרים במסגרת הסכמים עם אקדמיות בעולם, בפעילות מדעית אזורית ובייצוג הקהילה המדעית הישראלית בארגוני מדע בין-לאומיים. (שנת הדיווח לעניין קשרים בין-לאומיים היא מה-1 באפריל 2007 עד ה-31 במרס 2008).

במסגרת ההסכמים האלה ביקרו בישראל בשנת הדוח 83 מדענים מ-14 אקדמיות (בשנה הקודמת ביקרו 66 מדענים מ-13 אקדמיות, היינו עלייה של 25% במספר האורחים), ובסך הכול הם שהו בארץ 103 שבועות (90 שבועות בשנה הקודמת). אם מביאים בחשבון את המשלחת הגדולה שהגיעה מטייוואן בשנה הקודמת להשתתף בכינוס דו-לאומי, אזי הגידול רב יותר. מאז התקופה שבין השנים תשנ"ח-תשס"א לא נפרץ מחסום 100 שבועות הביקור לשנה.

ביקורי מדענים מאקדמיות זרות

23 מדענים ישראלים (27 בשנה הקודמת) ביקרו במסגרת ההסכמים המשותפים ב-10 מדינות זרות (12 בשנה הקודמת) ושהו בחו"ל בסך הכול כ-32 שבועות. לפי המדיניות שקבעה מועצת האקדמיה, במסגרת ההסכמים לשיתוף פעולה מדעי הושם דגש על סדנאות מדעיות דו-לאומיות.

האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני גג מדעיים בין-לאומיים כגון The International Council for Science (ICSU) and the European Science Foundation (ESF). האקדמיה עודדה את הקמתן של כעשרים ועדות תחומיות המייצגות את ישראל באיגודי המדע של איקס"ו, והיא משלמת את דמי החבר שלהן. האקדמיה תומכת בהשתתפות יושבי ראש הוועדות המדעיות הלאומיות בכינוסי האיגודים הבין-לאומיים למיניהם, ומשתתפת בייצוגן של כעשר ועדות בין-תחומיות באיקס"ו. האקדמיה מיוצגת בכמה איגודים בין-לאומיים של אקדמיות לאומיות וכן בגופים ובתכניות של הקרן האירופית למדע, בוועדה הישראלית לאונסק"ו, בקרן הדו-לאומית ארצות הברית-ישראל ובוועדה הגרמנית למלגות מינרבה.

5.1 קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים

אוזבקיסטן

בשנת 1999 נחתם זיכרון דברים בעניין שיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה ובין האקדמיה האוזבקית.

אוסטריה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה ובין האקדמיה האוסטרית נחתם בשנת 1993. עיקרו ביקורים הדדיים של מדענים בכירים, חילופי מידע, מחקרים משותפים ובדיקת האפשרות להקמת מרכזי מחקר משותפים.

ביקרו בישראל

Prof. Manfred Bietak, Archaeology

Dr. Karin Kopetzky, Egyptology

ביקרו באוסטריה

פרופ' יוסף זקבך, ביולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים
ד"ר מיכאל סילבר, היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' פול פורמן, מתמטיקה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

אוסטרליה

בשנת 1998 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה האוסטרלית.

ביקרו בישראל

Prof. Emanuela Handmann, Immunology

Dr. John Runcie, Biology

אוקראינה

בשנת 1993 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה האוקראינית. עניינו שיתוף פעולה במחקרים, בסדנאות ובסימפוזיונים, חילופי מדענים והחלפת מידע.

ביקרו בישראל

Dr. Oleksandr Krahmalnyi, Phycology

Dr. Lyudmyla Musatenko, Plant Physiology

Dr. Lada Stupina, Geology

Dr. Svitlana Voytyuk, Botany

אזרבייג'אן

בשנת 1994 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

איטליה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות נחתם בשנת 2000. בפברואר 2006 התקיימה בירושלים סדנה דו-לאומית עם האקדמיה האיטלקית בנושא מילון הפרסית התיכונה, בהשתתפות משלחת מאיטליה ומשתתפים מכמה מדינות אחרות.

ביקרה באיטליה

פרופ' סנה שילשטיין, פיזיקה של חלקיקים, מכון ויצמן למדע

אלבניה

בחודש אפריל 2004, בעת ביקורם של סגן נשיא האקדמיה האלבנית והמזכיר המדעי הכללי באקדמיה, נחתם בירושלים ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין שתי האקדמיות.

אסטוניה

בשנת 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

ביקר בישראל

Prof. Jaak Järv, Biology

ארמניה

בשנת 1992 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ההסכם עוסק בעידוד מחקרים משותפים ובחילופי מידע בין קהילות המחקר הישראלית והארמנית.

ארצות הברית

בחודש ינואר 2008, במסגרת הפעילות האזורית בחסות האקדמיה האמריקנית, נפגשו בירדן נשיא האקדמיה הישראלית, ראשי אקדמיות מהרשות הפלסטינית, מירדן ומארצות הברית. על סדר היום עמדו המשך העמקת הפעילות האזורית, גיבוש בשיתוף הפעולה האזורי בכמה תחומים והמשך

הצדדים הסכימו לתת חסות למפעל ההוצאה לאור של המהדורה ביקורתית של כל כתבי מרטין בובר. באוקטובר 2003 ביקרה באקדמיה משלחת מן הקרן למדע של גרמניה, DFG, בראשות נשיאה, פרופ' ארנס לודוויג וינקר. במעמד זה חתמו נציגי האקדמיה, נציגי הקרן הלאומית למדע ונציגי DFG על הסכם משולש לשיתוף פעולה מדעי. בחודש מאי 2007 נפגשו בהנובר נשיא האקדמיה ופרופ' שולמית וולקוב עם ראשי האקדמיה של ברלין-ברנדנברג (BBAW) ודנו בכינון פרויקט בנושא מדע ושלום – מדע ומלחמה. כמו כן גובשה תכנית לקיים סדרה של סדנאות משותפות עם ה-BBAW בנושא נירו-כלכלה. בחודש אוקטובר 2007 ביקרה באקדמיה משלחת מגרמניה ובה כ־15 חברים, בראשות נשיא הקרן הלאומית למדע של גרמניה (DFG) פרופ' הלמוט שוורץ, לציון עשור לתכנית לשיתוף פעולה גרמניה-ישראל (D.I.P.).

ביקרו בגרמניה

פרופ' יוסף זקבך, ביולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים
ד"ר מרי סמר, ביולוגיה, מכללת "אורט" ע"ש בראודה בכרמיאל

דרום-קוראה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת 1990, ועניינו חילופי מדענים, חילופי מדע וסמינרים משותפים.

ביקרו בקוראה

פרופ' רות ארנון, אימונולוגיה, מכון ויצמן למדע
פרופ' אורי שמיר, הנדסה אזרחית, הטכניון

האיחוד האירופי

לישראל מעמד של חבר מן החוץ בתכנית המסגרת המדעית השביעית של האיחוד האירופי.

הודו

בשנת 1993 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות בתחום המדעים המדויקים. לפי ההסכם יבקרו בכל שנה לסירוגין מדען ישראלי בכיר בהודו ומדען הודי בכיר בישראל.

ביקרה בהודו

ד"ר נעמי פורת, גאולוגיה, המכון הגאולוגי

תכנית Frontiers of Science (ראו פירוט בהמשך, בסעיף מפעלים אזוריים).

בולגריה

בשנת 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

ביקרו בישראל

Prof. Ivan Goshev, Organic Chemistry
Prof. Slavtcho Slavtchev, Mechanics
Dr. Angela Popivanova, Mathematics
Dr. Avram Eskenazi, Mathematics and Informatics
Prof. Stefan Dodunekov, Engineering
Prof. Stefan Stefanov, Mechanics
Prof. Roumyana Petrova, Botany
Prof. Petar Popivanov, Mathematics
Dr. Daniela Kovacheva, Inorganic Chemistry
Dr. Tsvetomir Tsachev, Computer Science
Dr. Daniela Popova, Mathematics
Dr. Lyubka Tancheva, Pharmacology
Dr. Kiril Alexiev, Mathematics
Dr. Ognyan Kounchev, Mathematics
Prof. Klimentina Ivanova, Philologie
Prof. Mariya Doychinova, Chemical Engineering
Prof. Petya Popova, Chemical Engineering
Prof. Vesselka Zhelyazkova, Philology

ביקרו בבולגריה

פרופ' סימון ליטסין, תורת המדע, אוניברסיטת תל-אביב
ד"ר אלנה ליטסין, מתמטיקה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
ד"ר אלכסנדר אורון, הנדסה מכנית, הטכניון

גרזיה

בשנת 1992 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

ביקר בישראל

Prof. V.I. Elisashvili, Biochemistry

גרמניה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה ובין האקדמיה של ברלין-ברנדנברג נחתם בשנת 2000.

הולנד

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות עוסק בחילופי מדענים, בפרסומים וסמינרים משותפים ובחילופי מידע.

ביקר בישראל והרצה באקדמיה

Prof. Pieter Van der Horst, Classical History

הרשות הפלסטינית

(ראו בהמשך, בסעיף מפעלים אזוריים)

טג'יקיסטן

ההסכם לשיתוף פעולה עם טג'יקיסטן נחתם בשנת 1994.

טורקיה

ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם האקדמיה הטורקית נחתם באנקרה באפריל 2002.

טייוואן

באוגוסט 1994 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי עם אקדמיה סיניקה.

יפן

בספטמבר 2006 השתתף פרופ' מנחם יערי, נשיא האקדמיה, בכינוס "מדע וטכנולוגיה בשירות החברה" בקיוטו.

ירדן

(ראו בהמשך, בסעיף מפעלים אזוריים)

לטוניה

בשנת 1999 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ההסכם עוסק בעידוד מחקרים משותפים ובחילופי מידע בין האקדמיות וקהילות המחקר הישראלית והלטונית.

מצרים

(ראו בהמשך, בסעיף מפעלים אזוריים)

סין

בשנת 1991 נחתם ההסכם עם האקדמיה הסינית למדעים. בשנת 2000 נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה ובין האקדמיה הסינית למדעי החברה. לפי ההסכמים יוקמו מפעלי מחקר משותפים, ייערכו סדנאות וסימפוזיונים ויהיו חילופי מדענים.

סלובניה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם בשנת 1996.

הונגריה

בשנת 1990 הופעל ההסכם לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות. ההסכם עוסק בחילופי מדענים, בפרסומים, בסמינרים משותפים ובחילופי מידע. הוסכם שבוגרים מצטיינים של Central European University יוכלו להשתלם באוניברסיטאות בארץ לתקופה של עד שנה.

בחודש אפריל 2007 התקיימה בארץ סדנה דו־לאומית עם הונגריה בנושא גישור הפער בין הבסיס הפיזיולוגי להבנת התחושות לבין הבסיס הפסיכולוגי. השתתפו חמישה מדענים מהונגריה. בחודש מאי 2007 התקיים בהונגריה כינוס רב־לאומי בנושא Cosmopolitanism, Nationalism and the Jews of E. Central Europe. בכינוס השתתפו שבעה ישראלים, והדיונים הובילו להקמת קבוצת מחקר דו־לאומית במכון ון ליר בירושלים.

ביקרו בישראל

Mr. Miklos Ruzinko, Mathematics

Dr. Janos Puzstai, Physiology

Mr. Adam Miklosi, Ethology

Mr. Gyorgy Gergely, Cognitive Science

Dr. Gyorgy Adam, Physiology

Mr. Gyorgy Bardos, Physiology

Mr. Csaba Pleh, Psychology

Prof. Gabriella Szalai, Physiology

Mr. Gyorgy Darvas, Physics

ביקרו בהונגריה

פרופ' ישראל ברטל, היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' דוד אסף, היסטוריה, אוניברסיטת תל־אביב
פרופ' רפאל ווגו, היסטוריה, אוניברסיטת תל־אביב

ד"ר מיכאל סילבר, היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' סטיבן אשים, היסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים

Dr. Dusan Gabriel, Mechanics
 Dr. Jiri Plesek, Mechanics
 Dr. Michal Landa, Mechanics
 Dr. Jan Nielsen, Automation
 Dr. Petr Tichavsky, Automation

ביקר בצ'כיה

ד"ר ג'ון וויטמן, ספרות, האוניברסיטה העברית
 בירושלים

צרפת

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיה ובין
 האקדמיה הצרפתית למדעים של המכון הצרפתי
 (Institut de France) נחתם בשנת 1989. לפי
 ההסכם כל אקדמיה תארח מדען בכיר מן המדינה
 האחרת אחת לשנתיים, לסירוגין.

קרוואטיה

שר המדע, החינוך והספורט של קרוואטיה ביקר
 באקדמיה בפברואר 2005. הוא הביא עמו הצעה
 מטעם נשיא האקדמיה הקרוואטית לכוון הסכם
 לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיות.

רומניה

בשנת 1991 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה מדעי
 בין האקדמיות.

ביקרו בישראל

Prof. Victor Spinei, Archeologie
 Dr. Laura Parpala, Biology
 Dr. Doina Grecu, Linguistics
 Dr. Valentina Serban, Linguistics
 Dr. Elena Comsulea, Linguistics
 Prof. Ion Mihailescu, Laser
 Dr. Gabriela Dorcioman, Laser
 Dr. Georgeta Ristescu, Laser
 Dr. Emanuel Axente, Laser

ביקרו ברומניה

ד"ר מיכאל סופר, כלכלה, אוניברסיטת בן-גוריון
 בנגב
 פרופ' יצחק מאיר, כימיה, האוניברסיטה העברית
 בירושלים

רוסיה

בנובמבר 1995 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה
 מדעי בין האקדמיות. ביוני 2007 נערכה בארץ
 הסדנה הדו-לאומית השישית בנושא אופטימיזציה

סלובקיה

ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות נחתם
 בשנת 1995.

ביקרו בישראל

Dr. Jozef Galik, Oriental Studies
 Prof. Miroslav Bielik, Geophysics

ביקר בסלובקיה

פרופ' יצחק מאיר, כלכלה, האוניברסיטה העברית
 בירושלים

פולין

נמשכה הפעילות לפי ההסכם לשיתוף פעולה
 מדעי בין האקדמיות, שנחתם בשנת 1990. בחודש
 דצמבר 2007 התקיימה בארץ סדנה דו-לאומית
 בנושא Nuclear Magnetic Resonance,
 בהשתתפות עשרה מדענים פולנים.

ביקרו בישראל

Dr. Jolanta Mlynarczyk, Archeology
 Dr. Jacek Leociak, Literary Studies
 Dr. Hanna Podgorska, Art
 Prof. Jerzy Zdanowski, Middle Eastern Studies
 Prof. Beata Konikowska, Computer Science
 Prof. Marek Potrzebowski, Spectroscopy
 Prof. Iwona Wawer, Magnetic Resonance
 Prof. Wasicki Jan, Molecular Physics
 Dr. Anna Zawadzka, Spectroscopy
 Prof. Wacław Kolodziejcki, Chemistry
 Prof. Wiktor Kozminski, Physical Chemistry
 Prof. Zdzislaw Lalowicz, Molecular Biology
 Dr. Maria Dobies, Physics
 Dr. Zofia Gdaniec, Spectroscopy
 Dr. Jaroslaw Gajda, Spectroscopy

ביקרו בפולין

ד"ר אלה באוור באומן, היסטוריה, אוניברסיטת
 חיפה
 פרופ' ארנון אברון, מדעי המחשב, אוניברסיטת
 תל-אביב

צ'כיה

ביוני 1991 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה עם
 האקדמיה הצ'כית. ההסכם חודש בשנת 1999.

ביקרו בישראל

Dr. Jana Kasparikova, Medicinal Chemistry
 Dr. Jiri Mares, Nuclear Physics

Prof. L. Leontiev, Metallurgy
Dr. M. Kosinova, Chemistry

שוודיה

בשנת 1974 נחתם ההסכם לשיתוף פעולה בין האקדמיות. אחת לכמה שנים נערך סימפוזיון דו־לאומי.

תאילנד

בשנת 1992 נחתם מזכר הבנה לשיתוף פעולה מדעי בין האקדמיה ובין המכון הלאומי למחקר של תאילנד. במסגרת זאת נערך מחקר משותף בנושא שיפור פרי הפיטייה.

של הרכב, מבנה ותכונות של חומרים מתכתיים, תחמוצתיים, מורכבים, חומרי ננו וחומרים אמורפיים. השתתפו חמישה מדענים מרוסיה ושמונה עשר מישראל.

ביקרו בישראל

Dr. Sergey Golovach, Ecology
Dr. Nikolay Kuznetsov, Metallurgy
Dr. Konstantin Shunyaev, Metallurgy
Prof. Valentin Zhabrev, Chemistry
Prof. Anatolii Fishman, Metallurgy
Prof. Eduard Pastuchov, Metallurgy
Prof. Nikolay Lyahkov, Chemistry

5.2 מפעלים אזוריים

נשיאי האקדמיות ומועצות המדע של אזור המזרח התיכון

בשנת 1994 נוסד בווינגטון איגוד נשיאי האקדמיות ומועצות המדע של אזור המזרח התיכון בהשתתפות ירדן, הרשות הפלסטינית, מצרים וישראל ובחסות האקדמיות הלאומיות של ארצות הברית. האיגוד החליט לקיים פגישות סדירות באזור וכן מחקרים, סדנאות ופעולות משותפות. הנושא הראשון שנבחר היה השימוש במדע ובטכנולוגיה להגדלת כמויות המים בארצות האזור ולשיפור איכותם. נבחרו גם תחומים אלה: מחסורים תזונתיים במיקרו־נוטריאנטים; מגוון המינים והשימוש בתקשורת אלקטרונית ברפואה מרחוק. בינואר 2002 הוחלט לפעול בשני תחומים חדשים: יצירת מקומות עבודה ופיתוח בר קיימא באזורי מדבר. כן הוחלט לצרף מדענים צעירים מצטיינים מן האזור לתכנית Frontiers of Science and Engineering (FOSE). המחזור האזורי השני של FOSE התקיים בחודש מרס 2007 בסביליה. השתתפו 24 מדענים מישראל, 16 מירדן, 18 מהרשות הפלסטינית וכעשרים מדענים מארצות הברית ומספרד. עם סיום כינוס FOSE התקיימה ישיבה של ראשי אקדמיות מהרשות הפלסטינית, מירדן, מישראל, מספרד ומארצות הברית, ובה גובשה תכנית עבודה להמשך ואומצו המלצות מהסדנה האזורית השנייה בנושא מחסורים תזונתיים במיקרו־נוטריאנטים, אשר התקיימה בירושלים במאי 2005.

בחודש ינואר 2008 התקיים בירדן המפגש החמישי של איגוד הנשיאים, ובמקביל התקיימה סדרת סדנאות תכנון בנושאים אשר ראשי האקדמיות ראו בהם בעלי עדיפות (תת־תזונה של מיקרו־נוטריאנטים, מים, מקורות אנרגיה חלופיות, חיזוק תכניות הלימודים במדעים באוניברסיטאות וזיהום קרקעות). הוחלט על

ידי ראשי האקדמיות לכנות את המפעל הזה: Association of Middle Eastern and US National Academies of Sciences. השתתפו מטעם האקדמיה הנשיא, המנכ"ל ומנהל האגף הבין־לאומי; חברי האקדמיה, פרופ' יהודית בירק ופרופ' אילן חת, וכן פרופ' מיכה אשר, פרופ' טד טולצ'נסקי, ד"ר יואב יאיר וד"ר זיה שטל.

בחודש נובמבר 2007 נבחר ד"ר חוש משהור להשתתף בירדן בקורס הכשרה אזורי בניהול משק מים אשר אורגן בשיתוף עם ה־InterAcademy Panel for International Issues.

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוקם בשנת תשמ"ב (1982) על ידי האקדמיה ביזמת המוסדות להשכלה גבוהה והחברה המזרחית הישראלית בעקבות הסכם התרבות בין ישראל למצרים ממרס 1979. האקדמיה מפעילה את המרכז במימון ות"ת. הרשויות המנחות את פעולת המרכז הן הנהלה ומועצה. בתשס"ז ניהל

את המרכז ד"ר שריאל שלו. מתשס"ז מנהל את המרכז פרופ' גבריאל מ' רוזנבאום, שתחומי התמחותו הם הלשון, הספרות והתרבות של מצרים המודרנית. פרופ' רחל גלון מרכזת את הקשרים בתחום מדעי הטבע. משימתו העיקרית של המרכז האקדמי בקהיר להדק את הקשרים בין האוניברסיטאות ובין החוקרים במצרים ובישראל, לסייע לחוקרים משתי המדינות להשיג חומר מספריות ומארכיונים בנושאי מחקר ולטפח מחקרים משותפים. המרכז מפעיל ספרייה לשירותם של חוקרים וסטודנטים ועורך הרצאות אקדמיות בנושאים מגוונים. מן הצד המצרי רוב המשתמשים בשירותי המרכז הם חוקרים וסטודנטים בתחומי הלשון והספרות העברית ומדעי היהדות בכלל, ומן הצד הישראלי – חוקרים וסטודנטים בתחומי ההיסטוריה והתרבות המצרית והערבית. כמה חוקרים משני הצדדים קיבלו מלגות ביקור בארץ או במצרים לשם קידום מחקרם.

מספר המבקרים המצרים במרכז האקדמי ידע תנודות לאורך השנים והושפע תמיד ממצב היחסים בין ישראל למצרים ושכנותיה האחרות וכן מאירועים פוליטיים אחרים במזרח התיכון. בתקופות של מתיחות פוליטית ניכרת ירידה במספר המבקרים המצרים במרכז. עם זאת בכל מצב, גם בתקופות קשות, המרכז פעל ומוסיף לפעול כסדרו: מקיים את ההרצאות באנגלית ובעברית וממשיך לתת שירות ולסייע למבקרים בו ולפונים אליו, הן ממצרים והן מישראל. גם בשנת תשס"ח קיים המרכז בהצלחה אירועים רבים ואירח אנשי אקדמיה, סופרים בולטים ובמאי קולנוע מישראל, אשר הרצו בתחומי התמחותיהם. כמו כן אירח המרכז האקדמי מבקרים רבים, בודדים וקבוצות, חלקם מחו"ל.

במהלך השנה הגיעו לקהיר כמה חוקרים ישראלים צעירים שתחום התמחותם מצרים המודרנית, המסתייעים במלגות מטעם המרכז, כדי לקדם את מחקריהם. מרצים וסטודנטים לתארים מתקדמים מהאוניברסיטאות השונות במצרים המשיכו להגיע למרכז ולהשתמש בספרייתו. אנשי המרכז מוסיפים בימים אלה ורוכשים ספרות עברית ושוקדים על הוספת ספרים מקצועיים חשובים לספרייה. בחודש מאי 2008 יתקיים באקדמיה מפגש חגיגי ויום עיון לציון 25 שנה למרכז האקדמי הישראלי בקהיר.

5.3 קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

איקס"ו – המועצה הבין-לאומית למדע

איקס"ו, International Council for Science (ICSU), שנוסדה בשנת 1931, היא ארגון הגג של איגודי המדע הבין-לאומיים. האקדמיה מייצגת את ישראל באיקס"ו וב-23 האיגודים המדעיים החברים בה ומשתתפת ב-8 ועדות בין-תחומיות של איקס"ו. מדענים ישראלים מכהנים באיקס"ו בתפקידים בכירים בכמה איגודים.

הוועדות הלאומיות המקבילות לאיגודים הבין-לאומיים

נשיא האקדמיה ממנה ועדות לאומיות בהתאמה לאיגודים הבין-לאומיים המסונפים לאיקס"ו כאשר יש עניין בדבר מבחינת קידום המדע הישראלי. יו"ר הוועדה הלאומית הוא נציג האקדמיה ומדינת ישראל באיגוד הבין-לאומי המסונף לאיקס"ו. הוועדות הלאומיות מדווחות לאגודות הבין-לאומיות על הנעשה בישראל ומעדכנות את המדענים בישראל בכל הנוגע לתכניות בין-לאומיות בתחומי מחקרם. האקדמיה תומכת בתשלום דמי החבר השנתיים של האגודות המדעיות בישראל באגודות ובארגונים הבין-לאומיים של איקס"ו. האקדמיה משתתפת גם במימון ההוצאות הכרוכות בהשתתפות נציגים מטעמה בכינוסי האיגודים הבין-לאומיים.

האיגודים המדעיים המסונפים לאיקס"ו ויושבי ראש הוועדות הלאומיות הקשורות אליהם

- ◆ האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה (IAU) – פרופ' איליה לייבוביץ, יו"ר הוועדה הלאומית לאסטרונומיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG) – פרופ' זאב לוי, יו"ר הוועדה הלאומית לגאודזיה ולגאופיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית (IUPAC) – פרופ' דן מאירשטיין, יו"ר הוועדה הלאומית לכימיה

- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו (URSI) – פרופ' אהוד היימן, יו"ר הוועדה הלאומית למדעי הרדיו
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לפיזיקה טהורה ושימושית (IUPAP) – פרופ' יצחק צרויה, יו"ר הוועדה הלאומית לפיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לחקר המוח (IBRO) – פרופ' עמירם גרינולד, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר העצב
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעים ביולוגיים (IUBS) – פרופ' לאו זקס, יו"ר הוועדה הלאומית למדעי הביולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה (IGU) – פרופ' אהרון קלרמן, יו"ר הוועדה הלאומית לגאוגרפיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה (IUCr) – פרופ' יואל זוסמן, יו"ר האגודה הישראלית לקריסטלוגרפיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית (IUTAM) – פרופ' מיילס רובין, יו"ר האיגוד הישראלי למכניקה עיונית ושימושית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע (IUHPS) – פרופ' מנחם פיש, יו"ר הוועדה הלאומית להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה (IMU) – פרופ' יורם לינדנשטראוס, יו"ר הוועדה הלאומית למתמטיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעים פיזיולוגיים (IUPS) – פרופ' דב ליכטנברג, יו"ר הוועדה הלאומית לפיזיולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית (IUBMB) – פרופ' חיים סידר, יו"ר הוועדה הלאומית לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית (IUPAB) – פרופ' אלישע האס, יו"ר הוועדה הלאומית לביופיזיקה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה (IUPhar) – פרופ' רפאל משולם, יו"ר האגודה הישראלית לפרמקולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי הגאולוגיה (IUGS) – פרופ' צבי בן-אברהם, יו"ר החברה הגאולוגית
- ◆ האיגוד הבין-לאומי לאימונולוגיה (IUIS) – ד"ר מיכל בניש, יו"ר האגודה הישראלית לאימונולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה (IUMS) – פרופ' אליאורה רון, יו"ר הוועדה הלאומית למיקרוביולוגיה
- ◆ האיגוד הבין-לאומי למדעי התזונה (IUNS) – פרופ' יהודית בירק, יו"ר הוועדה הלאומית לתזונה

ועדות בין-תחומיות ויושבי ראש הוועדות הלאומיות הקשורות אליהן

- ◆ הוועדה לחקר החלל (COSPAR) – פרופ' דניאל וייס, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר החלל
- ◆ הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים (CODATA) – פרופ' ניב אחיטוב, יו"ר הוועדה הלאומית לנתונים מדעיים וטכנולוגיים
- ◆ הוועדה המדעית לבעיות הסביבה (SCOPE) – פרופ' צבי דובינסקי, יו"ר הוועדה הלאומית לבעיות הסובב
- ◆ הוועדה המדעית לפיזיקה של הארץ והשמש (SCOSTEP) – פרופ' סמי קופרמן, נציג ישראל
- ◆ הוועדה המדעית לחקר האוקיאנוגרפיה (SCOR) – פרופ' לב פישלזון, פרופ' ג'ון הול ופרופ' אברהם הכט, הוועדה המדעית לחקר הימים
- ◆ הוועדה הבין-לאומית לחקר הרביעון (INQUA) – פרופ' יהודה אנזל, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר הרביעון
- ◆ הוועדה לתכנית הבין-לאומית לגאוספרה-ביוספרה (IGBP) – פרופ' זאב לוין, יו"ר הוועדה הלאומית לחקר הגאוספרה והביוספרה
- ◆ הפדרציה הבין-לאומית של עורכים מדעיים (IFSE) – פרופ' מרים בלבן, נציגת ישראל
- ◆ הוועדה המדעית של התכנית הבין-לאומית למדעי הגאולוגיה – פרופ' עמוס בייך, חבר הוועדה

מדענים ישראלים נושאי תפקידים בכירים באיקס"ו

- ◆ פרופ' יהודה שבח – יו"ר הוועדה לכימיה של קרקע ומים של האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית (IUPAC)
- ◆ פרופ' רחל גלון – יו"ר התכנית לאנטומולוגיה של האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (UBS)
- ◆ פרופ' אורי שמיר – הנשיא היוצא של האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG)
- ◆ פרופ' עודד נבון – חבר הנהלת האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה (IUGG)
- ◆ פרופ' רות ארנון – חברת הנהלה של האיגוד הבין-לאומי של חברות אימונולוגיות (IUIS); חברה בוועדה לחופש ואחריות בניהול המדע (CFRS)
- ◆ פרופ' פרנק הרבשטיין – יו"ר הוועדה למולקולות קטנות של האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה (IUCr)
- ◆ ד"ר יוסף שפירא – סגן נשיא האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו (URSI)
- ◆ ד"ר מרים בלבן – נשיאת הפדרציה הבין-לאומית של עורכים מדעיים (IFSE)
- ◆ פרופ' מג'ורן מסדן – חבר הנהלת האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' יעקב קטן – יו"ר הוועדה להגנת הצומח של האיגוד הבין-לאומי למדעי הביולוגיה (IUBS)
- ◆ פרופ' אלי זלדוב, פרופ' מוטי הייבלום, פרופ' אורה אנטין, פרופ' אברהם קציר, פרופ' יוסף אברון – חברי הוועדות המרכזיות של האיגוד הישראלי לפיזיקה טהורה ושימושית (IUPAP)
- ◆ פרופ' אהרון קלרמן, פרופ' טובי פנסטר ופרופ' מיכאל סופר נבחרו במועצה הכללית של IGU לשמש יושבי ראש לשלוש מתוך 34 הוועדות המרכזיות של הארגון.

הקרן האירופית למדע (European Science Foundation)

הקרן האירופית למדע היא גוף-על של האקדמיות למדעים ומועצות המחקר האירופיות. משתייכים אליה 49 גופים לא ממשלתיים מ-23 מדינות אירופיות. לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מעמד של משקיף. היא רשאית להשתתף בכל פעולות הקרן והיא אף מוזמנת לשגר משקיף לאספות הכלליות המתקיימות בשטרסבורג בכל שנה. לאחרונה אישרה ות"ת הקצבה מיוחדת אשר תאפשר כניסתה של ישראל לגל הרביעי של הסקר האירופי החברתי – תכנית תשתיתית של הקרן במדעי החברה – אשר מודד ערכים ועמדות ב-27 מדינות אירופיות. ישראל היא המדינה היחידה מחוץ לגבולות אירופה החברה במפעל זה.

האקדמיה משתתפת בישיבות הוועדות של הקרן. נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי הרוח הוא פרופ' בנימין איזק; נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי החברה הוא פרופ' אשר קוריאט; נציג האקדמיה בוועדות האירופיות למחקר רפואי הוא פרופ' ארנון נגלר; נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי הטבע ולהנדסה הוא פרופ' יוסף קלפטר; נציג האקדמיה בוועדה המתמדת למדעי החיים והסביבה הוא פרופ' גיורא שמחן. נשיא האקדמיה ייצג אותה במועצה הכללית בשטרסבורג בחודש נובמבר 2007.

ב-16 באפריל 2007 ביקר באקדמיה נשיא הקרן, פרופ' איאן הלידי (Prof. Ian Halliday).

האקדמיה מיוצגת בתכניות המדעיות וברשתות המחקר האלה של הקרן האירופית למדע:

Introp: Interdisciplinary Tropospheric Research (1/2004–12/2008)

HFM: Highly Frustrated Magnetism (5/2005–5/2010)

AutoMathA: From Mathematics to Application (5/2005–5/2010)

Medclivar: Mediterranean Climate Variability (5/2006–5/2011)

לישראל מעמד של חבר חיצוני בתכנית המסגרת המדעית השישית של האיחוד האירופי. נשיא האקדמיה ייצג את האקדמיה בישיבה המכוננת של המועצה האירופית למדע (European Research Council – ERC) בברלין במרס 2007.

איגוד האקדמיות הבינלאומי (UAI)

תפקידו של האיגוד לקדם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומי מחקר במדעי הרוח והחברה. חברות בו יותר מ-30 מדינות. האקדמיה משתתפת בכמה מפעלים של האיגוד, ובהם המפעלים לתולדות עם ישראל ותרבותו ולתולדות ארץ ישראל, מפת האימפריה הרומית, קטלוג האמנות היהודית, כתבי אבן רשד ועוד. פרופ' גדליה סטרומזה נבחר לרכז מפעל חדש של האיגוד בנושא זכויות האדם במרוצת הדורות. פרופ' שאול שקד ייצג את האקדמיה במועצה הכללית ה-81 של ה-UAI בחודש יוני 2006 באוסלו.

כל האקדמיות האירופיות (ALLEA)

ארגון זה, שנוסד בשנת 1994, משמש גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת בו במעמד של חברה מייסדת. פרופ' מנחם יערי ייצג את האקדמיה במועצה הכללית הבאה אשר תתקיים במדריד באפריל 2008.

הוועדה הבינ-אקדמית לנושאים בין-לאומיים (IAP) InterAcademy Panel on International Issues

הוועדה נוסדה בעקבות הוועידה העולמית בנושא אוכלוסיית העולם שהתקיימה בניו דלהי בשנת 1993. היא משמשת רשת לא-פורמלית של אקדמיות ועושה להגברת מודעותו של הציבור לענייני מדע.

אקדמיה אירופית (Academia Europaea)

האקדמיה היא ארגון לא-ממשלתי הפועל כאקדמיה כלל-אירופית. עם חבריה נמנים ארבעה ישראלים. פרופ' יוחנן פרידמן ייצג את האקדמיה הישראלית בישיבה אשר כינסה האקדמיה האירופית באוסלו ביוני 2005 ואשר נושאה היה מקומם של מדעי הרוח במועצת המחקר האירופית המוקמת.

התאחדות האקדמיות האסיאניות (Asian Association of Science Academies)

ישראל נמנית עם מייסדי אגודת האקדמיות למדעים באסיה המשמשת גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות ביבשת זו. פרופ' רות ארנון, שהיא הנשיאה היוצאת של הארגון, השתתפה במועצה הכללית השמינית שהתקיימה בליטוויאנקה, רוסיה באוגוסט 2007. פרופ' מייק טרנר ייצג את ישראל בכינוס היסוד של מפעל ההתאחדות בנושא פיתוח בר קיימא, אשר כלל גם היבטים תרבותיים.

ועידות אמאלדי (Amaldi Conferences)

בוועידות אמאלדי משתתפות אקדמיות אירופיות, האקדמיה האמריקנית והאקדמיה הרוסית. עיסוקן העיקרי הוא בעיות בטיחות הקשורות להאטת מירוץ החימוש ולפירוק הנשק הגרעיני. פרופ' אלכסנדר קינן, פרופ' יאיר אברון וד"ר אהרון זוהר ייצגו את ישראל בכינוס הארגון באיטליה במרס 2008.

פגווש (Pugwash)

האקדמיה ממונה על ניהולה של ועדת פגווש הישראלית ועל הפעלתה. הארגון עוסק בבעיות של פירוק הנשק. ההשתתפות היא על בסיס אישי-מקצועי. ד"ר אהרון זוהר הוא יו"ר הוועדה הישראלית. בשנת הדיווח אירחה קבוצת פגווש-ישראל שתי סדנאות רב-לאומיות בנושא האיום הגרעיני האיראני.

האקדמיה למדעים לעולם המתפתח (TWAS) Academy of Sciences of the Developing World

האקדמיה למדעים לעולם המתפתח נוסדה בשנת 1983 בטריאסטה, איטליה. מיוצגים בה טובי המדענים מן העולם המתפתח. מטרתה לעודד מצוינות במדע ב"העולם הדרומי". לוועידות הדרושניות של TWAS מוזמנים נציגי אקדמיות מכל העולם.

עוד ארגונים בין-לאומיים שהאקדמיה למדעים פעילה בהם

- ◆ המרכז הבין-לאומי לסיסמולוגיה (ISC)
- ◆ הקרן הבין-לאומית למדע (IFS)
- ◆ הארגון הבין-לאומי לטלסקופ סולרי אירופי רחב (LETS)
- ◆ הרשת הבין-לאומית לזכויות האדם של האקדמיות למדעים (Network International Human Rights of Academies and Scholarly Societies)
- ◆ הוועד הלאומי הישראלי לאונסק"ו – האקדמיה משתתפת בישיבות הוועד ובפעולותיו. נציג האקדמיה משתתף בישיבות הוועד הפועל של הוועד הלאומי.
- ◆ מועצת הנשיאים של התאחדות האקדמיות המזרח-תיכוניות ושל ארצות הברית (ראו בפרק זה, בסעיף מפעלים אזוריים)

6. מלגות, מענקים ופרסים

6.1 מפעל מלגות אדאמס לתלמידי מחקר

מפעל מלגות אדאמס נכנס השנה למחזור הרביעי שלו, עם בחירת המועמדים לשנה האקדמית תשס"ט. מלגות אדאמס הן מפעל משותף לאקדמיה ולמרסל אדאמס מקנדה, והן מיועדות לתלמידי מחקר במדעי הטבע, במתמטיקה ומדעי המחשב ובמדעי החיים. מאז החלה הפעלתו של המפעל באביב תשס"ה הוא מנוהל על ידי האקדמיה, במימונו של מר אדאמס. אמות המידה לבחירת המועמדים חמורות במיוחד, ללא מפתח מוסדי ועל סמך הצטיינות בלבד. בראש ועדת ההיגוי והבחירה של מפעל מלגות אדאמס עומד פרופ' יורם גרונר (ראו פירוט להלן בפרק ועדות האקדמיה).

מלגות אדאמס מוענקות מדי שנה כמעשרה תלמידי מחקר צעירים החל מהשנה השנייה ללימודיהם לתואר, לתקופה של עד ארבע שנות לימוד ברציפות. את המועמדים למלגה מציעים המוסדות האקדמיים מקרב תלמידיהם, והמלגאים זכאים לפטור מלא משכר הלימוד. גובה המלגות הוא 20,000 דולרים לשנה לרווקים, 22,000 דולרים לשנה לנשואים ו-24,000 דולרים לשנה להורים לילדים.

השנה, עקב שחיקת הדולר, החליט מר אדאמס להעניק לכל המלגאים מענק נוסף על סך 1,000 דולר. המענק ניתן לפני חג הפסח.

תכנית מלגות אדאמס מקצה באופן ייחודי עד 2,500 דולרים למימון השתתפותם הפעילה של המלגאים בכינוס מדעי או בסדנת לימודים בחו"ל אחת לשנה בשנות המלגה, אם יש בהשתתפותם כדי לתרום תרומה חשובה לקידום מחקרם.

יזמי התכנית מבקשים לתת למלגאי אדאמס הזדמנות ליצירת קשרים ביניהם כדי לבנות "קהילת מדע קטנה" משלהם. זאת, באמצעות קיום מפגשים שונים, הרצאות אורח של מדענים ידועי שם וסמינר שנתי שמקיימת האקדמיה בשיתוף עם מר אדאמס ושבנו נפגשים תלמידי כל המחזורים.

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ו:

גב' יעל אשד ממכון ויצמן למדע; מר מיכאל ברונשטיין מן הטכניון; מר טל לב-עמי מאוניברסיטת תל-אביב; מר רז פלטי מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; מר נתן קלר מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר שרון שוורץ מן הטכניון

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ז:

גב' יעל אלבז מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר חיים ביידנקופף ממכון ויצמן למדע; גב' ליאת בן מויאל-סגל מהאוניברסיטה העברית בירושלים; גב' אולגה חרסונסקי ממכון ויצמן למדע; גב' דנה מושקוביץ ממכון ויצמן למדע; מר אריאל פרוקצ'ה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר כרמל רוטשילד מן הטכניון; גב' נעם שטרן מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר עופר שייביץ מאוניברסיטת תל-אביב; ד"ר אמיר שלומאי ממכון ויצמן למדע

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ח:

מר אברהם בן-ארויה מאוניברסיטת תל-אביב; מר משה גולדשטיין מאוניברסיטת בר-אילן; מר אמיר גורן מאוניברסיטת תל-אביב; מר שחר דובז'ינסקי מהאוניברסיטה העברית בירושלים; מר חן דוידוביץ' ממכון ויצמן למדע; מר דן הרמלין מאוניברסיטת חיפה; מר שי כרמי מאוניברסיטת בר-אילן; מר יואב לחיני ממכון ויצמן למדע; מר אברהם סאייג ממכון ויצמן למדע; מר אלכסנדר סודין מאוניברסיטת תל-אביב; מר גיא רון מאוניברסיטת תל-אביב

אלה תלמידי המחקר שזכו במלגות אדאמס לשנת תשס"ט:

מר מיכאל אורלוב מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; מר אמיר אינגבר מאוניברסיטת תל-אביב; מר נועם גרוס מאוניברסיטת בר-אילן; מר עמנואל דלה טורה ממכון ויצמן למדע; מר ישי חביב מאוניברסיטת תל-אביב; מר מור מרדכי פרץ מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; גב' קרן צנזור מהטכניון; מר גיל שגב ממכון ויצמן למדע; מר ערן שגב מהטכניון; גב' רעות שמע ממכון ויצמן למדע

6.2 מלגות קרן פולקס בישראל

קרן פולקס, שמרכזה בלונדון, מעניקה מלגות המיועדות לתלמידי רפואה הלומדים גם לקראת תואר שלישי במדעי החיים. מדי שנה בשנה מעניקה הקרן באמצעות האקדמיה מלגות לתקופה של עד שלוש שנים לישראלים הלומדים בישראל. סכום המלגה נע בין 1,400 ל-2,000 לירות שטרלינג לשנה.

אלה התלמידים שזכו במלגות קרן פולקס:

בשנת תשס"ח הוענקו מלגות לתלמידים אלה: נעמי אבן-זוהר מאוניברסיטת תל-אביב; ליביה בלן מן הטכניון; ג'רמי בן-שושן מאוניברסיטת תל-אביב; רייזי גרודה מהאוניברסיטה העברית בירושלים; ליבי הרצברג מאוניברסיטת תל-אביב; אמיר מור מאוניברסיטת בן-גוריון; תומר ניר מהאוניברסיטה העברית בירושלים; אלון קריספין מהאוניברסיטה העברית בירושלים

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנים קודמות:

אייל אברהם מהטכניון; אלון אייל מהטכניון; עופר בהריר מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב; ענת מילמן מאוניברסיטת תל-אביב; יקיר משה מן הטכניון; אייל שגיב מאוניברסיטת תל-אביב; ליאור אדלר מן הטכניון; שלמה אליאס מהאוניברסיטה העברית בירושלים; סאמר ח'טיב מן הטכניון

6.3 פרס "טבע" על שם מייסדי החברה

חברת טבע מעניקה מדי שנה פרס על שם מייסדי החברה לחוקרים על פריצת דרך בתחום מדעי החיים. זוכי הפרס נבחרים על פי המלצת ועדת שיפוט שממנה יו"ר מועצת המנהלים של טבע בהתייעצות עם נשיא האקדמיה. זוכי פרס "טבע" בסך של 300,000 שקלים חדשים לשנת תשס"ח בתחום האימונולוגיה והגנטיקה של הסרטן הם פרופ' עדי קמחי ממכון ויצמן למדע ופרופ' ינון בן-נריה מהמרכז הרפואי הדסה. בנימוקי השופטים בוועדת הפרס נכתב: פרופ' עדי קמחי היא פורצת דרך בתחום אפיון ובידוד של גנים ומובילה בארץ ובעולם בתחום של הגנים המבקרים את התהליך המורכב של אפופטוזה ושל גנים המעכבים התפתחות סרטן. היא זכתה להכרה בין-לאומית כמדענית התוקפת את בעיות המחקר בדרך מיוחדת במינה. פרופ' ינון בן-נריה הוא מדען בעל שם עולמי שעוסק בעבודה חלוצית והתמקד בהבנה הבסיסית של תהליכי העברת אותות תוך-תאיים ברמה המולקולרית והביוכימית. מחקריו הובילו לתרומה ייחודית לחיזוקו ולהידוקו של הקשר שבין דלקת לבין מחלת הסרטן.

6.4 מלגות רופא-חוקר

קרן בת-שבע דה רוטשילד של האקדמיה יזמה את מלגות רופא-חוקר. המלגות נועדו לאפשר לרופאים צעירים לעסוק במחקר רפואי ברמה גבוהה. מלגת רופא-חוקר מממנת כמחצית המשרה של המלגאי, והוצאות מעבדה. כך היא משחררת את המלגאים מחלק ניכר מן המטלות הקליניות, והם יכולים לייחד זמן למחקר. החל משנת תשס"ז מוענקות מלגות רופא-חוקר במימון קרן ישעיה הורוויץ ולשכת המדען הראשי במשרד הבריאות.

בשנת תשס"ז הוענקו מלגות רופא-חוקר לרופאים אלה:

ד"ר דמיטרי בובילב מהמרכז הרפואי סורוקה; ד"ר נטע גולדשמידט מהמרכז הרפואי הדסה עין-כרם; ד"ר אסתר-אתי ממון מהמרכז הרפואי המשולב ע"ש חיים שיבא תל-השומר. ד"ר אלי רימון מהמרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי.

עוד פרטים על המלגות והפרסים מובאים באתר האקדמיה, בחלונית "מדיניות מדע".

7. הרצאות, כינוסים ואירועים בבית האקדמיה בתשס"ח

במסגרת תפקידה המוגדר בחוק "לטפח ולקדם פעילות מדעית" האקדמיה עורכת בביתה הרצאות, כינוסים וימי עיון. אירועים רבים פתוחים לקהל הרחב.

הרצאות החברים החדשים באקדמיה

ז' דחנוכה, ב' בטבת תשס"ח (11 בדצמבר 2007)
טקס הצטרפותם של החברים החדשים לאקדמיה והרצאותיהם באסיפה הכללית הפתוחה:

פרופ' יעקב בלידשטיין

ישראל והאקטורין – בין אלימות לחירות

פרופ' חוה טורניאנסקי

על נשים וספרים בעת החדשה המוקדמת

פרופ' יוסף ירדן

שיבושי תקשורת במחלת הסרטן

הרצאות אורחים

ח' באייר תשס"ז (26 באפריל 2007)

פרופ' פיטר ו' ון דר הורסט (Prof. Pieter W. van der Horst)

The Myth of Jewish Cannibalism

יו"ר: פרופ' בנימין איזק

י"ז בכסלו תשס"ח (27 בנובמבר 2007)

פרופ' מיכאל סוקולוף

תולדותיה של המילונאות הסורית ועתידה

יו"ר: פרופ' יהושע בלאו

כינוסים וימי עיון

י"א-י"ב בסיוון תשס"ז (28-29 במאי 2007)

כינוס בנושא ירושלים של הדורות הבאים

דיון על עקרונות השימור הארכאולוגי והאדריכלי

באגן העיר העתיקה במבט לעתיד

בהשתתפות: פרופ' מוסטפא אבו סוואי, ד"ר גדעון אבני, אדר' שלמה אהרונסון, פרופ' רוני אלנבלום, אדר' עליזה ארנס, פרופ' דן בהט, פרופ' יהושע בן-אריה, מר מאיר בן-דב, ד"ר מירון בנבנישתי, פרופ' זלי גורביץ', ד"ר רפי גרינברג, ד"ר עוזי דהרי, מר שוקה דורפמן, מר עודד וינר, מר ג'ון זליגמן, ד"ר ראסם חמאיסי, פרופ' מייק טרנר, פרופ' מנחם

יערי, מר אביתר כהן, ד"ר סרג'ו לה-פורטה, מר מוטי לוי, עו"ד עזרי לוי, ד"ר נורית ליסובסקי, פרופ' רות לפידות, אדר' עופר מנור, אדר' זאב מרגלית, פרופ' אהוד נצר, פרופ' ראובן עמיתי, אדר' שחר פוני, פרופ' יוחנן פרידמן, גב' נעמי צור, פרופ' יורם צפירי, פרופ' אדר' דוד קאסוטו, פרופ' עמוס קלונר, מר ישראל קמחי, ד"ר יואב רוזן, ד"ר נתן שלנגר

מארגנים: פרופ' יורם צפירי, פרופ' מייק טרנר וד"ר גדעון אבני

ט'-י"ב בטבת תשס"ח (18-21 בדצמבר 2007)

כינוס בנושא Fiction Across Cultures

בהשתתפות: Prof. Ralf Gruetteimer,

Prof. Andrew Plaks, Prof. Wai-Yee Li

Prof. Christopher Minkowski, Prof. Niall Slater

Prof. Piotr Michalowski

פרופ' מנחם יערי, ד"ר ורד לב-כנען, פרופ' רות

פיין, פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' ג'יימס קוגל,

פרופ' יעקב קליין, ד"ר עירד קמחי, ד"ר יוליה

רובנוביץ, פרופ' דוד שולמן

מארגנים: פרופ' מרגלית פינקלברג ופרופ' דוד

שולמן

ערבי עיון לכבוד חברי האקדמיה

י"ח-י"ט באדר א' תשס"ח (24-25 בפברואר 2008)

כינוס לכבודו של פרופ' ב"ז קדר

The Crusades from European and Middle

Eastern Perspectives

בהשתתפות: Prof. Bernard Bachrach,

Prof. Jonathan Riley-Smith, Prof. John Pryor

פרופ' רוני אלנבלום, פרופ' ישראל ברטל,

פרופ' גבריאל הרמן, ד"ר דניאלה טלמון-הלר,

פרופ' דוד יעקובי, פרופ' מנחם יערי, פרופ' מנחם

מגידור, פרופ' סופיה מנשה, פרופ' ראובן עמיתי,

פרופ' יוחנן פרידמן, ד"ר איריס שגיר

הרצאות שנתיות

י"ר), פרופ' נוגה אלון, פרופ' יגאל תלמי
המפגש יחד לציון **יום הולדתו ה-87 של מר מרסל**
אדאמס, ומר אדאמס נכח בו עם משפחתו.
י"ר): פרופ' מנחם יערי, הרצאת אורח:
פרופ' ישראל אומן: **Game Engineering**

י"ד בטבת תשס"ח (23 בדצמבר 2007)
פרס מייסדי "טבע"

בהשתתפות: פרופ' מנחם יערי, מר אלי הורביץ,
מר שלמה ינאי, זוכי פרס "טבע" לשנת 2007:
פרופ' ינון בן נריה מהמרכז הרפואי הדסה עין-כרם
ופרופ' עדי קמחי ממכון ויצמן למדע

עוד אירועים

כ"ח בניסן תשס"ז (16 באפריל 2007)
ביקורו באקדמיה של נשיא הקרן האירופית למדע
(ESF), פרופ' **יאן הלידי** (Prof. Ian Halliday)

ל' בניסן תשס"ז (18 באפריל 2007)
סדנה דו-לאומית הונגריה-ישראל בנושא גישור
הפער בין הבסיס הפיזיולוגי להבנת התחושות
לבין הבסיס הפסיכולוגי
בהשתתפות: חמישה מדענים אורחים מהונגריה

י"ג בחשוון תשס"ח (25 באוקטובר 2007)
ציון עשור לתכנית לשיתוף פעולה גרמניה-ישראל
(D.I.P)

בהשתתפות: נשיא הקרן הלאומית למדע של
גרמניה (DFG), פרופ' הלמוט שוורץ
(Prof. Helmut Schwartz), כ-15 חברי המשלחת

ט'-י' בתמוז תשס"ז (25-26 ביוני 2007)
הסדנה הדו-לאומית השישית ישראל-רוסיה
בנושא אופטימיזציה של הרכב, מבנה ותכונות של
חומרים מתכתיים, תחמוצתיים, מורכבים, חומרי
ננו וחומרים אמורפיים
בהשתתפות: חמישה מדענים מרוסיה ושמונה
עשר מישראל

ד' באדר ב' תשס"ח (11 במרס 2008)
היום הלאומי למדע לשנת תשס"ח-2008
ישיבה חגיגית של ועדת המדע והטכנולוגיה
בכנסת בשיתוף משרד המדע והאקדמיה
בסימן "תרומתה של ישראל למהפכת טכנולוגיית
המדע"

ו' באדר ב' תשס"ח (13 במרס 2008)
ההרצאה השנתית ע"ש אלברט איינשטיין
פרופ' פיטר שולץ (Prof. Peter G. Schults)
The Genetic Code and Beyond
המרצה קיבל במעמד זה את מדליית איינשטיין
לשנת 2008.
דברי ברכה: פרופ' מנחם יערי ופרופ' רפאל ד' לוי

הרצאות לזכר חברי האקדמיה

א' באייר תשס"ז (19 באפריל 2007)
ערב לזכרו של פרופ' שלמה פינס
פרופ' קריסטינה ד'אנקונה (Prof. Cristina
D'ancona) מאוניברסיטת פיזה
Man's Conjunction with Intellect: An
Unexpected Neoplatonic Source of Western
Muslim Philosophy and Shlomo Pines's
'Proclus Arabus'
י"ר): פרופ' שאול שקד

כ"ח בטבת תשס"ח (6 בינואר 2008)
ערב לזכרו של פרופ' יעקב טלמון
ד"ר מרטין ויין
תאוריית הלאומיות לאור "הדמוקרטיה
הטוטליטארית" של טלמון
בארגון האוניברסיטה העברית בירושלים

טקסי הענקת מלגות ופרסים

ט"ז בתמוז תשס"ז (2 ביולי 2007)
טקס הענקת מלגות רופא-חוקר תשס"ז (2007):
מקבלי המלגות הם ד"ר דמיטרי בובילב (המרכז
הרפואי האוניברסיטאי סורוקה), ד"ר נטע
גולדשמידט (המרכז הרפואי הדסה עין-כרם), ד"ר
אסתר-אתי ממן (המרכז הרפואי המשולב ע"ש
חיים שיבא תל-השומר), ד"ר אלי רימון (המרכז
הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי)

י"ז באב תשס"ז (1 באוגוסט 2007)
סמינר אדאמס תשס"ז (2007)
הסמינר השנתי התקיים בהשתתפות מלגאי
אדאמס ממחזורי תשס"ו-תשס"ח וחברי ועדת
המלגות מטעם האקדמיה: פרופ' יורם גרונר

במעמד: שר המדע, התרבות והספורט, מר ראלב מג'אדלה; יו"ר ועדת המדע והטכנולוגיה, חה"כ בני אלון; יו"ר ועדת המשנה לאינטרנט וטכנולוגיית המידע, חה"כ מיכאל איתן; נשיא האקדמיה, פרופ' מנחם יערי

י"ב באדר ב' תשס"ח (19 במרס 2008)

ציון היום הלאומי למדע בבית הנשיא
טקס הענקת הפרסים לזוכים בתחרות ה-11 של
"מדענים ומפתחים צעירים בישראל"

בהשתתפות: נשיא המדינה, מר שמעון פרס; שר המדע, התרבות והספורט, חה"כ גאלב מג'דלה; יו"ר ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, חה"כ בני אלון; סגנית נשיא האקדמיה, פרופ' רות ארנון; ראשי מוזיאון המדע ע"ש בלומפילד בירושלים; המדענים הצעירים ובני משפחותיהם

ד' בניסן תשס"ח (9 באפריל 2008)

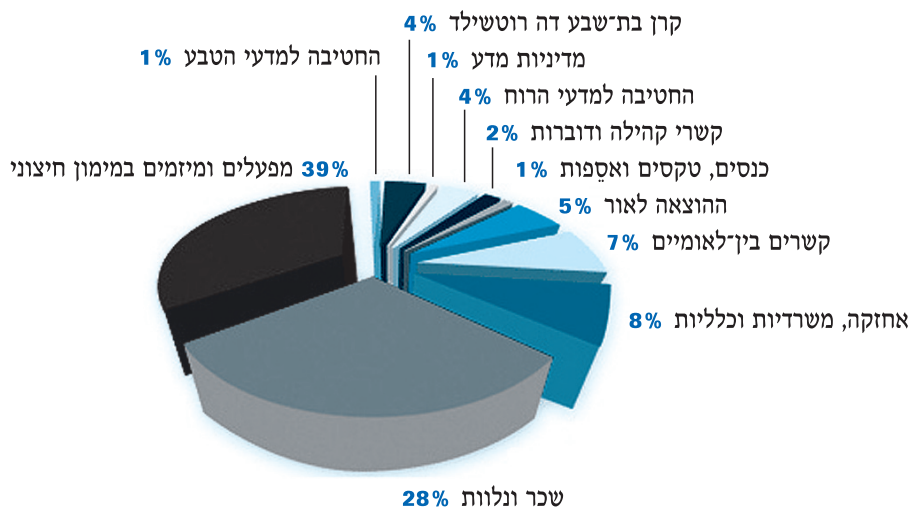
מפגש במדיניות מדע של האקדמיה

בהשתתפות: פרופ' מיכל קלייבר (Prof. Michal Kleiber), נשיא האקדמיה למדעים של פולין ושר המדע לשעבר של פולין, שנשא הרצאת אורח בנושא European Research Council New Research Policy of the European Commission?

8. תקציב האקדמיה לשנת תשס"ח

הוצאות	18,887,000
החטיבה למדעי הטבע	206,000
קרן בת-שבע דה רוטשילד	828,000
מדיניות מדע	137,000
החטיבה למדעי הרוח	720,000
קשרי קהילה ודוברות	310,000
כינוסים, טקסים ואספות	161,000
ההוצאה לאור	980,000
קשרים בין-לאומיים	1,395,000
אחזקה, משרדיות וכלליות	1,589,000
שכר ונלוות	5,223,000
מפעלים ומיזמים במימון חיצוני - הוצאה מותנית בהכנסה	7,337,000

הכנסות	18,887,000
הקצבת ות"ת	8,800,000
הכנסות מפרסומים	96,000
השתתפויות ואחרות	493,000
קרן סם שפיגל למדעי הרוח	90,000
קרן בת-שבע דה רוטשילד	828,000
תקורה מהקרן הלאומית למדע	966,000
תקורה ממיזמים	277,000
מפעלים - הוצאה מותנית בהכנסה	7,337,000

9. ועדות האקדמיה

(לפי סדר האל"ף-ב"ת)

הוועדה למינוי פורום צעירים במדעי הרוח והחברה

פרופ' שאול שקד – יו"ר, פרופ' נילי כהן, פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' יוסף קפלן, מר בוב לפידות – רכז

המרכז האקדמי בקהיר

מועצה: פרופ' מנחם יערי – יו"ר, פרופ' רחל גלון, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' גבריאל רוזנבאום, נציגי החברה המזרחית, נציגי האוניברסיטאות, נציג ות"ת, נציג משרד החוץ
הנהלה: ד"ר מאיר צדוק – יו"ר, פרופ' גבריאל ורבורג, פרופ' דרור זאבי, פרופ' אמנון כהן, פרופ' שמעון שמיר, מר בוב לפידות – רכז

הוועדה הלאומית לננוטכנולוגיה

ד"ר דן מידן – יו"ר, ד"ר יונה אטינגר, פרופ' יוסף אמרי, ד"ר משה גולדברג, ד"ר דן וילנסקי, פרופ' יהושע יורטנר, מר ישראל מקוב, מר גיורא שלגי, ד"ר מאיר ווינשטיין – רכז

ועדה להצעת הרצאות אורחים

פרופ' יוחנן פרידמן – יו"ר, פרופ' רות נבו, פרופ' אשר קוריאט, פרופ' אריאל רובינשטיין

ועדה להצעת מועמדים לחברות בחטיבה למדעי הטבע

עמירם גרינולד – יו"ר, פרופ' נוגה אלון, פרופ' חיים סידר, ד"ר יוסי סגל – רכז

ועדה להצעת מועמדים לחברות בחטיבה למדעי הרוח

פרופ' אשר קוריאט – יו"ר, פרופ' נילי כהן, פרופ' אריאל שישה-הלוי, מר בוב לפידות – רכז

ועדה מלווה למפעל התפילה

פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן

ועדה מלווה למפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה על שם עזרא פליישר

פרופ' אברהם גרוסמן, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן

הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות

פרופ' אליעזר רבינוביץ – יו"ר, פרופ' הלינה אברמוביץ, פרופ' מיכאל גרונאו, פרופ' אהוד דוכובני, פרופ' שולמית טרם, פרופ' גיורא מיקנברג, פרופ' יוסף ניר, פרופ' ירון עוז

הוועדה הלאומית לקרינת הסינכרוטרון

פרופ' משה דויטש – יו"ר, פרופ' נעם אדיר, פרופ' אמיל זולטיאבוק, פרופ' עדה יונת, פרופ' יצחק יעקבי, פרופ' לסלי לייזרוביץ, פרופ' משה פז-פסטרנק, ד"ר יוסי סגל – רכז
ועדת המשנה לכספים – ד"ר מאיר צדוק

הוועדה המייעצת לביואטיקה

פרופ' רות ארנון – יו"ר, עו"ד גלי בן-אור, השופטת (בדימוס) גב' שושנה ברמן, פרופ' דוד הד, ד"ר מרדכי הלפרין, פרופ' אסא כשר, פרופ' אפרת לוי-להד, פרופ' אלכס קינן, פרופ' מישל רבל, פרופ' חרמונה שורק, פרופ' עמוס שפירא, ד"ר יוסי סגל – רכז

הוועדה המלווה ליישום המלצות דוח "עתידם של מדעי הרוח באוניברסיטאות בישראל"

פרופ' שולמית וולקוב – יו"ר, פרופ' בנימין איזק, פרופ' דן לאור, פרופ' גבריאל מוצקין, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' יוסף קפלן

הוועדה הציבורית-מדעית לתכנית מהל"ב – ויסקונסין

פרופ' מנחם יערי – יו"ר, מר משה לביאן – ראש מנהלת מהל"ב, פרופ' עליאן אלקרינאוי, פרופ' צבי אקשטיין, פרופ' אריה ארנון, ד"ר יהודית בראון, פרופ' ג'וני גל, פרופ' יורם וייס, גב' אורנה ורקוביץקי, פרופ' ג'ק חביב, פרופ' נילי כהן, גב' קלאודיה כץ, מר שאול מרידור, עו"ד שי סומך, מר בני פפרמן, מר רונן מנדלקרן – רכז

הוועדה לבחירת חתני פרס "טבע"

פרופ' רות ארנון – יו"ר, פרופ' יצחק ויץ, פרופ' יוסי ירדן

פרופ' יוסף קלפטר, פרופ' רמי רחמימוב ז"ל,
פרופ' חרמונה שורק, פרופ' גיורא שמחן,
ד"ר דוד פרידמן – רכז

ועדת ההיגוי של "מידע על מדע"

פרופ' יוסי יהב – יו"ר, פרופ' יגאל בורשטיין,
ד"ר יעקב ברגמן, ד"ר שבתאי דובר, פרופ' מנחם
יערי, גב' מילי פרי, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' ב"ז
קדר, פרופ' גדעון שפסקי, גב' בת-שבע שור –
רכזת

ועדת ההיגוי של מילון הפרסית האמצעית

פרופ' יהושע בלאו – יו"ר, פרופ' גדעון
גולדנברג, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' שאול שקד

ועדת ההיגוי של מפעל מלגות אדאמס

פרופ' יורם גרונר – יו"ר, פרופ' נוגה אלון,
פרופ' איתמר וילנר, פרופ' יעקב זיו, פרופ' מנחם
יערי, פרופ' משה משה, פרופ' חיים סידר,
פרופ' יגאל תלמי, גב' בת-שבע שור – רכזת

ועדת ההיגוי של פרויקט MGH

(מונומנטה) (Monumenta Germaniae) (Historica)

פרופ' ב"ז קדר – יו"ר, פרופ' מלאכי בית-אריה,
מר יעקב גוגנהיים, פרופ' אברהם גרוסמן,
פרופ' ישראל יובל, פרופ' יוסף קפלן

ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל

פרופ' עוזי פליטמן – יו"ר, ד"ר מנחם גורן –
יו"ר, ד"ר בלה גליל, פרופ' אמוץ דפני, ד"ר דניאל
יואל, פרופ' מרדכי כסלו, פרופ' רפאל משולם,
ד"ר אמנון פרידברג, פרופ' אבישי שמידע

ועדת הפרסומים

פרופ' יוחנן פרידמן – יו"ר, פרופ' מלאכי
בית-אריה, פרופ' גדעון גולדנברג, פרופ' רפאל
משולם, פרופ' מרגלית פינקלברג, פרופ' מרדכי
עקיבא פרידמן, פרופ' יוסף קפלן

ועדת השקעות

מר דן זיסקינד, מר אהוד נייגר, מר הרי ספיר,
מר יוסי לנץ – רכז

ועדת התכניות של החטיבה למדעי הרוח

פרופ' אברהם גרוסמן – יו"ר, פרופ' בנימין איזק,

ועדת ארכיב המדע

פרופ' אפרים קציר – יו"ר, פרופ' יהושע יורטנר,
ד"ר שאול כץ, ד"ר מאיר צדוק, פרופ' יורם
צפירי, פרופ' אלכס קינן

ועדת הביקורת של האקדמיה

פרופ' שאול שקד, פרופ' זאב תדמור

ועדת ההיגוי לשימור ולפיתוח אוספי הטבע האוניברסיטאיים למחקר

פרופ' יהודית בירק – יו"ר, פרופ' תמר דיין,
פרופ' יעל לובין, מר ראובן מרחב, פרופ' עודד
נבון, פרופ' אהוד שפניר, ד"ר יוסי סגל – רכז

ועדת ההיגוי של מערך אקולוגי רב-גורמי (מאר"ג)

פרופ' צבי בן-אברהם – יו"ר, ד"ר צביקה אבני,
גב' ולרי ברכיה, פרופ' גדעון דגן, ד"ר חסאם
מסאלחה, פרופ' רונן קדמון, פרופ' משה שחק;
ד"ר אלי גרונר ומר רן לוי – משקיפים;
גב' בת-שבע שור – רכזת

ועדת ההיגוי לנושא סוגיות במחקר ביוטכנולוגי בעידן הטרור

פרופ' אלכס קינן – יו"ר, פרופ' איתן ביבי,
השופטת (בדימוס) גב' שושנה ברמן, פרופ' הלל
ברקוביאר, פרופ' יהודה דנון, פרופ' מקס הרצברג,
פרופ' שולה מיכאלי, פרופ' ברכה רגר,
פרופ' עמוס שפירא, פרופ' נתן שרון, ד"ר דוד
פרידמן – חבר ורכז

ועדת ההיגוי ליזמה לפיתוח מחקר יישומי בחינוך

פרופ' דן שכטמן – יו"ר, פרופ' מנחם יערי –
מ"מ יו"ר, פרופ' בני גיגר, מר אריאל וייס,
פרופ' סידני שטראוס, גב' יהודית שלוי,
ד"ר אביטל דרמון – מנהלת

ועדת ההיגוי לנושא הערכת המחקר הביורפואי בישראל

פרופ' רות ארנון – יו"ר, פרופ' אלכס קינן –
סגן היו"ר, פרופ' עודד אברמסקי, ד"ר גבי ברבש,
ד"ר אורה דר, פרופ' אברהם הרשקו, פרופ' אורי
זליגסון, פרופ' יוסף מקורי, פרופ' מיכאל סלע,
ד"ר קארל סקורצקי, ד"ר אירית פנחסי,

פרופ' שולמית וולקוב, פרופ' יוחנן פרידמן,
פרופ' איתן קולברג, מר בוב לפידות – רכז

ועדת כספים

פרופ' מנחם יערי, מר גוריון מלצר, ד"ר עמנואל
שרון, מר יוסי לנץ – רכז

ועדת מלגות פולקס

פרופ' יהודית בירק – יו"ר, פרופ' ערן דולב,
פרופ' מאיר וילצ'יק, פרופ' אורי זליגסון,
פרופ' מיכאל פריי, גב' גליה פינצי – רכזת

ועדת נוהלי האקדמיה

פרופ' יוחנן פרידמן – יו"ר, פרופ' גדעון
גולדנברג, פרופ' אורי זליגסון, פרופ' אילן חת

ועדת פורום אופקים חדשים במדע (פורום מדעי הטבע)

פרופ' איתמר וילנר – יו"ר, פרופ' יוסף אמרי,
פרופ' אילן חת, פרופ' רפאל דוד לוין,
פרופ' אלכסנדר לויצקי, פרופ' רפאל משולם,
פרופ' עדי שמיר, ד"ר יוסי סגל – רכז

חבר היועצים של קרן בת-שבע דה רוטשילד

פרופ' מנחם יערי – נשיא, פרופ' רות ארנון –
יו"ר, פרופ' חנוך גוטפרוינד, פרופ' אלישע האס,
פרופ' דוד הורן, פרופ' יהושע יורטנר,
פרופ' רפאל משולם, פרופ' אורי סיון, פרופ' קנת'
פרייס, פרופ' אלכס קינן, פרופ' גיורא שמחן

10. נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות

(לפי סדר האל"ף-בי"ת)

- מועצת פרסי הארווי**
פרופ' יקיר אהרונוב, פרופ' עדה יונת
- פורום תל"מ (תשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח)**
פרופ' יעקב זיו
- פרס דן דוד (אוניברסיטת תל-אביב)**
פרופ' יהושע יורטנר
- מועצת רשות העתיקות**
פרופ' ב"ז קדר
- קרן יוספה וליאוניד אולשוונג (האפוטרופוס הכללי)**
מר בוב לפידות
- הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי**
פרופ' יהודה באואר
- הוועד הישראלי לאונסק"ו**
מר בוב לפידות
- הוועדה האקדמית של המכון ללימודים מתקדמים (האוניברסיטה העברית בירושלים)**
פרופ' רות ארנון, פרופ' מנחם יערי
- הוועדה הלאומית לקידום מחקר וטכנולוגיות יסוד לשיטות הגנה על תשתיות אזרחיות**
פרופ' יגאל תלמי
- המועצה הלאומית למחקר ופיתוח (מולמו"פ)**
פרופ' יהודית בירק
- המועצה לניסויים בבעלי חיים**
פרופ' אהוד זיו – יו"ר, פרופ' יעקב גופס, ד"ר עתניאל דרור, פרופ' שמואל עינב, פרופ' סיליה פסברג, פרופ' חנן פרנק
- הקורטוריון של הטכניון**
פרופ' נוגה אלון
- הקן הדו־לאומית למדע ארצות-הברית-ישראל**
פרופ' אריאל רובינשטיין
- ועדת קרן מינרבה לחילופי מדענים בין ישראל לגרמניה**
פרופ' עמנואל אדלר – יו"ר, פרופ' עוזי קלדור, פרופ' דן שכטמן
- יועצים מדעיים לנשיא המדינה מטעם האקדמיה**
פרופ' רות ארנון – יועצת למדע לנשיא המדינה, פרופ' צבי בן-אברהם – יועץ למדעים ולאיכות הסביבה לנשיא המדינה

11. נספחים

11.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים תשכ"א–1961

הקמת האקדמיה

1 מוקמת בזה האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (להלן – 'האקדמיה').

מטרות

- 2 מטרות האקדמיה ותפקידיה הם:
- (1) לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
 - (2) לטפח ולקדם פעילות מדעית;
 - (3) לייעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית;
 - (4) לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ-לארץ;
 - (5) לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
 - (6) לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
 - (7) לעסוק בכל פעילות שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

מושב האקדמיה

3 מושב האקדמיה יהיה בירושלים.

האקדמיה – תאגיד פטור ממסים

4 האקדמיה היא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.
4א לעניין פקודת מס הכנסה, נחשבת האקדמיה כמוסד בעל אופי ציבורי לענייני תרבות, חינוך ומדע, וכל עיסקה של האקדמיה וכל נכסיה יהיו פטורים מכל אגרה, ארנונה או תשלום-חובה אחר המשתלמים למדינה או לרשות מקומית.

חברי האקדמיה

5 חברי האקדמיה יהיו חברי הוועד המכין להקמת האקדמיה הלאומית למדעים, שנתמנו לכך בתוקף החלטת הממשלה מיום כ"ו בחשון תשי"ט/9 בנובמבר 1958, וחברים נוספים שייבחרו על ידי האקדמיה באסיפה כללית.

חברות והפסקתה

- 6 חבר האקדמיה יהיה חבר בה לכל ימי חייו; חברותו תיפסק באחת מאלה:
- (1) אם ביקש מאת נשיא האקדמיה, בכתב, לראות את מקומו פנוי;
 - (2) אם חדל להיות תושב ישראל והוא איננו חבר-חוק; או
 - (3) אם הורשע בעבירה בפסק דין סופי והאקדמיה מצאה כי בנסיבות העניין היה בעבירה משום קלון.

נשיא האקדמיה וסגנו

7 נשיא האקדמיה יתמנה על ידי נשיא המדינה, על פי המלצת האקדמיה, מבין חבריה תושבי ישראל; נשיא האקדמיה יתמנה לשלוש שנים, והוא יוסיף לכהן אף לאחר מכן עד למינוי הבא של נשיא האקדמיה; סגן הנשיא ייבחר על ידי האקדמיה.

החטיבות

8 באקדמיה יהיו חטיבה למדעי הרוח וחטיבה למדעי הטבע; כל חטיבה תבחר ביושב־ראש החטיבה.

מועצת האקדמיה

9 ענייני האקדמיה ינוהלו על ידי מועצת האקדמיה.

הרכב המועצה

10 מועצת האקדמיה תהיה מורכבת מנשיא האקדמיה, סגן הנשיא, יושב־ראש החטיבה למדעי הרוח, יושב־ראש החטיבה למדעי הטבע והמנהל האדמיניסטרטיבי שיתמנה על ידי יתר חברי המועצה: נעדר הנשיא – ימלא את מקומו סגן הנשיא; נעדרו הנשיא וסגנו – תבחר המועצה ממלא מקום לנשיא מבין חברי האקדמיה לתקופת העדרם של הנשיא וסגנו.

האסיפה הכללית של האקדמיה

11 האקדמיה תתכנס לאסיפה כללית לפי הצורך, ולפחות אחת לשנה, למטרות אלה:

- (1) לעשות כל פעולה שיוחדה לאסיפה הכללית לפי חוק זה או לפי התקנון;
- (2) להחליט בדבר אישור הדוחות של המועצה, תכנית הפעולות של האקדמיה ומוסדותיה שתוגש על ידי המועצה, דוח רואה החשבון והצעת התקציב;
- (3) להחליט בכל עניין אחר שיועמד על סדר היום של האסיפה הכללית על ידי המועצה, או על ידי חמישה מחברי האקדמיה.

חברי־חוץ

12 האקדמיה רשאית לבחור באנשי מדע מובהקים תושבי חוץ־לארץ כחברי־חוץ של האקדמיה.

ביצוע

13 שר החינוך והתרבות ממונה על ביצוע חוק זה.

תקנון

14 האקדמיה רשאית, בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות, להתקין תקנון לאקדמיה ובו ייקבעו בין היתר:

- (1) הכללים לפיהם תבחר האקדמיה את חבריה ונושאי תפקידים בה, במידה שלא נקבעו בחוק זה;
- (2) סדרי העבודה של האקדמיה ומוסדותיה;
- (3) ניהול המשק והכספים;
- (4) מעמדם וזכויותיהם של חברי־חוץ.

הוראות מעבר

15 (א) תקנון האקדמיה הלאומית למדעים שאושר על ידי הממשלה ביום ' באלול תשי"ט/13 בספטמבר 1959 – פרט להוראותיו שנכללו בחוק זה – ובתיאומים לפי העניין, יהיה תקנון האקדמיה, כל עוד לא שונה או הוחלף על פי סעיף 14.

(ב) בחירה לאקדמיה ומינוי לתפקיד בה וכן כל פעולה לקידומה ולקידום פעולותיה, שנעשו בהתאם לתקנון האקדמיה לפני תחילתו של חוק זה, שרירים מיום עשייתם.

11.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים*

הותקן ותוקן בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות לפי סעיף 14 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

פרק ראשון: חברות באקדמיה

מספר החברים

1 מספר החברים בכל חטיבה לא יעלה של שלושים וחמישה, אולם חברים שגילם עולה על שבעים וחמש שנים וחברי-חוץ לא יובאו במניין זה.

בחירת חברים חדשים

2 כל עוד לא הגיע מספר החברים באחת מן החטיבות לשלושים וחמישה, רשאית האקדמיה לבחור מדי שנה בשנה לאותה חטיבה לא יותר מחמישה חברים חדשים – נוסף על החברים שנמנים כחבריה ביום פרסום תקנון זה ברשומות – עד שיגיע מספר החברים בכל חטיבה לשלושים וחמישה.

הצעת מועמדים

3 (א) המועמדים לחברות בכל חטיבה יוצעו על ידי שלושה מחברי אותה חטיבה, בכתב, ליושב-ראש שלה לכל המאוחר שבועיים לפני מועד הישיבה.
(ב) הרשות בידי ועדה המורכבת משישה חברים, שלושה נציגים מכל חטיבה, להציע בכתב למועצת האקדמיה מועמד או מועמדים לחברות, נוסף על אלה שיוצעו על ידי החטיבות.

בחירת מועמדים

4 (א) מתוך רשימת המועמדים המוצעים בהתאם לתקנה 3 (א) תבחר החטיבה, בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מהנוכחים בהצבעה, את מספר המועמדים שמותר לבחור לאותה חטיבה לפי תקנה 2; המניין החוקי בהצבעה על בחירת מועמדים יהיה רוב חברי החטיבה.
(ב) מתוך רשימת המועמדים המוצעים בהתאם לתקנה 3 (ב) תבחר המועצה, בהצבעה חשאית ופה אחד של הנוכחים בהצבעה, את המועמד או המועמדים שיוצעו לבחירה סופית על ידי אסיפה כללית שנתית של האקדמיה; המועצה תקבע לאיזו חטיבה ישתייך המועמד לכשיבחר סופית; המניין החוקי בהצבעה על בחירת מועמד לפי תקנת-משנה זו יהיה שלושה מארבעה אלה: הנשיא, סגנו ושני יושבי-ראש החטיבות.

בחירת חברים

5 רשימת המועמדים שנבחרו כאמור בתקנה 4 (א) או (ב) תועבר לבחירה סופית לאסיפה הכללית השנתית של האקדמיה, כשבה משתתפים לפחות מחצית חברי האקדמיה; הבחירה תהיה בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מהנוכחים באסיפה.

הודעה על הבחירה

6 נשיא האקדמיה יודיע על בחירתם של החברים החדשים, לאחר שקיבל את הסכמתם; חברותו של חבר חדש מתחילה ביום קבלת הסכמתו לכהן כחבר האקדמיה.

חברי-חוץ

7 חברי-חוץ ייבחרו בדרך הקבועה בתקנות 3 עד 6, ובשעת ביקורם בישראל יהיו זכאים להשתתף באסיפות כלליות של האקדמיה ובישיבות החטיבה אליה הם משתייכים, אך בלי זכות הצבעה.

* כולל שינויים שאושרו לאחר פרסום התקנון

פרק שני: כינוסי האקדמיה

אסיפה כללית שנתית

8 האקדמיה תתכנס לאסיפה כללית שנתית בסוף כל שנה אקדמאית, ותפקידיה, לפי הצורך, יהיו: בחירת מועמד לנשיא, בחירת סגן הנשיא, בחירת חברי האקדמיה והעניינים שבסמכותה לפי סעיף 11 לחוק.

אסיפה כללית רגילה או מיוחדת

9 אסיפה כללית רגילה או מיוחדת (להלן – 'המליאה') תתכנס על פי החלטת המועצה או על פי בקשתם של לא פחות מחמישית חברי האקדמיה; כן תתכנס המליאה על פי הזמנת המועצה לשמיעת הרצאות מדעיות או לרגל מאורעות חשובים.

מניין חוקי באסיפות כלליות

10 המניין החוקי באסיפות כלליות של האקדמיה יהיה רוב פשוט של חברי האקדמיה הנמצאים בארץ אותה שעה, פרט למקרים שלגביהם נקבע בתקנון זה מניין חוקי אחר.

הזמנות לאסיפות כלליות

11 הזמנות לאסיפות כלליות יישלחו בדואר לחברי האקדמיה לפחות 21 יום לפני מועד האסיפה, ויכילו את סדר יומה של האסיפה.

ישיבות סגורות ופתוחות

12 ישיבות האסיפה הכללית יהיו סגורות לקהל, זולת אם תחליט המועצה על ישיבה פתוחה; ישיבה פתוחה תתקיים לפחות אחת לשנה.

הצבעה באסיפות כלליות

13 ההצבעה באסיפות כלליות תהיה בדרך כלל בהרמת ידיים. פרט למקרה שלגביו נקבעה בתקנון זה הצבעה חשאית, או שאחד החברים בעל זכות הצבעה דרש, לפני ההצבעה, עריכת הצבעה חשאית; ההחלטות יתקבלו ברוב פשוט, פרט למקרה שלגביו נקבע בתקנון זה רוב גדול יותר; היו הקולות שקולים, יהיה ליושב־ראש קול נוסף מכריע.

תוצאות ההצבעה

14 תוצאות ההצבעה ייקבעו על ידי היושב־ראש ופרוטוקול מאושר על ידיו ייחשב כהוכחה על תוצאות ההצבעה; נבצר מן היושב־ראש לאשר את הפרוטוקול, ייעשה האישור על ידי המועצה.

15 תוקפן של החלטות האקדמיה לא ייפגע מחמת התפנות מקומו של חבר או מחמת פגם שחל בתהליך מינויו או בחירתו, או מחמת אי־מסירת ההזמנה לחבר.

ישיבות החטיבות

- 16 (א) כל חטיבה תקיים לפחות ישיבה אחת בשנה, שיזמן יושב־ראש החטיבה;
- (ב) יושב־ראש החטיבה רשאי לזמן ישיבות נוספות של החטיבה וחייב לזמן אם חמישה מחברי החטיבה יבקשוהו לעשות כך;
- (ג) הזמנות לישיבות החטיבה יישלחו לחברי החטיבה לפחות שבועיים לפני כל ישיבה; יושב־ראש החטיבה רשאי, במקרים מיוחדים, לקצר את המועד שבו יש לשלוח את ההזמנות לפני כל ישיבה;
- (ד) בהזמנה לישיבת חטיבה יפורט סדר היום של אותה ישיבה;
- (ה) לפי הזמנת יושב־ראש החטיבה יוכלו להשתתף ולהרצות בישיבות אלה גם אנשים שאינם חברים בחטיבה;
- (ו) ישיבות החטיבה תהיינה פתוחות לקהל על־פי קביעה של יושב־ראש החטיבה.

פרק שלישי: מנהל

הנשיא וסגנו

- 17 (א) נשיא האקדמיה וסגנו יהיו מחטיבות שונות.
- (ב) סגן הנשיא ייבחר על ידי האקדמיה לתקופת כהונתו של נשיא האקדמיה.
- (ג) המועצה תמנה ועדה של שישה מחברי האקדמיה, שלושה מכל חטיבה, שתפקידה יהיה להמליץ בפני המליאה על מועמדים לתפקידים של מועמד לנשיא האקדמיה ושל סגן הנשיא; מבלי לפגוע באמור, זכאים גם כל חמישה מחברי האקדמיה להציע למליאה מועמדים לתפקידים האמורים.
- (ד) המועמד לנשיא האקדמיה וסגן הנשיא ייבחרו בהצבעה חשאית.
- (ה) פסקה חברותו של נשיא האקדמיה או של סגן הנשיא באקדמיה, או נבצר ממנו לכהן בתפקידו באופן קבוע, תכונס אסיפה כללית מיוחדת שתבחר במועמד לנשיא האקדמיה או בסגן הנשיא, לפי הצורך, בהתאם להוראות סעיף 7 לחוק ותקנות משנה (א) – (ד).
- (ו) הנשיא, סגן הנשיא והחברים הנבחרים של המועצה יתחילו בתפקידם בתחילת השנה לפי הלוח העברי.
- (ז) עם מינויו של נשיא חדש תסתיים כהונתו של סגן הנשיא הקודם.

יושבי־ראש החטיבות וסגניהם

- 18 (א) יושבי־ראש החטיבות ייבחרו על ידי החטיבות בבחירות חשאיות לתקופה של שלוש שנים.
- (ב) לכל יושבי־ראש ייבחר מדי פעם בפעם, בשעת הצורך או במקרה שיושבי־ראש אחת החטיבות מכהן כנשיא או כסגן הנשיא, ממלא מקום היושבי־ראש בתפקידו כחבר מועצת האקדמיה או בתפקידו האחרים.

הצבעות במועצה

19 הצבעות במועצה יהיו בהרמת ידיים בלבד וההחלטות יתקבלו ברוב פשוט, אלא אם יש הוראה אחרת בתקנון זה. היו הקולות שקולים, יהיה לנשיא קול נוסף מכריע. חתימת הפרוטוקול משיבות והחלטות על ידי הנשיא או ממלא מקומו תשמש כהוכחה לכאורה לנכונותו.

מניין חוקי במועצה

20 המניין החוקי בישיבות המועצה יהיה שלושה.

ועדות

21 המועצה רשאית, ביזמתה או לפי הצעת החטיבות, למנות ועדות־משנה לטיפול בבעיות הקשורות בתפקידי האקדמיה, ורשאית היא לצרף לוועדות אנשים שאינם חברי האקדמיה.

פרסומים

22 המועצה תמנה ועדת פרסומים שתטפל בהוצאת כתבים מטעם האקדמיה.

המנהל האדמיניסטרטיבי

- 23 (א) המנהל האדמיניסטרטיבי (להלן 'המנהל') לא ישתתף בדיונים בעניין מינויו או פיטוריו ובדיונים לפי תקנה 4 (ב) ולא תהיה לו באלה זכות הצבעה.
- (ב) במקרה שנועד המנהל ימנו יתר חברי המועצה את ממלא מקום המנהל או את המנהל בפועל, אשר יכהן בתפקידו של המנהל עד מינוי המנהל הקבוע החדש.

זכות החתימה

- 24 (א) בעניינים מינהליים וכספיים תחייב חתימת שני חברי המועצה, או חתימת ממלא מקום המנהל, או המנהל בפועל יחד עם חתימת אחד מחברי המועצה האחרים.
- (ב) בשעת הצורך רשאית המועצה להקנות זכות חתימה גם לחברי האקדמיה שאינם חברי המועצה שיוסמכו לכך על ידי החלטת המועצה.
- (ג) בשעת הצורך רשאית מועצת האקדמיה להקנות זכות חתימה גם לעובדים הקבועים של האקדמיה. חתימת חבר מועצת האקדמיה או חבר האקדמיה שהוסמך עפ"י החלטת מועצת האקדמיה בהתאם לסעיף 24 (ב), יחד עם חתימת עובד האקדמיה שהוסמך עפ"י החלטת מועצת האקדמיה כאמור, תחייב את האקדמיה.

ארכיון וספרייה

- 25 האקדמיה תקיים ארכיון וספרייה לצרכיה.

סדרי העבודה

- 26 האספה הכללית תקבע, על פי הצעת המועצה, כללים והוראות לעבודתה ולעבודת החטיבות והוועדות.

פרק רביעי: ביקורת

הזמנת מבקר

- 27 (א) המועצה תזמין מדי פעם בזמנים שיראו לה, אדם שאיננו עובד האקדמיה, לערוך ביקורת בעניינים של מינהל האקדמיה (להלן – המבקר);
- (ב) המבקר יבדוק אם המינהל פעל בהתאם לחוק ולהוראות שנקבעו על פיו, ואם רשויות האקדמיה ועובדיה נהגו לפי העקרונות של מינהל תקין;
- (ג) המבקר לא יהיה נתון במילוי תפקידו למרותו של גוף או אדם כלשהו באקדמיה ולא יהיה תלוי בהם;
- (ד) המבקר יגיש למועצה דין וחשבון שבו יפרט את ממצאי ביקורתו. אם גילה ליקויים, יביא בדיון וחשבון את המלצותיו לתיקונם ומניעתם.

פרק חמישי: הוראות שונות

ביטול

- 28 התקנון הנזכר בסעיף 15(א) לחוק – בטל.

שינויים בתקנון

- 29 המליאה, ברוב של שלושה רבעים מן הנוכחים בה, רשאית, לאחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, להכניס שינויים בתקנון זה, להוסיף על הוראותיו ולגרוע מהן.

השם

- 30 לתקנון זה ייקרא 'תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשכ"ב/1962 (תיקונים תשל"ו/1975; התשמ"ו/1986)'.
(1986/1)

12. חברים שהלכו לעולמם

שנת הבחירה		
1978 / תשל"ח	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אברמסון, שרגא (תרע"ו-תשנ"ו)
1959 / תש"ך	פרופסור לפרזיטולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אדלר, שאול (תרנ"ה-תשכ"ו)
1959 / תש"ך	פרופסור מחקר לאלקטרוניקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	אולנדורף, פרנץ (תר"ס-תשמ"ב)
1959 / תש"ך	פרופסור לתלמוד ולמדרש, האוניברסיטה העברית בירושלים	אורבך, אפרים אלימלך (תרע"ב-תשנ"א)
1961 / תשכ"א	פרופסור להיסטוריה של העמים המוסלמיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	איילון, דוד (תרע"ד-תשנ"ח)
1959 / תש"ך	פרופסור לתלמוד ולמדרש, האוניברסיטה העברית בירושלים	אלבק, חנוך (תר"ן-תשל"ב)
1987 / תשמ"ז	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אלכסנדר, שלמה (תר"ץ-תשנ"ח)
1991 / תשנ"ב	פרופסור להיסטוריה עתיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אשרי, דוד (תרפ"ה-תש"ס)
1959 / תש"ך	פרופסור לפילוסופיה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בובר, מרדכי מרטין (תרל"ח-תשכ"ה)
1969 / תשכ"ט	פרופסור לכימיה פיזיקלית, המכון לחקר הנגב	בלוך, משה רודולף (תרס"ב-תשמ"ה)
1981 / תשמ"א	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-דוד, יוסף (תר"ף-תשמ"ו)
1959 / תש"ך	פרופסור לתולדות עם ישראל בימי הביניים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בער, יצחק פריץ (תרמ"ט-תש"ם)
1964 / תשכ"ד	פרופסור לסטטיסטיקה ולדמוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקי, רוברטו (תרס"ט-תשנ"ו)
1960 / תש"ך	פרופסור לכימיה אורגנית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, ארנסט דוד (תרס"ד-תשל"ה)

1968 / תשכ"ח	פרופסור לפרמקולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ברגמן, פליקס (תרס"ח-תשס"ב)
1959 / תשי"ך	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, שמואל הוגו (תרמ"ד-תשל"ה)
1963 / תשכ"ג	פרופסור ללוגיקה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בר-הלל, יהושע (תרע"ה-תשל"ו)
1975 / תשל"ו	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברונו, מיכאל (תרצ"ב-תשנ"ז)
1959 / תשי"ך	פרופסור לביולוגיה, מכון ויצמן למדע	ברנבלום, יצחק (תרמ"ד-תש"ס)
1971 / תשל"א	פרופסור למדידה פסיכולוגית וסוציולוגית, האוניברסיטה העברית בירושלים	גוטמן, אליהו לואיס (תרע"ו-תשמ"ח)
1976 / תשל"ו	פרופסור לכימיה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	גינצבורג, דוד (תר"ף-תשמ"ח)
1994 / תשנ"ה	פרופסור לשפות שמיות עתיקות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרנפלד, חיים יונה (תרפ"ו-תשנ"ה)
1962 / תשכ"ג	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	דה-שליט, עמוס (תרפ"ז-תשכ"ט)
1959 / תשי"ך	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	דינור, בן-ציון (תרמ"ד-תשל"ג)
1966 / תשכ"ו	פרופסור לזואולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	האז, גיאורג (תרס"ה-תשמ"א)
1961 / תשכ"א	פרופסור ללימודים קלסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	ורשובסקי, חיים (תרע"ו-תשל"ז)
1960 / תשי"ך	פרופסור לפיזיולוגיה פתולוגית ולביוכימיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ורטהיימר, חיים ארנסט (תרנ"ג-תשל"ח)
1960 / תשי"ך	פרופסור לבוטניקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	זהרי, מיכאל (תרנ"ח-תשמ"ג)
1960 / תשי"ך	פרופסור למשפט אזרחי, האוניברסיטה העברית בירושלים	טדסקי, גוידו (גד) (תרס"ז-תשנ"ג)

תש"ך/1959	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	טור-סיני, נפתלי הרץ (תרמ"ז-תשל"ד)
תשכ"ח/1968	פרופסור להיסטוריה של העת החדשה, האוניברסיטה העברית בירושלים	טלמון, יעקב לייב (תרע"ו-תש"ם)
תשכ"ד/1964	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	דין, יגאל (תרע"ז-תשמ"ד)
תשכ"ד/1964	פרופסור לפיזיקה ניסיונית, האוניברסיטה העברית בירושלים	כהן, סולי גבריאל (תרפ"א-תשמ"ד)
תשכ"ט/1969	פרופסור לתלמוד, בית המדרש לרבנים באמריקה, ניו יורק	ליברמן, שאול (תרנ"ח-תשמ"ג)
תשמ"ה/1985	פרופסור למקרא, אוניברסיטת תל-אביב	ליכט, יעקב (תרפ"ב-תשנ"ג)
תשל"ט/1979	פרופסור לפיזיולוגיה, מכון ויצמן למדע	לינדנר, יוחנן (תרפ"ט-תשמ"ג)
תשנ"ט/1999	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	ליפסון, שניאור (תרע"ד-תשס"א)
תשנ"ז/1997	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	מורג, שלמה (תרפ"ו-תשנ"ט)
תש"ך/1960	פרופסור לתולדות עם ישראל בימי המקרא ולארכאולוגיה של ארץ-ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	מזר, בנימין (תרס"ו-תשנ"ה)
תשכ"ח/1968	פרופסור לאופתלמולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	מיכאלסון, יצחק (תרס"ג-תשמ"ב)
תשכ"ו/1966	פרופסור לפיזיקה, אוניברסיטת תל-אביב	נאמן, יובל (תרפ"ו-תשס"ו)
תשמ"ד/1984	פרופסור לקרדיולוגיה, בית הספר לרפואה של אוניברסיטת תל-אביב ובית החולים ע"ש שיבא, תל-השומר	נויפלד, הנרי (תרפ"ג-תשמ"ז)
תש"ך/1959	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	סגל, משה צבי (תרל"ז-תשכ"ח)
תשכ"ב/1962	פרופסור ללשון וספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	סדן, דב (תרס"ב-תש"ן)

תשכ"ב/1962	פרופסור להיסטוריה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	סמבורסקי, שמואל (תר"ס-תש"ן)
תשכ"ט/1969	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	עמיצור, שמשון אברהם (תרפ"א-תשנ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור לבלשנות מצרית ושמית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פולוצקי, הנס יעקב (תרס"ה-תשנ"א)
תשכ"ג/1963	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פטינקין, דן (תרפ"ב-תשנ"ה)
תש"ך/1960	פרופסור לפילוסופיה כללית ויהודית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פינס, שלמה (תרס"ח-תש"ן)
תשכ"א/1961	פרופסור לגאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פיקרד, יהודה ליאו (תר"ס-תשנ"ז)
תשל"ז/1977	פרופסור לביוולוגיה של התא, מכון ויצמן למדע	פלדמן, מיכאל (תרפ"ו-תשס"ה)
תש"ם/1980	פרופסור למדעי הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	פלוסר, דוד (תרע"ז-תש"ס)
תשמ"ד/1984	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פליישר, עזרא (תרפ"ט-תשס"ו)
תשכ"א/1961	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע, רחובות	פקדיס, חיים לייב (תרס"ח-תשנ"ג)
תשכ"ג/1963	פרופסור להיסטוריה של ימי הביניים, האוניברסיטה העברית בירושלים	פראוור, יהושע (תרע"ז-תש"ן)
תש"ך/1960	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרנקל, אברהם הלוי (תרנ"א-תשכ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לגינקולוגיה ולאובסטטריקה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	צונדק, ברנהרד (תרנ"א-תשכ"ז)
תשכ"א/1961	פרופסור לרפואה פנימית באוניברסיטת ברלין; פרופסור-אורח באוניברסיטה העברית בירושלים	צונדק, הרמן (תרמ"ז-תשל"ט)
תש"ך/1959	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	קויפמן, יחזקאל (תרנ"א-תשכ"ד)

תש"ך/1959	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע, רחובות	קציר, אהרן (תרע"ג-תשל"ב)
תשל"ד/1974	פרופסור לספרות אנגלית ואמריקאית, אוניברסיטת תל-אביב	קרוק-גלעד, דורותיאה (תר"ף-תש"ן)
תשמ"א/1981	פרופסור לבלשנות כללית והודו-אירופית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוזן, חיים ברוך (תרפ"ב-תשנ"ט)
תש"ך/1959	פרופסור-מחקר לפיזיקה, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	רוזן, נתן (תרס"ט-תשנ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה כללית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוטנשטרייך, נתן (תרע"ד-תשנ"ד)
תש"ך/1959	פרופסור למחקר במכניקה עיונית ושימושית, הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל	רינר, מרכוס (תרמ"ו-תשל"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפיזיקה עיונית, האוניברסיטה העברית בירושלים	רקח, יואל (תרס"ט-תשכ"ה)
תשנ"ה/1994	פרופסור לפיזיקה תאורטית ושימושית, מכון ויצמן למדע	שטריקמן, שמואל (תר"ץ-תשס"ד)
תשל"ח/1978	פרופסור להיסטוריה של עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	שטרן, מנחם (תרפ"ה-תשמ"ט)
תשכ"ד/1964	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שירמן, חיים (תרס"ה-תשמ"א)
תש"ך/1959	פרופסור לקבלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלום, גרשם (תרנ"ז-תשמ"ב)
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	שמרוק, הנא (תרפ"א-תשנ"ז)
תש"ס/2000	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, גרשון (תרפ"ט-תשס"ז)
תשמ"ה/1985	פרופסור לאשורולוגיה ולהיסטוריה של המזרח הקדמון, האוניברסיטה העברית בירושלים	תדמור, חיים (תרפ"ד-תשס"ו)

